Nr. 32 (2972) – 1,00 EUR Otrdiena, 2021. gada 27. aprilis

NEATKARĪGĀS TUKUMA ZIŅAS

LAIKRAKSTS TUKUMA, KANDAVAS, ENGURES UN JAUNPILS NOVADIEM WWW.NTZ.LV

Abonē savu laikrakstu maijam!

Zvani pa tālruni – 63125216

Uzzini visu par abonēšanu un rēķinu apmaksā internetā!

Pie mums netiek piemērota «Latvijas pasta» ceļošanā komisijas maksa

Ārā iegūst zināšanas, prasmes un rūdījumu

iespēja darboties svaigā gaisā, satikties un, galvenais, atjaunot tās prasmes, kas attālinātas mācīšanās un darbošanās laikā ir pieminētas – ar šādu mērķi pie Tukuma 3. pamatskolas uzlikta divas lielas nojumes ārā nodarbībām.

Šo ideālās grafiks pamazām jau atspīdējies. Ka skaidro Tukuma kultūras nama direktore **Anete Plēsna**, darboties tels pirmkārt deju kopa «Valsts», nākotnē vingrotāja, kultūras nama amatiermākslas kolektīvi un mākslu ieintaās – Tukuma 2. vidusskola un Tukuma 2. pamatskola, taču, vai visi ar šo iespēju izmantos, šobrīd ne esot zināms, jo laika apstākļi esot tiels pārbaudījums.

Deju grupai «Demo», kuru lokot gājusi vakar pēcpusdienā, dažā gadījumā pīmā temetics nekaite – vadītāja **Liene Bērniņa** skaidro, ka rudījumu dejotāji iegavuši vēl aukstākā laikā, turklāt – zem klajas debesu, tāpēc tie apstākļi esot daudz labāki. Protams, – un tas visiem jāņem vērā, ka jābūt atbilstošam apģērbam – ganjām sporta tērpam, zem kura ir krekliņš, dibenpeds, var vilkt ceporī vai zeķēs, bet mājās ieliekot pēc treniņa jābūt baznāt jākāt. Atšķirība no treniņa sākas tekstā, jāņem vērā, ka jāpārbenzē ar stieņiņiem un ūdeni dzerāmu. Ka ārēja neiemes, intensīvi strādājot, esot sāls.

AGITA FUĶĪTE

FOTO – Agijs Puķīte

REDAKCIJAS SLEJA

Kad digitalizācijas laikmets atnācis negaidīti ātri...

RUTA FJODOROVA

Pandēmijas laiks ienesis korekcijas ikdienas cilvēka dzīvē. Nekas vairs nav tā, kā agrāk un, kas zina, vai kādreiz būs – kā agrāk. Paļāviņš tolājroka nozīme, lai vaiemu pilnvērtīgi dzīvot un strādāt, ir digitālajam prasmēm. No vienas puses tas ir zināms progress: dīvainas lietas varam nokārtot ātri, gaistot ievērojami laka ietaupījumi. Un, kā zināms, vecais labais teicieni, ka laiks ir nauda, jopropjām ir aktuāls. Nu pamēģinet paši, piemēram, kāda no vīsas Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centra birojiem tiek sākota interesanta, dažkārt nepieciešama lekcija vai seminārs. Īstā jēdzīgā mašīna, jimēro ceļš uz konsultāciju centru... Nu vīsu svarīgo varam nokārtotīes attālināti, sēžot pie savā datora. Lauksaimniekiem pavērtas dīvainas iespējas digitāli saņemt un dokumentēt ieņēmumi Lauku Atbalsta dienestā, savukārt šīm dienestā darbinieklēm iespējams nepieciešamās pārbaudes veikt, speciāli nedodoties uz uzņēmumiem. Tehnoloģijas attīstījušas augstā līmenī, kā pavēr daudzas labas iespējas.

Tomēr šai medaļai ir arī otra puse. Piemēram, Tukuma komunālajā birojā vadītāja Jana Transdaha, protams, noverte jauno tehnoloģiju sniegtās iespējas, bet tajā pašā laikā problēmas saskata tajā, ka vecāka gadagājuma konsultāciju centra klienti nav apguvuši digitālas prasmes un ierīcēj izmantot jaunu tehnoloģiju priekšrocības. Vēl samērā īsākās ir Stāmdodzētāju biedrības valdes priekšsēdētāja Andreja Vītolāja vērojumi. Dārzkopības konferencē, kur viņš skaidrī pasaka, ka digitālais laikmets atnācis negaidīti ātri un tas ir vienu no ienesdienu, kāpēc nedaudz vairāk nekā pusē stādaudzētāju pandēmijas apstākļos nav spējīgi realizēt savu produkciju, jo ne vīsiem, sevišķi gados vecākiem biedrības biedriem, ir iespējas savu produktu pārdot internetā vai piedāvāt sociālajos tīklos. Savukārt lielākā to situāciju izmanto stādu ievedēji, kuri pārpārēm pārdodīja piedāvā internetā.

Un ne tikai umyēmējdzībāsī vien vapdzījusi digitālas zināšanas. Savukārt šīnīs, kā pret vecāka gadagājuma cilvēkiem cietušāja ekoja Valsts Ieņēmumu dienests, pārejot tikai uz digitālo apkalpošanu. Tomēr šaja gadījumā vismaz kāra bijušās sociālajās tīkotojā ir vieas dzībināiēs, kuri pārņem klientus un palīdz sakārtot nepieciešamo dokumentāciju.

Paļāviņš digitālās prasmes ir nepieciešamas dīvainēs lietās. Ja pieteiktos par ārstu, lai pieteiktos uz izmeklējumiem, lai saņemtu izmeklējumu rezultātus, lai samaksātu valsts nodokļus, lai sazinātu izmeklējumu veicēju, lai samaksātu ikmēneša maksājumus par pakalpojumiem, lai tejārkūs... Sevišķi svarīgi tas ir tiešī pandēmijas laikā. Mazvaraiga nav ari sociālās aspekts. Digitālās prasmes dod an iespēju izmantot sociālos tīklus. Un, ja vien pastāv telefona vai datora arī paļāviņ vāgadīos un sociālo tīklu lietotājs – domājoties un rupejāc, tad tu var atrast interesantās lietas saākāies ar jaunāko dzīvi, skolas un studiju biedriem, piedalīties dažādu interešu grupās, kas ļauj uzzināt un apgūt dažādas prasmes. Un kāra gan vīrešāik ir laika tam nodotīes, ja ne seminārī!

Dažkārt saka, ka seminārā tāī gālā ar datoriem paldzot bērni un mazbērni. Neapstrīdu, ka tā dažkārt arī ir, bet ne vīsi seniori dzīvo kopā ar savīem bērniem, un ne vīsiem bērni ir... Turklāt ne katrs jaunais cilvēks ir labs un pacietīgs skolotājs. Pievienojos Jānas Transdahas domām, ka šaja situācijā vabaļ vapdzerta uzterēt rīpā par to, lai digitalizācija un nepieciešamās prasmes būtu pieejamas vīsai sabiedrībai.

In memoriam

Mūžībā aizgājusi Skolotāja Sofija Puķīte

(04.04.1931. – 25.04.2021.

Kad cilvēka dvēsele beidz zemes gaitas, debesīs kāda zvaigzne temindzas īpaši spožī. Bet, kad pa varavīksnes ceļu aizies Skolotāja, debesīs jo spožī staro veseļs zvaigznājs. Šādu zvaigznāju sveidīes aizdedza Sofija Puķīte. Skolotāja, kura neticami ilgi spējusi savīem skolēniem dāvāt visu, ko spēj Skolotāja sīdīs.

Pēc Daugavpilīs skolotāju institūta beigšanas 1951. gadā jaunā vēstures skolotāja tiek nosūtīta darbā uz Tukuma rajona Ģrenāņu pamatskolu. Pēc dažiem gadīem Sofija Puķīte darbu turpina Ē. Birzniekā - 1 pilta vidusskolā. Kad tiek uzvēlēta jauna Tukuma 2. vidusskola, skolotājas darba gaitas turpinās tur – gan kā vēstures skolotājai, gan kā apgādāiēs darba organizatorei. Īet kopā 1978. gada par savu vīņa saur Ingaures vidusskolu, kura ir arī pedāģ. S. Puķītes darba vieta.

Bodama apgādāiēs darba organizatorse, viņa spēja piedot vīsaīsīti un sprīgumu katrem pasakamam. Skolēniem tika mācīts, ka darbu jādara labi vai jāī labu. Cīnīdi dzīvi nav jēgas. Liela pieņēme un cieņa pret skolēniem, lai ari kādas nelāgīdas vīņi neņēm nesadanja.

Kāda ieņēja Skolotāja teica: "... gunī paterēt, kur tas nodēpsens ir, bet tas mākīās ir jūrēt un jāapcer, kā skoties. Nevar skolēnam kaut ko mācīt, ja tu zini, ka vīņš neņēmsies. Jāmācās kaut kas cita." Un nerādīts tika vīsu laika, ari tad, kad pieredzes bagāža bija mīļzum liela.

Ar savu neātmetoto optimismu un darīšanās kvēlumu skolotāja Puķīte spēja sedrolināt gan samulušu skolēnu, gan kārtīgi noskaņotu vecāku vai pilngu vecīnieku, kurī pēc mīļā tīp kļūvis par savēju. Šo īpašību dēļ vīņas audzēkņi pēc skolas beigšanas kļāva par dzīngēm uz ceļa.

Sērādīdama par vēstures skolotāju Sofīju Puķīte ar noleģtību pret vēsturi 'saslimdīnāja' desmitēem savu skolēnu. Jo īpaši gandarījums bija par tiem, kuras dažādās sacīksnēs un konkursēs veļāk sattīka kā krāsīgās, vēstures skolotājas. Un tādu nav mazums.

Tāds nu ir Skolotāja īāktens – dāļītes ar savīem skolēniem, dāļītēr mazāk dodot savīem pašiem vienvaldīgiem. Dāļītes, kā kāmam tīk jā grandīgam.

Mīskatotīes par savu bagāto, bīēžī ne vīsai vīegīo darba dzīvi piedēvēmāt asteņa gadu gaismā, skolotāja Puķīte teica: "Ja drīve būtu jādzīvo no jauna, es atkal izvēlētos skolotāja darbu."

Un arkal dāļītes un degu.....

SKOLOTĀJAS Sofijas piemiņai pakavēsimies aizmāņā un atdzīsim sveces cetortdien, 29. aprīlī 12.00!

Cīņā un īāizpīthā nerimstīēre – Ingaures vidusskolas kolēģīes

MEĻNA HRONIKA

POLICIJA

Laika no 23. līdz 25 aprēlim reģistrēti 57 notikumi, uzsākti 57 administrativo pārkāpumu procesi, tai skaitā 5 par autonomāsus vadīšanu reibumā, kā arī 1 par iespējamo automašīnas vadīšanu narkotiku ietekmē. Konstatēti 5 mopēda, 2 elektroskērjiteņu un 1 velosipēda vadītāji bez tīgāitas vadīšanā aplieciņas. Veikts kontrolpārkums, konstatējot, ka taksists nakts laika pārdod alkoholisku dzēriēn – uzsākts administrativā pārkāpuma process. Reģistrēti 7 ceļu satiksmes negadījumi, kuros vieas elektroskērjiteņa vadītājs reibumā, gavē miesas bojājumus.

23. aprīlī

Tukumā, Lielajā ielā, nepārgrūdīgs zēns vadīja mopēdu «Haneli Pepe», kam nav veikta tā īpašnieka obligāta civilteiksīā apdrošināšana. Uzsākts administrativā pārkāpuma process.

Tukumā, Lielajā ielā, nepārgrūdīgs zēns vadīja mopēdu, kaut nebija noteikta kārta regūvīs transportlīdzekļa vadīšanas tiesības. Uzsākts administrativā pārkāpuma process.

Tukumā, Lielajā ielā, vīrietis vadīja transportlīdzekli «Toyota Corolla», bodams alkohola reibumā (3,35 promīles). Uzsākts administrativā pārkāpuma process.

Tukumā, Meņģezera ielā, vīrietis vadīja transportlīdzekli «Audi 80», iespējams, atrodoties narkotiku-ņu, psihotropo vai toksisko vielu ietekmē. Pārbaudot dokumentus, konstatēts, ka vadītājam nav likuma noteikta kārtība iegūtu transportlīdzekļu vadīšanas tiesību. Uzsākts administrativā pārkāpuma process. Tajā pat automašīnā blakusēdētāja gābalā tās īpašnieces, kas, iespējams, satur narkotikas. Abi vīrieši nogādāti medicīnas iestāde pārņēgu pēmānai. Uzsākti administrativo pārkāpumu procesi.

19.18 Matkule. Centra ielā, vīrietis vadīja transportlīdzekli «Mazda 626», bodams alkohola reibumā (0,52 promīles). Uzsākts administrativa pārkāpuma process.

24. aprīlī

Kandavas pagastā Valdeļņos vīrietis vadīja mopēdu Yamaha bez valsts reģistrācijas numura zīmes, bodams alkohola reibumā (1,52 promīles). Uzsākts administrativā pārkāpuma process.

Engures pagastā, ceļa Ķīpa - Zemīte - Ražļi 22. kilometra vīrietis vadīja transportlīdzekli Škoda Praktik, bodams alkohola reibumā (2,4 promīles). Uzsākts administrativa pārkāpuma process.

Tukumā, Aviācijas ielā, tukumnieks vadīja bez licences realizēja 0,7 litru tilpuma degvīna pudeli Cīka veikta kontrolpārkums un alkohola pudeli tika pārdavāts iegādātājs par 20 eiro). Uzsākts administrativo pārkāpuma process.

25. aprīlī

Tomes pagastā, ceļa Tukums - Kolka 6. kilometra, vīrietis vadīja transportlīdzekli «Mercedes-Benz C220» un mainīja braukšanas ieteiktīja, tādejādi iznācejot «VW Golf» vadītājam veikt apdzīšanas manevru. Tā rezultātā notika sadursme ar «Golf» vadītāja izbraucēja ceļa vertikālajam apzīmējumam, to bojājot. Uzsākts administrativo pārkāpuma process.

Slampes pagastā, ceļa Rīga-Ventspils 66. kilometrā, kāds «Nissan X Trail» (ar pārkāpā) vadītāja neizvēlēja drošu kustības braukšanas ātruma attīecībā pret vedamo kravu, ka rezultātā auto samesa, un tas iebrauca pretejā braukšanas joslā, kur izraisīja sadumsi ar pretī braucošo transportlīdzekli «Volvo 900». Uzsākts administrativo pārkāpuma process.

Tukumā, Celtnieku ielā, gadījā kooperatīvā kāds vīrietis, iespējams, alkohola reibumā, vadīja elektroskērjiteņu kāta, gaisot mīesas bojājumus. Uzsākts administrativo pārkāpuma process.

ZIŅAS SNIEDZA VALSTS POLICIJAS ZRP

NEATKARĪGAS TUKUMA ZIŅAS

Brīvības laukums 10, Tukums, LV - 3101; www.ntz.lv

Tālr.: 63125216 Mob.: 28538989, 28444558 E-pasts: ntz@ntz.lv

Galvenā redaktore Ivonna Plande.
Laikraksts izrādā otrdienās un piektdienās. Metiens 9000 eks.
Iznāvēja SIA «Novada Ziņas». Abonēšanas indekss 3069. Masu informācijas reģistrācijas apl. «000702425.
Darba laiks no 8.00 līdz 18.00, brīvdienas – sestdiena, svētdiena.
Pārpublicēšana, bez redakcijas rakstiskas atļaujas, aizliegta. Par sludinājumu un reklāmu saturu atbild iesniedzējs.
Publicētie materiāli ar viedokļi atspoguļo redakcijas viedokli. Iesniegtos manuskriptus nerecenzē un atpakaļ neizsniedz. Iespiests SIA «Poligrāfijas grupa Mūkusala», Rīgā, Mūkusalas ielā 41.

Citāts pārdomām

Kad jūtamies apdraudēti

Seldons Solomons, amerikāņu sociālo psihologu ir sociālās psiholoģijas, filozofs un Nujorkas štata Skidmoras koledžas psiholoģijas profesors, no 22. aprīļa intervijas portālā arterritory.lv

– Visā vēsturē gaiši bijuši kari un depresijas; plosījušas arī pandēmijas – [..] burtiski bez pārtraukuma. Vai no manis tas patīk vai ne, bet mēs visi esam spēsti saskarties ar naves draudiem, pavisam reālem vai iedomātiem.

[..] Viens veids, kā mēs uz to varam reagēt, ir bēgšana no naves: paši to neapzinoties, mēs, savas eksistenciālās trauksmes nomāktā, gandrīz burtiski samajamies karaļa un pasūtījumiem... Tas var nozīmēt, ka jūs pasivi sēžat mājās, ieslēpinoties ar grāmatām dārzniecībā un skatoties televiziju, vai dodaties lepnākies. Vai arī [..] jūs varat ar skrāi un dveseli iesūkties sešgājā, kļūt par kaisinājā kādu hartismātisku politiķa līderu sekotāju vai iecienītās sporta komandas līdzjutēju, aizsargāties ar kādu valsspriekšu. Varēsi domāt – tic cilvēki taču nevienam pāri nedara, taču... šādi cilvēki savos izmaigās centīnos izvairīties no neprecīzākajām pieņemtā cilvēka statusēja realizē, vēlas padarīt darbu par savīem neizmantojamajem rezerves krājumiem. [..] Varēsi no manis vēlu, lai dabu būtu kaut kas lielāgs vienmēr pocejmam dienaskārtā velkalam. Un es saciu, ka liela daļa no gatāvīem, ar kurām mēs parādām saskarmies, ir ārēji tādā apspiestā veidā baiļu laudabāgās izpausmes.

...

– Ja cilvēks nebaidās no naves, viņš, vienīcamāk, jau ir mīrīs. Ja mēs ieēdamajamies kādu brīnā, kura ne mazākajā mērā neizjūt nauksmi – tā anoda paši gesofonda dibenā. [..] Zināmas bailes no naves ir nederīgas, lai izdzīvotu. Taču ne mazāk problemātiski ir viss bālo dzīvot ar šādu naves baiļu nastu.

No otras puses , manas vīsu mūžu gamma pārecas pieņemt ne jau tikai cilvēka stāvokļa, bet arī paša dabas scaliāti, proti, ka manas ir doza šī dzīvošas dīvana. Un tas, tāpat kā vīsam citam, kas jebkad eksistēs, ārēji nav bezgalīgs vemiņš. Kādā pamats gan ir tai satiecēšajā augstprātībā, ar kādu mēs mēdzam teāzīt, ka mūsu lāsīcma ir kaut kādā zīmā cītīds neka jēkūmā no tām neskaitāmajām bērnēm, kuras tuda paša mērā bauda dzīvības dāvanas pēvīlēgjās?

MELNĀ HRONIKA

Smagi cietis cilvēks. Policija un prokurors aicina neizdarīt pārsteidzīgus secinājumus

Piektdien, 23. aprīlī, NTZ saņēma Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ziņu: *"Naktī, 04.20, ugunsdzēsēji glābēji devās uz piecstāvu dzīvojamo māju Tukumā, kur bija izcēlies ugunsgrēks. Notikuma vietā ugunsdzēsēji glābēji konstatēja, ka ēkā ir izvietojies spēcīgs sadūmojums un bija dedzis apgārbs 0,5 m² platībā. Ugunsgrēkā cietu divi cilvēki, kas tika nogādāti Neatkīlkamās medicīniskās palīdzības dienesta medībām. Notikušā apstākļus skaidro Valsts policija."*

Nedega drēbju kaudze, bet cilvēks!

Reagējot uz šo redakcijas mājas lapā ievietoto ziņu, 23. aprīļa pēcpusdienā, ar redakcijā pārzvanīja viens no cietušajiem Artis (tas uzvārds redakcijai zināms) un lūdza VUGD informācija atsaukt. Viņš, nosacot gan savu, gan citas, vīnapsēt, notikušāji lesaistīto personu vārdus, skaidroja:

"Esmu šajā negadījumā cietušais. Tāpēc labi zinu, ka viss ziņā rakstītais ir melīs.... Tagad atrodos Rīgā, Apdegumu centrā, man ir smagi apdegušas kājas, jo centos glābt savu draugu, kam kāpēja telpā uzbrūka. Nomundo aplēju ar degšķidrumu un aizdedzināja! Un tas notika konkrētā no labi zināmā laika – es pamodos no draugu klēdzināšanas un sauciņiem pēc palīdzības 4.00 no rīta. Kad atvēru durvis, viņš jau bija vienas liesmas! Un tagad Nomundo ir nomācīgā un cietās par savu dzīvību. ... Vīnam ir 89% kermeņa apdegumi, un arī citām par draugu dzīvību! Bet jēs esānat, ka degusi lapiņa kūsdot!... Vai tiešām šādus ziņas ir devusi policija? Un vai tas ļaužiņ, ka kādā kaut ko cenšas noslēpt?..."

Vaicāts, kāpēc viņa draugu piedzīvojis kādu vardarbīgu uzbrukumu, Artis izstāsta par draugiem, ko ilgāku laiku periodā nāciies uzkāmāt gan vīnam, gan Nomundam, gan arī vīnu paziņai Ilvai. Kādā vakarā, kā apgalvoja Artis, uz savu ledzīmu pamata vai homofobisku motīvu vadīts, esot vairākkārt pieprasīts puīnim, kas kopīgi neja vienu dzīvokli, aizvākties. Tādēļ tē tikai no kontrētā dzīvokļa vai mājas, bet ari no pilsētas. "Nēs par šādu draudzīgu ziņojīnu gan policijā, gan arī vīnīcās darbavietās, bet neīkāda reākcija jau nesekoja... Bija jāsagādā, lai cīlvēks tiek sakrāpīts vai nogalināts! ... Un tagad, kā man telefonsarunā atklāja māmīna, policija vīso vīsot to, ir ka Nomundo būtu gribējis izdarīt pašnāvību..."

Iesniegums bijis

Pēc tam, kad bijām uzdzīvojušī Artu vēlāc, sazinājāmies ar ar Valsts policiju. Tās Tukuma iecīrkņa priekšnieka Jānelo Bahs skaidroja: "Varam apstiprināt, ka ugunsgrēka ir cietušas divas personas. Lai noskaidrotu visus notikušā apstākļus ir uzsākts kriminālprocesu un notiek aktīva izmeklēšana." Vārdā par cietušajiem iepriekš ārzināt.jiem dīvaidiem, J. Bahs apleciināja, ka iesniegums par tiem policijā bijis. "Iepriekš, vīnam mēn – 2020. gada novembrī, cietušais bija vērsies policijā ar iesniegumu par draudīm. Pēc šīs informācijas pārbaudes tika pieņemts lēmums ārsēc uzsākt kriminālprocesu, un šīs lēmums netika pārsūdzēts. Tā kā notiek izmeklēšana, tad vairāk informācija par izmeklēšanas gaitu pagaidām vēl nedīkstam sniegt.

Iesaistās «Mozaīka», politiķi, Valsts un Ministru prezidents

Pēc šī vīedokļa un informācijas publicēšanas, bet vēl jo vairāk pēc «Degpunkta» izskaņojušajam notikušā versijas un interpretācijas, publikoāsjā telpā strauji izplānja vēl nepārbaudīta, pamatā uz cietušā ieteikumiem, kā ari uz pieņemamām balstīta informācija par to, ka Tukumā notīcis īstāds notīcajums. Tā nosodīja gan policīja, gan sabiedrīskās organizācijas, gan Valsts un Ministru prezidents. Kopīgajem priīņjem ari tika savāsta norāda smagi apdegušā Normunda (pēc Artā teikta, vīnam konstatēts 89% 3. pakāpes kermeņa padegums) dzīvības glābšanai un ārstēšanai.

VUGD precizē informāciju

Savu iepriekš saiegto informācija sestdien, 24. aprīlī, precizēja VUGD:

"Saistībā ar vakar plašsaziņas līdzekļos izskaņojošo informāciju par ugunsgrēku Tukumā, kurā cieta divi cilvēki, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) skaidro, ka informācija par izsaukumiem VUGD saņēdzīādu informāciju, kas ir dienesta kompetencē.

Šā gada 23. aprīļa plkst. 04.24. ierodoties notikuma vietā dzīvojamāvēkļa Tukumā, ugunsdzēsēji glābēji konstatēja divas apdegušas cietušas cilvēkus un notīkušā apstākļi bija jāņi aeskaidrī, tāpēc ārkārtējās tika pieprasīta Valsts policijas kāldīstāe. Uguns liesmas jau bija nodzēstas un gaiteni valdīja specīgs sadūmojums. Ugunsdzēsēji glābēji ātrāc cietušos nogādāja līdz Neatkīlkamās medicīniskās palīdzības dienesta zutomašīnai. Nemot vērā to, ka notīkuma vietā nebīja iespejams īegūt pārliecīnošu informāciju par notīkušo, sniedzot informāciju plašsaziņas līdzekļiem, norādījām, ka notīkuma apstākļus izmeklē Valsts policijas kolēģi.

Papildus, norādām, ka VUGD nav sniedzis informāciju, ka „piecstāvu ēka Tukumā degusi apgārbu kaudze", jo plašsaziņas līdzekļiem nosūtīja informāciju tika nosūtīts, ka dedzis apgārbs."

Policija: nav saistības ar neiecietību

Lai ari redakcijas rīcībā vakar, 26. aprīlī, nonāca neoficiāla, bet uzticama informācija par to, ka notīkuma ir iegāvis pavisam citu pavērsīenu, kas notīkki nav skaidrojāmīs ar naida noziegumu, Valsts policija šo informāciju, atsaucīēs uz izmeklēšanas intereseēm, neapstiprināja, ne aizstāja. Vakari saņēmām šādu ziņu:

"Lai kīedēm baīas saistībā ar iepriekš īeskaņējāto informāciju par īespejamām nepilnībām policijas reagēšanā, kā ari aīrīkumā saīkī kriminālprocesu par draudēm cīlvēka dzīvībai vai veselībai, Valsts policijas īeīējās kontrolēs bīroja ir uzsākta dienesta pārbaude.

Kriminālprocesā turpināsīs aktīva, objektīva un īspēja izmeklēšana, kurā tīek pārbaudīta vīsa īespejamā informācija un versīja, kas varētu būt saistītas ar minēto notīkumu. Tostarp ir nozīmētas vārīskās ekspertīzes. Ir saņēmusīs sabiedrības īnteēse un vēlme ātrākā īespejā uzzināt traģīskā notīkuma īnoēsus un apstākļus.

Valsts policīja aicina sabiedrību uzticēties izmeklēšanai, kas jau no pārmaīņu dienas notīek caēšā prokuratūras uzraudzībā. Sabiedrībai ārī pārmaīņu ārīnīkumam, ka šīs nozīēdzīgās nodarījums ir saistīts ar ārīeciēbas īzcēkīēm. Izmeklēšanai ir īegūti fakīī tam, ka, īespejams, ārī ārī nozīēdzīgā nodarījum.

Tomēr, īekāmīs norisinās izmeklēšana, Valsts policīja atrāsās no pārsteidzīgās secinājumu pauēanas vai apstīprināšanas. Tai uzsvārgāte izmeklēšanas īnteēses un šajā kriminālprocesā īesaistīto personu sensitīvos datus un informācīju, pagaēīām no plašākām īcenzēēīāēīem atturamies.

Vēēlam uzsvārsīīm, ka Valsts policīja, īeņēmot un izmeklējot nozīēgumu, nekad nav īokojusī cīlvēka pēc tā statusa, piederības vai jebkādām citām pazīmēm – sabiedrības un īkvamā īedzīvotāja dzīvība ir Valsts policijas pamatīnteēses.

Valsts policīja kategōrīski īesāvaīīsta jebkāda veīda vērīsanos pēēc cīlvēka vai kādām cīlvēka grupām, balstōtēs uz to sociālo, īnīs, nacīonālās, etnīsās, rēīgīsās vai cīta veīda piederībās. Īkvīenam ir tīesības dzīvot drošā vīdē un sabiedrībā, un īkvīenam ir vīenādīgas īīesības saņēmī palīdzību, ja tādā ir īespejīešāma."

Fakti homofobiskus motīvus neapstiprina

Zemgales tīesas apgabala prokurātūras vīspārīnōrs **Aīgars Īīkšīs**:

– Vārī aplīecīnāt, ka saistībā ar plašsaziņāsīēs rezonansī īegūvēto notīkumu 2021. gadā 23. aprīlī Tukumā, Kīnzenēs īelā Nr.6, kurā nosodzārbosīs apstākļos divas personas gāva smagus apdegumus, VP Zemgales reģīona pārvaldes Tukuma īecīkāī uzsākts kriminālprocesa par piekrīīšānas pēc nozīēdzīgā nodarījuma grupas objekta saskaņā ar Krīmīnālīkuma 15. nodaļu. Sakarā ar daudzu personu īespejamām apgalvojumīem par policijas pasīvumī doā kriminālprocesā vēlos norādīt, ka notīkuma vietā veīkīas vārīne izmeklēšanas īzmēkīēšanas darbībās, kas versīas uz pīeīādījumu īegūtāmo un nostīprināmāmī. Jāuzsvārā, ka izmeklēšanā aktīvī īesaistījušēs īīesīīzīēgās prokurātūras amatpersonas, par kriminālprocesa gaitu informēta kā sīmīīvīēsīības vīespārkonsīīs, tā arī es personīgī.

Pēc sepaziņāsanās ar kriminālīetas materīāīīem, varu īnformēt, ka divu dienu laīkā kriminālprocesa veīkās apjēmīgs darbs un noskaīdrōtī īīeta jōī borīsīī apstākļī. Lāmsīsākaīgī, ka man, tā par kā jebkurām sabiedrības locēāīīm, ir svarīgī, lai policīja īnformē sabiedrību par konkrētās īetas vīzēīm un rezultātī, tādējādī, kīīedējōt sabiedrības īīzēīs par vīepaīējo dzīvōīu Tukumā. Jo īpaīī īīeta, kurā sabiedrība pastāīīa zīņas par notīkumīēm, kas, īespejams, saīstīta ar homofobīju – īpaīī jūnīja īonu. Tomēr īīdzē sabiedrības saspōīī par to, ka jebkādām juridīsīī argumentēīam pazīņojūmam no policijas puses vajadzīgs īapēīīgs laīks, lai savus paziņojūmus pamatōtu ar konkrētās izmeklēšanā īegūtajīēīāēīēm pierādījūmēēm. Diemžēī konkrētās īetas saīāsā, nezīnōt jebkādas īīetas apstākļus, vadōtēs tīīāī no medījās un īnternēta vīdē pieejamās īnformācījas, savu vērtējūmu paspējūšī izteīīt gan sabiedrības locēāīī, gan īnsēvīšķas valsts amatpersōnas, nemēr īādā rīcībā personīgī vērīēja kā prīēīīāīīgās.

Esam vairāk reīā pārliecīnāts, ka vīsnavāīā īaīkā Valsts policijas īebīīīīgās amatpersōnas īnformēs sabiedrību par izmeklēšanas īezultātī, proti, kas ka un kāpēc īezvērīs īādā traģēdīja. Sobrīd vīss, par ko sabiedrību varu īnformēt, ka izmeklēšanā īnteēsēī īīepīāsīt, ir divo īnīdī īegūtō pierādījūmu kopums – pretējī īepriekš publīsētāī paziņojūmī – nav gāvīs apstīprīnājūmu par izmeklējamā kriminālprocesa saīstību ar homofobīju.

Un vēl, īzmantojōt īīdzēīīu, vēlos pārīīīēīēs policijas darbīēīēēīēm, kas kriminālīetā apzīmē un godpilnīgī sīīdzējūsī vīsas šās dienas, tai skaītā ārī brīvdienās, lai per īespejas ātrāk un ar kārtīgu pēīīnu noskaīdrōtu vīsus notīkušā apstākļus un noverstu jebkādu īespejamo saīstībās ar homofobīju.

APKOPOJĀ IVONNA PLAUDE

Kaku bedrēm – NĒ!

Līdz šī gada 31. decembrim valsts ir uzdevusi pašvaldībām un to īdzēnsaimniecības pakalpojumu sniedzējiem izveidot reģistru, kurā tiktu uzskaitītas visas ciematu un pilsētu teritorijā esošās decentralizētās kanalizācijas sistēmas jeb tautā sauktās sausās tualetes, kā arī septiķi un individuālās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

2017. gada pieņemtais likums noteica, ka šāu uzdevumam tiek atvēlēti trīs gadi – no 2019. gada 1. jūnija līdz 2021. gada 31. decembrim. Vietējām pašvaldībām bija jāizstrādā un ļaušā saistošie noteikumi, ar kuriem tiktu noteikts bedru izvešanas biežums, zaļumizācijas pakalpojumu sniegšana kārtībā, kā arī prasīts līdz 2025. gadam pieslēgties centralizētajiem tīkliem, jo šīs kanalizācijas bedres netiek pienācīgi uzturētas un ja bīstamo ipašumam ir izveidot centralizētās kanalizācijas tīkli. Mēs interesējāmies, kā minētā novados ar šo darbu līdz šim ir veicies.

Tukuma novadā

Ko paredz novada saistošie noteikumi?!

Tukuma novada saistošo noteikumu «Par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību Tukuma novada pašvaldībā» prasības attiecas uz Tukuma pilsētu un ciemiem – Abavnieki, Dzintars, Džūkste, Irlava, Kalve, Lamīņi, Lauceniekī, Lestene, Ozolnieki, Pienava, Pūre, Sēri, Sēme, Slampe, Tume, Vaski, Vārme un Zemīte.

Notekūdeņu mērīšanas pārskatos – ja šādas nakšņu kratīņvietnes sāpsmir ir 5 m³ un ja dzīvojamajā mājā ir dzīvojošas četras personas, tad, reģistrējot 12 m³ izlietotā patēriņa gadā (ja nav skaitītāju), jēr, aprēķināta gadā savāktā dzēšņu izvešanas reizēm. Savukārt minimālais notekūdeņu un noteikumu izvešanas biežums, ka minēts noteikumos, no septiķa ir vienu reizē gadā ar tonaciņām, ja izvedšanas apjoms ir vismaz 70% no septiķa tilpuma.

Ierobežojumu dēļ – mazāk pārbaužu

Lauku pagastos par decentralizēto kanalizācijas sistēmu atbild SIA «Komunālie risinājumi TILDE». Ka stāstīja uzņēmuma valdes locekļa **Valdis Mālenbergs**, jau pagājušajā gadā kanalizācijas bedru ipašniekiem tika nosūtīts zināmājums aizpildīt ipašas veidlapas un nest tās uz pagasta pārvaldēm. "Tagadās datus rādām, taču vaļ nē, ka šo darbu notiek joti lēni. Mēs pārbrīnījāmē, ka tikai kādi 15% šo bedru ir reģistrētas."

– Vai jūs šīs kanalizācijas bedres arī iztīrīsiet apsekojot?

– Saņemot informāciju, mēs ar brīvām pārvaldēm bedres apskatām, vai informācija atbilst tam, ko cilvēks ir uzrakstījis, bet, protams, ņā ka tagad ir ierobežotā kontaktēšanās, to turpināsim, tikīdz ierobežojumi beigsies.

– Līdz problēmu ciemēm ir bijusi šo bedru izvešana – nereti tās nav izvestas gadiem, vai arī to jūs kontrolēsiet?

– Saistošie noteikumi nosaka izvešanas biežumu, tādēļ ar ankesu ir jānosūta gan krājvietnes lielums, gan bedres izvešanas biežums – reižu skaits mēnesī vai gadā. Tomēr ar vismaz vismāk ir iespējams iesniegt šīs bedres tīlpsanu, taču to redz arī tad, kad nosūta kārtējo bedres saņemu. Un mēs pieņēmām ir arī kontrolēt, vai saistošajos noteikumos minētais tiek arī ievērots, pieņemam, vai vismaz reizi gadā bedre tiek izvesta.

– Vai ir mucas šo bedru izvešanai?

– Mums ir šāds transports ar mucu, kas ir reģistrēts pašvaldības izveidotajā asenizācijas pakalpojumu reģistrā. Kopā pārņēmām Pūres komunālo saimniecību, mums ir divas mucas, no kurām viena bizarjas Tume, bet otra – Pūre.

– Un kur jūs izlejat to saturu – pagasta attīrīšanas iekārtās?

– Skaitāmies tuvākā vietā kanalizācijas izlietnei, kā būtu mazāki šķēršļi, taču mums ir noslēgts sadarbības līgums ar SIA «Tukuma ūdens», tāpēc mēs varam vest arī uz Tukumu, ja vien tas nav garāk ceļš. Taču ir vēl viens aspektums, kas jāņem vērā, – mums vietējās attīrīšanas iekārtes nav tik jūtīgas. Ja mazajās attīrīšanas iekārtās ieleļ notekūdeņus ar tik lielu koncentrāciju, analīzes strādā ja pasliktinās. Piemēram, Tume šos notekūdeņus varam ievest tikai izņēmuma gadījumā.

– Un kā veicas ar Pūres attīrīšanas iekārtām, kur jau sen uzpūmumi nevar saņemu notekūdeņus lēnāk?

– Remontā par kanalizācijas bedru pārbaudi Pūrē, kad šī gada 1. jūnijā pārņēmām komunālo saimniecību, tur nebija uzskāta decentralizēto kanalizācijas sistēma saskaņā, tāpēc tagad mēs apzinām adreses ciemata teritorijā un sistēma uzsāksim pēc reģistrēt šo bedres.

Pūrē no «Pūzuļos», piemēram, netiek pieņemti notekūdeņi, tāpēc uzņēmums tos ved uz Tukumu vai Jūmalu. Tukumā ir ļāsā vieta notekūdeņu pieņemšanai un nu šīs konvencijā tiek šķaidīta pēma novadīšanas kopejās attīrīšanas iekārtās.

– Vai plānojat arī jaunus pieslēgumus?

– Tā kā ciemos būve jaunas mājas, to ipašnieki izvēlas veikt pieslēgties centralizētajiem tīkliem. Šādas veikses ir saņemtas no ipašniekiem Dzīkstē, Tume un Zemītē. Mēs to atbalstām, jo tas samazina kanalizācijas bedre risku, ka to pilnu dažiem gadiem bija nosūdzēsi ar Valsts kontrole – ka ir ļoti grūti izkontrolēt, cik bieži šīs bedres ieved un uz kurieni. Centralizētie tīkli šo problēmu atrisina.

Tukumā izlejamās bedres 830 īpašumos

SIA «Tukuma ūdens» valdes locekļa **Aināra Feldmanis** skaidroja, ka jau sen gadu pilsētā tiek reģistrētas izlejamās bedres, kas pēc pieteikuma saņemšanas tiek arī pārbaudītas. "Mēs visiem esam izsūtījuši vēstules un aprēķinājām, protams, to jau ir ieņēmjušā, bet vēl bēs daļēji ir priekšā. Kad esam saņēmuši iesniegumu, apskatāmies bedres apjomu, protam nosūtām ieveāmas bieži, taču šajā ziņā pēmēm palīdzējušies uz īpašnieku vietām. SIA «Tukuma ūdens» mājas kāpā ir pieejams anketa, kuru aicinām aizpildīt un sūtīņā, un tad ar saņemšanas un uz vietas pārbaudīsim kanalizācijas sistēmu." Vaicāts, cik daudz ir tādu īpašumu pilsētā, kuros ir tā saukta izvedamās bedres, ka arī – cik liela īpašumu skaitam šobrīd jau ir iespēja pieslēgties centralizētajiem tīkliem, A. Feldmanis skaidroja, ka šobrīd pilsētā ir 830 īpašumu, kam ir izvedamās bedres. Šajos īpašumos kopumā dzīvo 2 300 cilvēku. Savukārt iespēja pieslēgties centralizētajā pilsētas ūdensvada un kanalizācijas sistēmai šobrīd jau ir 99,8% īpašumu.

Tukuma noteikūdeņu attīrīšanas iekārtās «Tīlē» izveidota īpaša vieta no iedzīvotājiem un uzņēmumiem savāktā notekūdeņu izlietošanai

Var saņemt pašvaldības līdzfinansējumu pieslēgumiem

Tukuma novada domē savā budžetā paredz līdzfinansējumu ūdensvada un kanalizācijas tīklu ienākšanai. Saistošie noteikumi nosaka, ka domē savā budžetā paredzēto līdzekļu apjoms vienādzvokļa mājam finansē 60% no pieslēguma projektēšanas, izbūves un būvuzraudzības kopejās izmaksām, bet ne vairāk kā 2000 eiro. Divdzīvokļu mājam (divi un vairāk dzīvokļi) – ar 60% no kopejām izmaksām, bet ne vairāk kā 3000 eiro. Vienādzvokļa mājam vai dzīvokļiem pašvaldība var segt līdz par 80% no šīm izmaksām (līdz 3000 eiro), ja objekta īpašnieks ir deklarēts Tukuma novada (1. persona ar 1. vai 2. grupas invalīdīti, ģimenēs ar pēcskolas vecuma personu, ar Černobļas atomelektrocentrāces avārijas sekū likvidēšanas dalībnieku vai ir pensijas vecuma persona, kuru nav Civilkuma noslēgts apgādnieku).

Jaunpils novadā

Reģistrēšanās aktuāla tikai vienai ielai...

Ar Jaunpils novada domes 2019. gada 28. marta sēdes lēmumu ir apstiprināti saistošie noteikumi «Par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību Jaunpils novada pašvaldībā», kas ieņēmi saskaņā ar Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6. panta ceturtās daļas 5. punktu. Noteikumu pirmajā punktā tiek noteikti ciemi, uz kuru teritorija esošās decentralizētajām kanalizācijas sistēmām neattiecas šajos noteikumos noviktās prasības. Šo noteikumu **prasības neattiecas uz viensētām** un Jaunpils novada ciemiem **Saule, Veclauki, Jurģi, Sīrulīte, Sīrulīšu mužā, Brandavas, Jaunsēži, Josti, Leveste, Rīvi**.

Lai noskaidrotu, ka veicas ar reģistra ieviešanu, sazinājāmies ar Jaunpils novada domes juristu palīdzi **Dzidru Krastiņu**. Viņa skaidroja: "Pašvaldības policija ir iedzīvotājus informējusi, kā arī informācija tika ievietota pašvaldības izdevumā «parto», ka ir nepieciešams kanalizācijas bedres, nosēdekus, septiķusi pareģistrēt. Noslēkumi mums atiecas uz vienu ielu – Kalna ielu, jo nē ir vairākas mājas, kurās ir decentralizētas kanalizācijas sistēmas. Bet tēlēkā, kā ir, – neviens vēl nav pie mums nācis un reģistrējies. Parējās mājas gan Jaunpils centrā, gan ar ciemos ir pievienotas pēc centralizētas kanalizācijas, bet uz viensētām šī noteikumi neattiecas. Par to, ka šo – Kalna – ielu varētu ar pieslēgt centralizētajā sistēmā, ir runāts un domāts dažādām reizēm, bet, vārsu varētu notīkt īsvaicāji nākotnē, neminēsīšu ēcīsi."

Kandavā

Iedzīvotājus uzrunā individuāli

Reģistra veidošanu Kandavas novadā ir uzņēmusi SIA «Kandavas komunālie pakalpojumi». Tās ar ik pa laikam tiek atgādināts, ka īpašniekiem, kuros ir decentralizētas kanalizācijas sistēmas, gāveņi pienācīgi reģistrācija, šobrīd to ir pavēlusi vien 30% no visiem mājsaimniecībām, – norāda komunālās saimniecības vadītājs **Dzintars Ķušmanis**. Kas būtīski – ne ir 30% no mājsaimniecībām, par kurām ir skaidri zināms, ka tām šajā reģionā ir jābūt Komunālā saimniecība sniedz asenizācijas pakalpojumus, taču, vērtēsimā, šādu īpašumu, kur ir decentralizētās kanalizācijas sistēmas, ir vairāk, taču, kurā un vai kanalizācija bedru satur izvēd... – tādās informācija nav.

Bet par reģistrāciju. Līdzīnāji pieņēmām lēcināt, skaidro Dz. Ķušmanis, ka cilvēki paši nav pārliecināmi, kā nākotnē un reģistrēties, īpaši jau kāpā laika, kad vai, ārīmēcīnot, par to ir pagumāt no pandēmijas ierobežojumiem. Taču atsevišķi esot lēlāka, ja cilvēks uzrunājot individuāli, – ne tikai ar bukletu starpniecību un informāciju paziņojot, bet ar to ar reģistrēšanās anketu, kas tikai jāaizpilda un par tam jānosūta «KPP». Mūsū ārkārtā par to atgādinām, sola komunālā uzņēmuma vadītājs, jo īpaši to ar mūsu galīnēkiem, kam dzīvo ārzālā no ūsnāšbrīvēta centralizētas kanalizācijas posma. Dz. Ķušmanis skaidro, ka cilvēkiem ir jāziņo, kas ir izdevīgāk – segšāmā ievešanas vai pieslēgums centralizētai sistēmai, jautājāma, ka pašvaldība šādus jaunus pieslēgumus arī lēdīnāsot. Tāpēr mēs ĶKPP atsāks decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsekošanu – notekūdeņu aptverēsīs tīpsus ūmēsīs, kā varētu saistīdā kanalizācijās izveāsāmās grafikos.

Kas tālāk – kad reģistrācijas

Kas jādara kanalizācijas sistēmas īpašniekam?

* Jautājums par decentralizētas kanalizācijas sistēmas ekspluatācijas atbildoši vides aizsardzības un to notekūdeņu pareizām.

* Par savām bažām jāsveic tās apkope un remonts.

* Ja izmanto septiņus un krājtvertnes, īpašnieki par savām bažām notekūdeņu rašās savākto notekūdeņu un nosēdumu regulāru nodošanu asenizatorim.

Ja izmanto noteküdeņu attīrīšanas iekārtu

* Jāuzdod šāma, lai rūpnieciski izgatavotu notekūdeņu attīrīšanas iekārtai, kura atbilstoši notekūdeņus novada vide un kuras jauda ir mazāka par 5 m³ dienaktī, ir norādījuma akts notekūdeņu atbilstību apliecinošie dokumenti.

* Iekārtu ekspluatācijas jānotek atbilstoši ražotāja tehniskajai dokumentācijai, kā arī – ka iekārta esošas dūņas ir aktīvas un nav tādā apjomā, kas pasliktināto notekūdeņu attīrīšanas kvalitāti un izplūstošo notekūdeņu saātīvu.

* Reizi gadā (ja ražotāja, būvnieka vai komersanta izstrādājuši tehnisko dokumentāciju par notekūdeņu cikāti) tiek veikta tehniskā apkope, ko veic komersants, kas specializējies šāda darba izpildē.

* Ja iekārtas ekspluatācija laikā konstatēts avārijas stāvoklis, pēc avārijas seku novēršanas tiek veikta iekārtas apmaksātas apkope.

Ja izmanto septiķi*

* Īpašnieks nodrošina, lai notekūdeņi tiku novadīti tikai caur speciāli ierīkotu infiltrācijas sistēmu – filtrācijas laukiem, apakšzemes filtrējošam dren, smilts-gravas filtrēšanas, filtrācijas grāvjiem un akām, siedru laukiem.

Ja izmanto krājtvertni

* Īpašnieks jānodrošina, lai notekūdeņu krājtvertne būtu hermētiska un nākotnē izmaksāta regulāri, lai nepieļautu notekūdeņu noplūdes, izteces šķērsu vai ieskāpšanas gruntsūdeņos, kā arī nepārkāpu smaku izplūšanas.

Cik bieži jāizved septiķu un krājtvertņu saturs?

* Notekūdeņu un nosēdumu nodošanas regularitāte ievērēs, ņemot vērā ūdens patēriņu konkrētajā mājsaimniecībā īpašumā, decentralizētās kanalizācijas sistēmas iekārtas tīpumu, kā arī vietējās pašvaldības saistošajos noteikumos par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību noteikto minimālo izvešanas biežumu.

* Septiņās – ūdensiecietā zāģera vai individuālā izgatavota tvertne ar divām vai vairākām kameram cilvēka radīto notekūdeņu un lekālo organisko nostādināšanai un ar pārplūdi vāle pēc nostādināšanas.

Ja neievēro noteikumus

* Ja līdz šā gada 31. decembrim īpašnieks neizpilda noteikumu prasības attiecībā uz krājtvertnēm, septiņiem un atmatnēm iekārtām, ja neizstrādājam īpašumam piegādāšanā ielā vai cēla rokasās ir ierīkota centralizētā kanalizācijas sistēma, **īpašnieka pienākums ir ierīkot pieslēgumu centralizētajai kanalizācijas sistēmai līdz 2025. gada 31. decembrim.**

Saistošie noteikumi

Pašvaldību saistošie noteikumi nosaka pašvaldību, ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju, ēku pārvaldītāju un kanalizācijas sistēmas īpašnieku pienākumus un atbildību, minimālo notekūdeņu izvešanas biežumu un decentralizēto kanalizācijas sistēmu kontroles un uzraudzības kārtību, prasības aseniizatorum un to reģistrācijas kārtību, asenizācijas pakalpojumu sniegšanas prasības un uzskaites kārtību, atbildību par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtības ievērošanu.

Engures novadā

Novada pagastos situācija – atšķiras

Kā apstiprināja Engures novada domes priekšsēdētājs **Imants Valters**, ārkārtas situācija novadā tika izsludināta 12. martā, ņemot vērā valdības pieņemto lēmumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu visā Latvijas teritorijā. Sākotnēji tika ieviesta 14 dienas ilga karantīna, to vairākkārt pagarināja, ierobežojumi tika mīkstināti, bet tagad situācija ir pasliktinājusies, to, vai esi ārējās robežas šķērsojis, pārbaudīs pašvaldības policija, līdzīgi kā tas jau bijis novērojams ar atkārtotu apsaimniekotāju lēmumu.

Engures novadā

Novada pagastos situācija – atšķiras

Kā apstiprināja Engures novada domes priekšsēdētājs **Imants Valters**, ārkārtas situācija ir uzticēt aizmaņi pagastu pārvaldei. Smārdē, kopā ir pašvaldības saistošie noteikumi, interese ir bijusi praktiski nekāda, savukārt jūmalciemos, ja vien tas nav pats pagasta centrs, nav tādas iespējas – pieslēgties centralizētai kanalizācijas sistēmai, tāpēc tie vispirms šie noteikumi pēc būtības neman neattiecīties.

Mazāku atšķirīgu situāciju ir pašā Engurē. Kā apstiprināja novada domes priekšsēdētāja vietnieka **Andris Kalnozols**, te sava ārava tam, kā ir iesāktajās projektā «Latvijas ūpja baseina apsaimniekošanas plāns» ieviešana laba virzienā ūdens stāvokļa saņēmēšanai» (LIFE GOODWATER IP). Tā ietvaros tad ari pētnieki apzinājuši, kur un kādas kanalizācijas sistēmas ir kā arī analizējuši, apzinājuši īpašnieku un informāciju par decentralizētajām sistēmām pēc tās aplokopuļā.

Jāpiebilst, ka reģistrācija notiekgies šā gada decembrī, kad jau vajadzēju bai vienotna Tukuma novadam, līdz ar to saistošie noteikumi, kas citu starpā paredz arī sodu, tāpat tiks pārskatīti. Ieverojumim attīrītiem gan novajadzēju bur, mēs izpildīsīsīsim, jo pašvaldības tos veidojušas pēc līdzīga paraugu.

AGITA PUĶĪTE,
BAIBA REINSONE,
LIENA TRĒDE

LATVIJĀ UN PASAULĒ

Latvija saņēmusi «Pfizer»/«BioNTech» vakcinas

Veselības ministrija informē, ka Latvija, 26. aprīlī, saņēmusi ražotāja «Pfizer-BioNTech» vakcinas piegādi – 33 930 devas. Visas saņemtās vakcīnas devas tiks novietotas vakcinācijas veikšanai lielākajās prioritārajās grupās – gan šā pirmais, gan otrās devas. Līdzīgi dažās piegādes līdz šā nedēļas beigām pa bērnu iegādāta par ārstniecības iestādēm un an jāmo ceļā par pirmajām jāmeses ārstēm, kuri vakcinācijas izmanos šo vakcīnas veidu. Piegāde gāmenes ārstēm tiek nodrošināta, nemot vērā to jāmos vakcīnu piegādes laiums ar kojāstīkas pakalpojumu sniedzējem.

Ieteicams neiegādāties mājputnus putnu gripas skartajās valstīs

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) ir saņemis satraucošas ziņas no kaimiņvalsts Lietuvas, kur pagājušās nedēļas nogalē putnu gripa apstiprināta mājputnēm 16 mēnešu pieaugušu sāmenēs. Tās mājputnu nelegāli bija iegādājušas no putnu gripas smagi skartās Polijas, informēja PVD.

PVD aicina Latvijas mājputnu turētājus šobrīd atturēties no mājputnu iegādes putnu gripas skartajās valstīs, lai slimību nievaizitu mājputnu novietnēs Latvija. Ja an mājputni tiek iegādāti citās valstīs, tad tiem līdzi jābūt izcelsmi un veterīnārajā pavadzīmē dokumentam – veterinārajam (veselības) sertifikātam. Informācija par situāciju Eiropas valstīs pieejama ZM mājaslapā.

Ēdināšanas nozare vēlas atsākt darbu ārā terasēs

Ēdināšanas nozares organizācijas darbu ārā terasēs cer atsākt līdz ar maija sākumu brīvdienām. Jautājums plānots apspriest Operatīvās vadības grupā. Ārstniecībā biedrības izskatā Ģenerālā valdīšan sēdē bāto pēdejam bedīs, lai pieņemtu lēmumu par terasēs darba atsākšanu, jo daļa uzņēmēju atbalstu nesaņem, kā ari daļai restorānu jau šobrīd bās problēmas ar personālu pieņemšanu.

Ēdināšanas nozare vēlas līdz ar maija sākumu brīvdienām atsākt darbu ārā terasēs. Diskusijas par ēdināšāju iespēju atsākt darbu ārā terasēs notiek kopā ārā mēra sēdēs.

Prezidents izsludinājis grozījumus Augstskolu likumā

Valsts prezidents Egils Levits izsludinājis Saeimas 2021. gada 8. aprīļa pieņemtos grozījumus Augstskolu likumā, kas paver plašākas iespējas izmantot Eiropas Savienības oficiālās valodas augstskolu studentu studiju programmās.

Vienlīdzīgās Valsts prezidents nosūtīja vēstuli ārlietās un zinātnes ministrei un Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijai, kurā izteicis negatīvu vērtējumu par likuma izstrādāšanas un pieņemšanas gaitu, kā arī tajā ietverto regulējumu. "Lord kanālā vērtēju to, ka mūsu valsts valodas un augstākās izglītības politikām principiāli svarīgo jautājumu lēmumdošanas ceļā tomēr pēdējā brīdī steidzamības kārtā," vēstulē raksta Valsts prezidents.

Eiropa gatavojas palīdzēt Covid-19 smagi skartajai Indijai

Kamēr daudzas Eiropas Savienības (ES) valstis šādā savu mēģēn ietmaceņiem no Indijas, kur ieveērojami pieaugusi saslimušāju ar Covid-19, Eiropas Savienība plāno palīdzēt valstij, kurai trūkst skābekļa ar Covid-19 saslimušo ārstēšanai.

Ceturto dienu pēc kārtas Indija nostādījusi ar Covid-19 saslimušo cilvēku rekordu pasaulē, kā veicinājusi tā pandēmijas jaunās vīrusa variants.

Kritīki šaja pandēmijas cerēja vilai vainu valdību. Valsts vārdkos bīrei apdzīvotos štatos notika velēšanu mītiņi un ari lielum skaitu dievībāju hindūsu tika atļauts piedalīties religāsku svētkos Gangas krastos.

Tagad te katru dienu te ir 350 000 no jāuni inficejušos un āsti nespēj tīst gāti ar pacientu pieplūdumu, trūkst gulšvietas ārstniecībā, trūkst par parastās gulšvietas, skābekļu, personāls. Pacientus uz slimnīcām ved izmisēti radinieki, tādēļ daudzi no vīņiem nešēk ieēšā pārpildītāju slimnīcās, un dažī par mīrē tiepat uz vietas.

Krievijā tiesa aptur Navaļnija organizāciju darbību

Maskovas tiesa pirmdien devusi rīkojumu opozicionāra Aleksejs Navaļnija dibinātajam Korupcijas apkarošanas fondam un viņa štābu reģionālajām tīklam pārtraukt visas savas aktivitātes. Tiesa tiek ieskatīta prasībā Navaļnija organizācijas pasludināt par ekstrēmistisku.

Pārlūkam cietumā esošā Krievā opozicionāra Aleksejs Navaļnija pirms desmit gadiem dibinātais Korupcijas apkarošanas fonds izpēlējies plašu ievērību Krievijā un pasaulē, publicējot izmeklēšanas, kurās izgaismotas korupīvas shēmas, tostarpā izmeklējis Krievijas prezidenta Vladimira Putina un viņa pastāvīrāko loka turības avotus. Tomēr Maskovas tiesa pirmdien devusi rīkojumu Navaļnija dibinātajam Korupcijas apkarošanas fondam, kā ari viņa Navaļnija štābu reģionālajām tīklam pārtraukt visas savas aktivitātes.

Narkotiku reidā īgaunībā aizturēti Latvijas valstspiederīgie

Īgaunijas policija aizveduši nedēļā narkotiku reidā šaika Valgā aizturējusi astoņus īgaunāju dzīvojošus Latvijas valstspiederīgos. Viņi tiek turēti aizdomās, ka pedēju divu gadu garumā ādalabojušies nelikumīgā marihuānas apgrozībā lielā apjomā. Vietējie mediji ziņo, ka pagājušajā nedēļnā policija veikusi kratīšanas aizdomās turēto dzīvojamajās telpās un transportlīdzekļos. Konfiscēts liels daudzums narkotisko vielu - marihuānas un pārsāt gramu kaņepju augu, kā arī citu kriminālprocesam nozīmīgas lietas. Astoņi aizturētie Latvijas valstspiederīgie esot pastāvīgi dzīvojuši Īgaunijā. Četrīem no viņiem kā ieceļšnas lēmēkļu noteikts apcietinājums.

SAGATAVOJA
BAIBA REINSONE

ATGRIEŽOŠOS PIE PUBLICĒTĀ

Kas izdarīts Lielās ielas 5 un Talsu ielas 32 mājās?!

26. martā un 9. aprīlī rakstījām par bīstamo stāvokli mājā Lielajā ielā 5 un 5a, kur SIA «Tukuma nami» bija nogriezusi pa ēkas ārsienu ieikotās kanalizācijas caurules, pārmetot iedzīvotājiem patvaļīgu būvniecību, savukārt 6. aprīlī rakstījām par Talsu ielas 32 ēku, kuras iedzīvotāji bija sanēmuši domes paziņojumus, ka ēka ir slikta tehniskā stāvoklī, tāpēc viņiem vai nu jāpārceļas uz domes ierādīto pagaidu mitekli, vai jāmeklē cits, bet ēka līdz 29. aprīlim jāatstāj. Kāda situācija ir šobrīd, skaidrojām saruna ar Tukuma novada domes vadību un speciālistiem.

Lielajā ielā 5 un 5a – top tehniskais projekts, būšot gatavs maija beigās

Atgādinām, ka Lielās ielas 5 un 5a ielikta problēma ir tā, ka dzīvokļos nav nakšņu un uz ābolu ēkām – uz 10 dzīvokļiem – ir vien divas sausās tualetes. Turklāt, ka apgādīju iedzīvotāji, pašvaldība viņiem jau bija izrādījusi dzīvokļus ar visām, kā nu tādām, nelīdzvērtīgajām pieslēgumiem.

Pēc tam, kad iedzīvotāji izmitināti vestuli domei, tika sarīmēts soliņšmas izbūvei ūdensapgādes un kanalizācijas tīklos. Brīvdienās **Artis Magers**, kam vaicājām par darbu virzību, skaidroja, ka dzīvotāji tika aprakstoti aprīļa sākumā un ir noteiktas samērā īsas darbu veicēju izmantas vietas, lai projektētājs varētu to visu ieklāut tehniskajā projektā, piekamojot iekšējos tīklus: "Vienlaikus tiek domāts, kur izvadīt ārējos tīklus un no kurienes nemt ūdeni, jo Lielajā ielā ir saldūdeņi jāsāls, kuri nevar urbināt urpmākos piecus gadus. Vienu no risinājumiem ir nemt ūdeni no posēkgaisma, kas ieikots pie Lielās ielas 3, taču vēl ir jāpārbauda, vai caurulēm ir pietiekoši diametrs un vai visas mājas no šī posēkgaisma varēs apgādāt ar ūdeni. Lai vai kā, mēs risinājumu atradīsim, tikai tas prasa laiku." Vaicāts, cik ilgu laiku prasīs tehniskā projekta izstrāde, A. Magers skaidroja, ka, ja vien nākotnē, kā plānots, tehniskais projekts varēšot būt gatavs maija beigās, taču tas vēl bot jāapstiprina būvvaldē.

Ēka apsekota, jāgaida atzinums

Otra bēdu māja, ja tā var izteikties, ir Talsu ielā 32, kuras īmnieki, kā rakstījām, bija saņēmuši domes paziņojumus, ka bīstamajās ēkās jāpārceļas uz pagaidu mājokli un līdz 29. aprīlim vajadzēja dzīvesvieta jāatrod. Noklausās darbinieka pieņēma šo ceturtdien, tāpēc skaidrojām, kādi ir iedzīvotājiem piedāvātie risinājumi un kas tālāk notiks ar ēku. SIA «Tukuma nami» valdes locekļis **Uldis Eglītis** skaidroja, ka SIA «Sātie nami» pagājušajā piektdienā ēku bija apsekojuši un savu atzinumu solā pēc brīvdienām – 5. maijā, kad bīstamās zīmes kās vaiināt. Savukārt Tukuma novada domes priekšsēdētāja **Normunds Rečs** skaidroja, ka pēc tam, kad bīstamās ēkās atzinums, brīvdzīvē velēsie vietēs situāciju ābas ēkās un pieņemsu sākamos lēmumus: "Ja bīstamajās ēkās dzīvokļus lietot, tad nešķiesim iespēju, kā sākarot šīs mājas tā, lai tajās būtu cilvēka cienīgi dzīves apstākļi. Tas attiecas uz ūdensvadu un kanalizācijas ierīkošanu, kāpņu un kopīgotelpas telpu remontu un aptīrīšanu dēļu nomālņi ēkas fasādē."

Daļai īrnieku piešķirts pagaidu mājoklis

Vaicāts, kas tālāk notiks ar īrniekiem, N. Rečs skaidroja, ka devītajam īrniekiem ārkārtas sociālo un veselības jautājumu komisejas sēdē 23. aprīlī piešķirts pagaidu mājoklis uz veselā mēneša – līs īrniekam vel jāpaziņojina domes sēdē 28. aprīlī. "Cerēju, ka sēdē nāmēšu laiba kadus darbus izdosies paveikt, tāpēc, ja jāmenes vēlēsies, pēc nemonta tās laiā ēka varēs atgriezties. Savukārt četras ģimenes tāstkārtas vēlēsu turpināt kaj ēka dzīvot, tāpēc, ja tehniskās atzinumas būs tādi, ka vēju tur varēs palīk, tad nevēlēsim prasa ārī nelīka."

Jau atkal meklē kontaktus ar īpašniekiem...

Tukuma novada domes Administrātīvās pārvaldes vadītāja vietniece juridiskajos jautājumos **Leide Bičuka** skaidroja, ka ir sadēvies sarīmāties ar īpašnieces jāmeni Imanīti: "Vecos dokumentos tika atrasts tālruņa numurs, pa kuru Imanīta sazvanījusi vietas no tina apsāmeces mēnešu. Tomēr sarīma negrīvam pārlecēšu, ka viņa būtu gatava ieperties par šo īpašumu vai ari no tā atteikties, taču mēs viņu informējām par ēkas stāvokli un nosūtījām brīvdzīves sīkdatnu. Vienlaikus šo jautājumu esmām ar Imanīta vestnesēm, kam esam ligali īpašnieces mirkšanas apliecību, taču tā kā vēstnieciba klātienē nepieņem, pagaidām tas nav iespējams. Ielūkoti gadījumā mantinieces ir nokārejīgās pārtēkšanas mantojumam, tāpēc pagaidām viengāds risinājums ir atrāt šo ēku par bezmantinieka mantu." Vaicāta, kāpēc iepriekš šīs jautājums nav sākamots, L. Bičuka skaidroja, ka sešī jau šīs jautājumā ir kārtots, izmantojot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, taču ārkārtā risinājums no īpašnieka puses tā arī netika saņādīts, tāpēc ari vīs apstājās.

AGITA PUŠĪTE

PAŠVALDĪBAS IESTĀDES

Tukuma muzejs

Mākslas galerija «Durvis» Tukuma Mākslinieku grupa izkārtojusi «Pavasara izstādi».

Tukuma kultūras nams

Iekļaujamās starp Tukuma Sporta halli un Tukuma 3. pamatskolu ieikota telts ārējās mēģinājumiem un tēmējiem ar kopējo platību – 120 kvadrātmetri. Tajā, ieņēmojot vīnas valsts noteikties COVID-19 ierobežojumus, darbosies kultūras nama amatiermākslas kolektīvi, īgināšas iestāšu skolēni un skolotāji, kā ari «Deno» dejotāji.

Izglītības pārvalde un izglītības iestādes

27. aprīlī – atsāksies diagnosticējošais darbs latviešu valodā 9. klasei; 15.00 – kursi «Mūsdienīgs mācību process digitālajā vidē» 7.-12. klašu pedagogiem; **16.00** – darbnīca vietējiem uzņēmumiem darba – aktualitātes par XII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem.

28. aprīlī – 10.00 seminārs Tukuma novada pirmsskolas izglītības iestāžu vadītāju vietniekiem izglītības jomā; radošais koncerts muzika «Mūzikē un sacerē» 5.-12. klašu skolēniem; 15.00 – kursi pedagogiem.

29. aprīlī – tiešsaistes diagnosticējošais darbs matemātikā 9. klasei.

30. aprīlī 13.00 – tiešsaistes seminārs angļu un vācu valodas skolotājiem par jaunā mācību satura ieviešanu 1., 4., 7. un 10. klasē.

Dzimtsarakstu nodaļa

No 19. līdz 25. aprīlim reģistrēti tās dzimušie un 14 mirušie.

Tukuma ledus halle

Pieejama publiska tualete, kā arī dušas, uz kuģiem jāpieņemas zvanot pa tālruni 63107470 vai 26635273. No 1. februāra mazsodošākās, izsniegās mājas mākslas kolekļā un ģimenes ar sociāli darbīgiem nonākušai reizi mēnesī var nāgāties bez maksas. Vienīgais strādā, kafejnīca ari, bet pagāja ēdienu tīkl labāzemāmai. Informācija pa tālruņiem 63107470, 26635273, 26635775.

Pašvaldības policija/ dispečerdienests

No 16. līdz 25. aprīlim reģistrēti **76** notikumi. Pieņemti 11 ieziņojumi par administrativā soda piemērošanu, no kurienes: 1 – par identitātes neatklāšanu pašvaldības policijas darbiniekiem, 1 – par dzīvesvietas nedeklarēšanu, 1 – par nepatiesu speciālo dienestu izsaukšanu, 4 – par alkoholisko dzērienu lietošanu sabiedriskās vietās un atrašanos sabiedriskās vietās reibumā stāvoklī, 4 – par Ceļu satiksmes noteikumu neievērošanu.

Pieņemti 7 ieziņojumi par administrativo procesu uzsākšanu, kur lietas materiāli nosūtīti izskatīšanai Tukuma novada domes administrativajā komisijā: 1 – par nepārdēkšanos atkārtotam apzināmiem kokiem, 6 – par bērnu aprūpes pienākumu nepildīšanu (par to, ka viņu bērni neiesaistās izglītāšā mācību procesā).

17 personām izrādījušās izraidījumā: 5 – par tīklošanās, 6 – par alkoholisko dzērienu lietošanu sabiedriskā vietā, 3 – par pārēšanos ierobežojumu neievērošanu, 1 – par dzīvnieku turēšanas noteikumu neievērošanu, 1 – par smēķēšanu uz balkona, 1 – sadzīves atkritumu izmešanu tiem nepiedāvātā vietā, 2 – par atkritumu dedzināšanu.

Veikas 12 pārbaudes tīdmēnešhas un pakalpojumu sniegšanas vietās par Covid-19 laikā noteikto ierobežojumu ievērošanu.

Dzīvnieku patvērsme

Patvērsme aicina Kurzemes un Spartaka ielas kaķu "kopējas" sadarboties ar patvērsmi, lai kaķus vaešu sterilizēt. Ari tad, ja mājās pieķīdīs kaķīs un pašiem nav naudas sterilizācijā, patvērsme aicina par to informēt, lai tā vaešu snāgi palīdzēt. Vēl ikvienam, kas socāliņos tīklos piedāvā kaķenus un kucēnus, patvērsme atgādina, ka kucēniem jābūt iepotetiem un čipētiem, bet kaķenīem – izpotetiem. Un, gadvenās, čipēm jābūt reģistrētiem Lauksaimniecības datu centrā. Cilvēki, kam naiņāvajēki nonākuši patvērsmē, aicināti ziedot, zvanot pa tālruni 90006689 (1,42 eiro) vai ziedojumu kastītē mājas bākāsta redaktūrā Tukumā, Brīvības laukumā 10, L. stāvā, vai veikalā «Dzīvo zoo» (Alexima XX» ēkā veikala Kurzemes ielā).

SIA «Tukuma nami»

Mēģa ielā 15 sākās sāta ūdens magistrāla. Veidenbauma ielā 7 demontēs vecos ūdensvadu. Spartaka ielā 3 mainīs ūdensvadu un kanalizācijas stāvvada posmu. Balvja ielā 9 (pirmajā kāpņu telpā) mainīs kanalizācijas stāvvada posmu. Kurzemes ielā 16-48 mainīs divēju žāvetajā. Smilšu ielā 44 mainīs magistrālā ūdensvada posmu. Annas ielā 6 un Pils ielā 1a remontēs un krāsos ēkas fasādi. Smilšu ielā 48 remontē pāmu, bet Spartaka ielā 3 – pārkārtā kāpņu telpu. Harmonijas ielā 2-9 remontēs iekšējos ceļus.

SIA «Jauntukums»

Notiek ikdienas uzmēģinās darbi.

SIA «Tukuma siltums»

26. aprīlī centrālā katlu māja ārēja ūdeņā 7 megavatu sāltuma. Lauktehnikas katlu māja tika sasāldēta – 0,7 megavati, Slampe – 0,5, Dūkšne – 0,15, Tume – 0,30, Vānāta – 0,15, Sesne – 0,22 un Pure – 0,3 megavati sāltuma. Turpināsās darbi Lauktehnikā, kur sāltumtrases posmā uz skolu tērk remontēta sāltuma kamera, kā ari Centrālajā katlu mājā tiek ieņēkota automātiska katla ārstēšanas sistēma.

SIA «Tukuma ūdens»

Vārpu ielas posmā no Dzirnavu ielas ar caurduršanas metodi mainīs ūdensvadu. Mainās āugāma lākas. Sadarbībā ar SIA «Strāvag» plānots sākāmot rākšanas darbu vietas pārbaudīt.

SIA «Komunālserviss «TILDe»»

Tīka veikta Dzintara, Ābavnieku un Pures skolas ūdensapgādes sistēmas apkope, savukārt Sesnē un Zemesne veikta dezinfekcija. Pures ārstāšanas iekārtās veikā nosēklēšanā analīzes. Pures skolā mainīs ārēja skatuja. Bērzkalnu daļārīkosanas ieņēkos ūdens skaitītāja mezgls. Tume apsēkos kanalizācijas trases vākas. Pienavā pēc magistrālo tīklu remontdarbiem atjaunos ceļa segumu. Dūkšnes kapos novāks kritušos kokus. Sesnes un Zemesnes kapsētās bās sakopātanas darbi. Degolē turpināsies ceļu gādeešāma. Pure 23 sezonātes skustera. Vēl remontdarbi plānoti Lauceneāku «Ziņās», Tukuma tūgas kāsāk ēkai remontes jāsāta. Saņemts paziņojums Ālāsu atzīmēs par Sātupes mājās «Dzīvāsas» energoefektivitātes projektu – **5. maijā 18.00** plānots atklātais sanāksme par turpmāko projekta vadibu.

AGITA PUŠĪTE

IN MEMORIAM

Inta Freimane

27.02.1937 – 22.04.2021

22. aprīli aizsaucot skumju ziņa – kopā ar saulīti lietu un varavīksnēm mūžības ceļā devusies mūsu novadniece, gaišs kultūras cilvēks Inta Freimane.

Freimane Inta (dz. Kārkliņa, 1937) mūzikas skolotāja, ilgu dzīves gadu, dzimusi 1937. gada 27. februārī Sēmerīšnā, Jaukstalmieka un skolotājas ģimenē. 1944. gada rudenī kopā ar ģimeni pārceļas uz Tālo austrumu Arāvas pusgastu. 1953. gadā beigusi Pētera septītajā klasē. 1957. gadā – Valdemārpils vidusskolu un 1961. gadā – Jelgavas mūzikas vidusskolas koncertģitāras nodaļu. Jelgavā iepazīnies ar nākamo vīru Andri Freimani.

1961. gadā pēc mūzikas skolas beigšanas nolēma studēt uz Kandavas bērnu mūzikas skolu par mūzikas literatūras un solfedžo skolotāju. 1964. gadā apprecējusies. Neklātienē studējusi Latvijas Valsts konservatorijā. 1964. gada ziņojumā par Kandavas pilsētu kļūst vadītāja. Bijusi arī vairāku vokālo ansambļu vadītāja. No 1977. līdz 1999. gadam dzīvojusi skolotāja Ināra Vānemane. Pēc aizsūtīšanas pensijā strādājusi par pasniedzēju, vēlāk Dzirciemā specializēja invenālskolā par skolotāju un audzinātāju. No 2004. līdz 2009. gadam studējusi LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē par pedagogu bērnu ar garīgās attīstības traucējumiem. Kandavas pilsētā kopā dalīboriece, senioru jaukta vokāla ansambļa «Vēgnieces» dziedātāja. Vairākkārt bijusi Kandzeres pilsētas deputāte, kultūras un izglītības pastāvīgās komisijas priekšsēdētāja.

Inta Freimane – mūsu Intina, palīks atmiņā ar savu gaišumu, smaidu, saprotni un dziļo kultūras pieredzi.

Pa vasarveļenes spēdro tālu
Tālā Dāvva zeldza nu ziņej.
Par tevi allaž domāsim,
Kad debesu varavīksnei skatīsim
Izsakām dziļu līdzjūtību pederīgajiem!

Kandaravas novada domne

Kandavā aizvadīta «Brīvsoļa» seriāla kārta

Aizgājušajā nedēļas nogalē «Brīvsoļa» skrēšanas seriāls ieskrēja jaunu posmu. Kandavā, kurā ik vienu interesantu pa pēc iepriekš klasētiem noteikumiem vareja individuāli piedalīties sacensībās, lai sasniegtu labāko rezultātu vai vienkārši aktivi aizvadītu kādu no nedēļas nogales dienām. Sorte vieņu apļi gāmas bija 5 km un tas pamatā tika skrēsts pa meža ceļiem un takām. Šajā posmā starteja 105 dalībnieki. Pieaugušo konkurencē 5 apļus jeb 15 km spēja pievērst sešpiecpadsmit dalībnieki, no tiem ātrākie bija: **Vladimirs Julins** (1:05:30), Edgars Kosevojs (1:09:18) un Māris Louis (1:12:05). Sievietēm 4 apļus jeb 12 km spēja pievērst stundas laika 18 dalībnieki, ātrākie no tiem – **Andreja Fjodorova** – (1:02:49), **Liene Kļava** (1:03:39), Pēteris Kļava (1:03:56). 3 apļus jeb 9 km 25 dalībnieki – **Agnese Ose** (0:52:56), Linda Puriņa (0:53:35), Ēvita Saulīte Mēcēlāvīli (0:59:32). 2 apļus jeb 6 km 8 dalībnieki: **Inta Zviedre** (0:43:58), Santa Pastare (0:46:29), Dace Raudsne (0:52:19). Bērnu un jauniešu konkurencē 4 apļus spēja pievērst pieci junieši: **Agnese Treinova** (1:07:48), Jēkabs Zvagulis (1:11:36), Renārs Vītols (1:17:39), Maikls Nils Annuškis (1:18:15), Markus Abolinš (1:26:12). 3 apļus 10 dalībnieki: **Reinis Ose** (0:48:15).

Matīss Mēcēlāvīlī (0:58:24), Mārtiņš Abolinš (1:00:28). 2 apļus 21 dalībnieks: **Mikus Čilipāns** (0:41:51), Uvis Čilipāns (0:41:51), Reinis Mažnieksis (0:44:50). 1 apļi jeb 3 km 15 dalībnieki: Gabriela Anante (0:18:15), Valters Podāns (0:23:15), Mikus Podāns (0:23:45).

Nākamā kārta paredzēta 8. maijā.

Mūsu brīvais
Atnāc līdz 2 strādā
PIEKTDIENAS
no 10:00 līdz 17:00
63122191

NTZ.LV

FINANŠU UN ATTĪSTĪBAS KOMITEJAS SĒDE

Cik ieņēmuši, cik izdevuši un cik vēl gatavojas tērēt

Šonedēļ bus kanejas novad domes sēde. Ja nekas būtiski nemainīsies – priekšpēdēja šaji sasaukumā. Jautājumus, kuros uz sēdi virzīs deputāti, pagājušā nedēļā vēršu ar komitejā sēdes, to skaitā finanšu un attīstības komīteja. To ķoreiz vada bāju uzņemusies priekšsēdētāja vietniece Gunda Cīrule, ņemot vērā, ka priekšsēdētāja – arvien atvaļinājumā. Kopumā laikaitā 12 darba kārtības jautājumus, par ko diskusija praktiski nebāja. Ka jau tas ieņems aprīli, vairāki jautājumi bāja saistīti ar pārskatiem – ka pagājušā gada, tā arī pedēja ceturkšņa rādītājiem. Oficiāli tos apstiprinās domes sēde, taču jau šobrīd deputātiem bāja iespēja iepazīties ar praktiski visiem apkopotajiem skaitļiem.

Pērn ietaupīts arī pateicoties attālinātajām mācībām

Kandavas novada domes gada pārskatu, ko prezentēja finanšu nodaļas vadītāja Dace Rudevica, piebilsto, ka darbu vēl turpina audzināt, kas gan šī brīža – attālinātajā režīmā – esot tās pašķeņāg darbs. G. Cīrule vērejas nopreczēt, vai nevēlam vairs piedalīties ari domes sēdē? Komīteja sēdes laikā šādas informācijas gan vēl nebāja, bet D. Rudevica solīja pamēģināties, vai tāda iespēja bus. Bet par pārskatu – bērnīskāc izmaiņas pagājušajā gadā – bāmacera kopsumma bāja 25 605 000 eiro apmērā, kas ir bāju 4,20 687 eiro mazāk nekā vēl gada iepriekš. Tam gan ir vienādarbs skaidrojums – pārvaldītāji ari pagājušajā gadā ārkārtas pārdoņu gausās karjerā un attīrejā no bāmacera izslēdza potenciālos gausos kraujumus.

Mazāk pagājušā gadā ari ieņēmušies – 438 000 eiro, kas ir apmēram par 200 000 mazāk nekā 2019. gadā. Tāpat arī ieņēmumiem bāderā – tajā ieņēpajās par 1 042 000 eiro mazāk. Tē, paotoņos, vērojams pandēmijas un tās ierobežojumu ēnēns, jo vismaz pusmijā apmēram mazāks bāja ieņēmumi ledzīvotāju ienākuma nodokļā. Tāpat dīcegam bedīgi bāja ar to saņākšanu naksas pakalpojumiem, jo ne kabīnā bāteres bāja iespējams pārvērīgi ārpot (pusākumi nemotās), ne, piemēram, sporta halles vieņuc ūi kas saņemts. Tāpat pašvaldībai bāja noteikusi atlaides īdzmaksājamiem īnsesēju īgāmba – vismaz uz to laiku, kad nodarbības, treniņi, mērķgājieni notīkl nevarēja. Mazāka par vismaz 90 000 eiro bājusi ari transferta daļa, kas ari, visticamāk, ir saistīta ar skolām.

Taču mazāki ieņēmumi nebāja tik jūtami, jo pandēmijas dēļ pašvaldībai bāja ari mazāk izdevumu (par 452 000 eiro mazāk). Ko pamatā veidoja ieņēmumu ve atalgojumi, tiem paņēmu neveselājiem pasākumiem viņkne pasākumu u.tml. Tas, ka skolas strādāja attālināti – ari ieņēmuši, jo, piemēram, nebāja izdevumu transportam, ēdināšanai, tanpāja uz sāmumpgādi, ieņempto gan lika ķerā, izņemot iepriekš ieņemtās lietas, kam var bāt sākumēja – sastādot 2020. gada budžetu – ņemot līdzekļus nebāja paredzējuši.

Jāpiebilst, ka gadā pārskats, pēc tam, kad to apstiprināja novada domne sēde, tiks publicēts pašvaldības mājas lapā. Tiek solīti ari paskaidrojošā grafiki.

Budžets pildās labi

Tāpat finanšu nodaļas vadītāja prezentēja šībrīža jēb pirmā ceturkšņa situāciju budžetā. Kopumā budžeta ieņēmumi pildāsies ļoti labi – jau iepeņem 31%, neskatoties to, ka tam vēl nav pieskaitīti ieņēmumi no kādai pārdoņi karjerā, kas ir gandrīz miljon. Ļoti labi pildāsies nekustamā īpašuma nodokļa, par nekustamās uz to, ka pašvaldība bāja pieņēmusi lēmumu pagarināt samaksas termiņus. Šajā sadaļā īpāldz ir jau 57,5% apmērā no plānotā. Tāpat ari nekustamā īpašuma pārdošanu bāja ļoti veiksmīgāka, nekā plānots – ieņēmto 65 000 eiro vietā, ieņēmejāi jau apmērā 190 000 eiro. Mazāks zem plānotā, tomēr vērā, ka pandēmija turpinās – naksas pakalpojumi jāņēmumi – tikai 17,7%, kas, iespējams, vel mainīsies, bet tāpat var gadīties, ka, budžetu sastādot, ir bāju pārāku optimistiski. Situāciju izdevumu daļā – šobrīd īepildīe ir tikai 18,4 % apmērā, bet tas varētāk tādēļ, ka līdz šim jo īērāpāti uzņēmumiem izdevumiem, bet nav sākuses kapitāle darbi. Izdevēju atlikums uz 1. aprīli – 2 054 539 eiro; 1/4 ir samaksāta atņēmumos – 163 442 eiro, samēju apmērā – 15%. Tā kā allaž deputāti interesējas ari par to, kurš kuram ko un cik pasūta, D. Rudevica skaidroja ari to, kāda situācija ir ar kredītiem un debitoriem. Uz aprīļa beigām domne vēl nav samaksājusi 17 202 eiro, bet, kā skaidroja D. Rudevica, tie visi ir tekošie maksājumi. Debitoru jēb parādnieku atlikums – ap 500 000 eiro, bet daļēji tādēļ, ka NĪN tiek apstājusies par aprēķinātā vasu gadu. Līdz ar to šajā sadaļā summa turpināsies samaksā. Sūbūgā ir vaļbāt ap 50 000 eiro.

Grozījumi vēl turpināsies

Aktuālie grozījumi budžetā, ko plānots apstiprināt sēdē – tā, kā veiksmīgi marta pārdots Ķeķera karjerā tad ieņēmumu daļu palielinājusies par 960 000 eiro. Izdevumu daļā – kapitālajiem darbiem – šobrīd no 8 summas ieņemts 526 388 eiro, kas bāu darbi, kur jau zināmas summas un ir jau noslēgti līgumiņi. G. Cīrule atgādināja, ka jau nedēļas sākumā bājusi sapulce par to, ko ar to nav darīts, taču vīsu izskaitīto vēl nav ieķļāvuši. Bet ģenerālmi turpināsies mainīt, kad būs zināmas summas par atejienu darbiem, ko plānots īsākā pārskatīties karjera naudas.

Papildu izdevumi – «Ūdensūtens ūcīpa» īegāde, kur plānots brīvet jaunu depo. Tas gan īeņēpjo situāciju dārdz neņemot, skaidroja D. Rudevica, jo tāpat jau bāja plānojusī īegādāt «Kandravas komunālie pakalpojumi» īpaāsum, jāargāsim, domā īegādāsim par 11 200 eiro. Tāpat iekšējā grozījumi ir saistīti ar jau saņemtajiem rēķiņiem jēb neapreķinātām summām, to skaitā ar zālājgriezumu – pienākums par aukstā darbu, vīnstūmēšanu u.tml.

Turpināk vēl

ZIŅAS

Izmaiņas autobusu sarakstā

Kaut ari citās novada īeņāmās īeņādēs mācības turpinās ari šonedēļ (Kandavas novads ārvien ir tā saukto dīcēto pašvaldību sarakstā), toņer Zemītes pamatskolā šonedēļ darbu turpinās attālināti. Ka apstiprināja Kandava novada īeņāmās pārvaldes vadītāja Jēkina Šnikvalde, tas tādēļ, ka rotinās testēšanas rezultāti ir bājuši Covid-19 pozāītī rezultāti. Toņēr, ja viss notīkts, kā līdz šim, jau pēc maija brīvdienām ari šaji skolā mācības varēs atsākties klātienē. Toņēr līdz tam – ir veātas izmaiņas autobusu sarakstos – sevīs, ar kurīem braucu skolēni. Proti, jau **no 26. aprīļa** uz nenotekām līnīju maršruta Nr.5299 Tukums–Zemīte autobuss, kas no Tukuma ceļotos pīendienā, tuesdienā, ceturtdienās un piekdienās izbrauc **7.40** un no pieturas Zemīte – **8.15**, pasažieru pārvadājumus nenodrošinās.

Būs nodarbība par bīšu terapiju

Ka īnforme «Kandravas partnerība» **5. maijā 10.00** tiek organizēts attālināts pasākums «Par un ap apitērapiju, kuru vadīs apitērapēte un ģimenes ārste Ilona Rudzīte». Seminārā tiek iesniots starptautiska projekta «Bites-Medus-Cilvēki» ietvaros. Sobrīd notīs rejistrācija pasākumam (saite nekļāpjama partnerības mājas lapā) un pieeja tīešsaites pasākumam līdz maija vīdus 2. maijā. Vaicāk īnformācijas: 26080761.

Būs mobīlais mamogrāfs

19. maijā Kandavā par sociālā dienesta pieņāmu mobīlais mamogrāfs. Aicināšanu – sievietēm, kuras ir saņēmušas uzaicinājumu veātī no Nacionāla veselības dienesta. Valsts skrīninga programmas ietvaros izmeklējumus ir bez maksas (uzaicinājumu veātāc ir derīgs 2 gadus kopā ieņēmumu datumā). Ar ģimenes ārsta vai īnstrjoļa ārsta aicinājumu, kuram nav īgāmatīšecibas ar Nacionālo veselības dienestu – 3 eiro. Pieteikšanās: 27866655 (darba dienās no 9.00 līdz 17.00).

Iespēja balsot par uzņēmējiem

Pateicīto valdē sadarbībā ar Latvijas Tūrismecibas un mārketēšanas biroju Latvijas Dizaineru savienība aicina īkšķēm Latvijā ledzīvotāju izvēlēties un atbalstīt par «Gada preču zīme 2020»-simpātiju. Balsojuma piedalās ari Ceres pagasta mūzādāju uzņēmums «SIA Galingā», kas ražotāmas šjūcēnu sārdonolā nosen pagājušajā ar ārārtīgumu mūsu mācēnu. Uzņēmums konkursā starte ar produktu «Labais Mātes». Sobrīd notīt konkursa pirmā kārta, kurā ir ieņēmusies balsojums. Iedzīvotāju balsojuma ietīļā 50% no vērtējuma. Balsojuma notīs ar pastāvīgā tvīnī ir starpnoslēdz.

Attālināts koncerts

Vietne «Youtube» bandītas Zemītes vokālā ansambļa «Sapņi» parasās koncerts, kurā piedalās ari cīņā vokālie ansambļi.

LAPPUSI SAGATAVOJA
LIENA TRĒDE

Lielajā talkā – sakopj apkārtni

Šī gada Lielās talkas «Par zaļu Latviju» aicinājums bija «Katrs atsevišķi, bet visi kopā!» jeb – talkot pa vienam, divatā vai ģimenes lokā, lai ievērotu valstī noteiktos ierobežojumus. Lai arī laiks bija pavēss, vēlme atbrīvot no atkritumiem tik iecientās pastaigu takas, meža un ūdeņu malas, savas mājas vai mikrorajona apkārtni, savu ciemu vai kādu citu vietu, bija izrādījusi daudzi.

Labs darbs padarīts!

Kā stāsta Tukuma novada domes speciāliste **Gundega Rugāja**, kas bija talkas koordinatore Tukumā, daļa talkotāju bija izmantojuši piedāvājumu reģistrēt talkas vietu un saņemt maisus pašvaldībā vai veikalā «Maxima», kur maisi bija bezgalīgās jau pieskaitām, tikai ceļi maisos pārkuši pāri. "Tukumnieki bija aktīvi un strādāja visos mikrorajonos – Laukstrādē, Jaunākmenī, Veļķos, savacot lielo atkritumu daudzumu. Daļa maisu jau ir savākti, bet vēl viens daļa sola savākt rīnēn un šīs nedēļas laikā, tad ar zināmu, kāds ir kopējais šīs talkas atkritumu daudzums." Vēl G. Rugāja stāstīja, ka ir saņemta informācija par talkotāju atstātajiem maniem ar jepriekš nepieteiktās vietas, piemēram, Gaļāšu mežā, tāpēc gribētuma, ja kāds savu talkotenas vietu nebija paziņojis, bet maisus ar atkritumiem bija atstājis, aicinām piezvanīt pa tālruni 63122707 vai 26603299 un par to informēt.

Ceram uz savu kultūras centru!

Tā saka **Alja Pendere**, biedrības «Aami 3139» vadītāja. Viņa Veģenieku «Dārbos» talkoja kopā ar ģimeni un citiem biedrības biedriem: "Mūsu galvenais uzdevums bija sakopt un izpost apkārtni, bet vienlaikus ierīkojām nelielu āra telpu – dienas vietiņu – lai pēc nostāgāšanās pa tumšo un vēsiņaiku – lai būtu savs āra izstādes stends, kur savus darbus izbīdīt, pieminēsim, Starptautisko aduļu dienā. Un dārbu mūsu ir ļoti daudz pa šiem gadiem sakrājies, un top arvien jauni. Mēs strādājām, protams, pa vienai – pēc grafika, lai ievērotu visus noteikumus. Ideju ieskaņuma gan noskatījām internetā, kur šādu pamācību ir pārpilnām, un, ja paceļas, sanāk jau ar pirmo reizi."

Stefīns, ar kurām pilna «Dārbu»-nelielā telpa. Aija rāda arī savu darbiņu saulainās krāsās: "Tā bērs sedziņa mūsu radošajā daļiņā, kurā esam iecerējuši izveidot Veģenieku bibliotēku. Mēs gribam, lai šī māja atgūst agrāko lielu vērtību, nevis ir tikai kā bibliopunkts ar gaismatu izsniegšanu, tāpēc esam uzsākušajā divas projektus, centrs, ka mūsu ciemā kādam šāda nozīmīga. Vēl tikai nezinām, vai saukt šo māju par Brencēna vai Ķīzebera māju, bet abi vārdi iedesmitos."

AGITA PUKĪTE

Aija un Agnis Balandiņi ar puikām Jāzepu un Emīlu, Lidija un Alfrēds Galvenieki, Irina Pumpure un Inese Kirštene

Jau agri no rīta talkai Durbes gravīnā bija gatava Judinsku ģimene - ir taču jāsavāc tās plastmasas plēvju sārandas, kas palikušas pēc tik daudzu tūkumnieku ziemā baudītajiem priekiem

Talko Irlavā

Biedrības «Irlavas interešu klubiņš» dalībnieki talkoja savā radošajā telpā – «Irlavas mājāburnī», kuru plānots atvērt 4. maijā. Kā skaidroja biedrības vadītāja **Antra Erzama**, katrām tika dota iespēja vienas mājsaimniecības ietvaros pastrādāt, lai līdz svētkiem telpas autobusu pieturā varētu atvērt.

Lielās Talkas dienā Viesatu pagasta jauniešiem atpūtas vietā – birztālē tika uzstādīts jauns basketbola grozs. To Viesatu jauniešiem dāvināja Latvijas basketbola savienība un Jaunatnes savienības basketbola līga

VIDE UN MĒS

NOVADI ZAĻO

2023. GADA 27. APRĪLIS

Kā izvairīties no "eko" trikiem jeb zaļmaldināšanas

Klimata pārmaiņas, zaļais kurss, zaļināšana, ekoloģiska un bioloģiska ražošana un produkti – šie un tiem līdzīgi jēdzieni aizvien vairāk ienāk mūsu ikdienā, atsūtot palīdzošas pedāļu apsēji un pamudinot arī veikspēj mūsu ikdienas izvēles un paradumus. Tai skaitā, arī preču, pakalpojumu, pārtikas izvēle. Atsaucoties tai, aizvien aktīvāk svaigē tirgus un ražotāji. Aizvien vairāk "zaļā", "ekoloģiska" un "bio" produktu parādās veikalu plauktos. Tos apzīmē aicinoši uzraksti un īpaši apzīmējumi. Vai varam tiem uzticēties? Vai un kā varam zināt, ka ražotāja, pārdevēja apgalvojumi par "zaļumu" ir patiesi? Ka zināt, ka zaļa uzlūmēr uz kada produkta iepakojuma, kas lepojas ar salātlapiņu vai viteenti-kuplastrī, tiešām ir uzticams un visām eko standartiem atbilstošs atpazīšanas zīme? Ka izvairīties no zaļmaldināšanas, par kuru no runā gan eksperti, gan pirceji, gan arī mūsu paša valsts Patērētāju tiesību aizsardzības centra speciālisti?

Uz šeem un vairākiem citiem ar videi draudzīgas ražošanas un produktu ekomarķējums saistītiem jautājumiem vēsīmies pie viesas no šobrīd Latvijā zināmākajiem neatkarīgajiem ekspertiem, biedrības **«Ekodizaina kompetences centrs» pārstāves Ilzes Neimanes.**

Ietekmi uz vidi atstāj ikviens produkts un pakalpojums

Jau sarunas sākumā Ilze vairākkārt uzsver, ka jāsaprot šādiem "zaļā" rādītāji – jau pati cilvēka pastāvēšana, kā arī ikviena rīcība ietekmē vidi. Tātpat kā līdzīgu vai mazāku ietekmi uz vidi atstāj tīrtiem saražotais produkts un īrtiem pakalpojums. Turklāt vēsā tā dzīves cikla – no šūpuļa jeb iegūšanas līdz pat kapam jeb pārstrādei vai utilizēšanai.

1. Neimane:

– jā, bērzīši jau pats apgalvojums par to, ka kāds produkts ir pilnīgi dabiska jeb zaļā, ir maldinošs, jo pilnīgi "zaļā" šajā nozīmē var būt tikai tas, kas pēlīcis dabā un ko mēs neesam pārveidojuši produktā. Tas tīpēr, ka ražošanai bīja jāiegūst un jāapstrādā izejvielas, jāpatērē enerģija, izejvielas un produkts bīja jātransportē un jāuzglabā. Un šādā kontekstā mēs runājam arī par ekodizaina principu.

Kas tas tā? Pirmais soģinsis, doma noteikti bīs tērāma par dizainu, kas ir krāsā, galda vai citā priekšmeta vizuālais izskats. Bet dizains šīdā nēvā ir arī plānošana un paredzēšana, jo līdzīka daļa konkrētu produktu ietekme uz vidi tiek noteikta tieši šajā – dizaina – stadijā. Un ekodizains ir tieši parso – lai, jau plānojot, projektējot, pieņemam, kaut vai cikas vai kādu citu projektu, tiek uzveiz domāts arī par vides aspektiem. Un nevis vienkārši par vides aspektiem, bet, kas vēl būtīski, par vides aspektiem visā šī produkta dzīves ciklā. Tātad – no šūpuļa līdz kapam. Tas ir svarīgi tādēļ, ka produkta ietekme uz vidi nav tikai tā saražošana. Ta rodas, piemēram, arī, sagatavojot ražošanas resursus, tāpat izplatīšanā jeb transportēšanas cēļos, tad – pārdošanā, lietošanā, vīsbeīdot tā ir produkta noskāšana atkārtotāmos vai, labākajā gadījumā, pāstrāde, kas ļauj cikliem turpināties. Lai, piemēram, svecē dēvēto par ekoprodukti, nepatiek tikai ar to, ka to iepakojum beīrā karīonā! Iepakojums ir tikai viens faktors, bet tīkpat svarīgi ir, no kāmēnes nācis izejmaterīāls, kas ir tā sastāvā, kas notīk gaisā, kad aizdedzināts svece, kas notiek tālāk u.tml. Vēl šajā kontekstā tiek veērēti ražošanā – vai tie, kas veālāti vieņa produkta dzīves ciklā, neietekmē atkal nākamo. Nu, piemēram, varbūt ražošanas procesā ievērojami uzlabojam enerģijas patēriņu, bet tajā pāta laikā – atkārtoji pieņog patērētā ūdens apjoms vai ari otrādi. Ja neskatāmies uz to kopskatā, var gadīties, ka aisevišķu uzlabojumu gadījumā kopā tā ietekme uz vidi var būt par lielāku nekā pirms tam. Šajā zinā vēl kāds piemērs izskan aicinājums: "Domājam par ilgspējīgu iepakojumu un vīns īksim kastoņa karīnā!" Bet tad ir ari jāizvērte, vai šis iepakojums nenāk no, piemēram, nelegāli ieīzestiem mežiem u.tml.

Videi draudzīgāku un saudzīgāku ražošanu pieprasa veselais sapratīs

Vaīcāta par to, kāpēc pēdējā laikā arī ražotāji, pakalpojumu piedāvājumā tīī lielu uzmanību tiek pievērsta vides jautājumiem, videi draudzīgai vai vismaz draudzīgākai saimniekošanai, eksperte uzver, ka to pieprasa patērētāji, uzņēmēji, valsts un arī pašvaldību pārvalde. Vīpa uzver, ka īzvēle par labu produktīāt ar mazāku ietekmi uz vidi un cilvēku veselību – tas jau ir arī veselā sapratīa jautājums, jo mēs nedzīvojam bezgalīga resursu un dabas pieejamīāmu pasaulē.

– Tīrgus attīstība tendences rādā, ka ražotnē produkti ar mazāku ietekmi uz vidi un veselību vaseu kļūt konkurētāki. Tas nozīmē, patērētājiem lielākam pieprasījumam no pirceju puses, kā arī efektīvākai enerģijas un materiālu izmantošanai ražošanā. Paredzams arī, ka produktīem ar mazāku ietekmi uz vidi būs zemāki nodokļi, piemēram, jau tie, kas saistīti ar vides piesārņojumu. Tāpat arī paredzamas vienkāršākas juridiskās prasības tiem ražotājiem, kas izmantot mazāk kaitīgas ķīmiskās vielas. Taču kopumā, man šķiet, ka ne jau tāpēc mēs rūpējamies vai vismaz centāmies rīkoties videi draudzīgi, ka tā to prasa un līek Eiropas direktīvas vai dalībvalstu valdības. Mēs to darām, domājot par savu valsti un tās nākotni, tērīdāt ne tikai par to, kas būs mīļ vai pam, bet arī tālāk uz priekšu. Lai saglabātu resursus, save un ar bērnu un mazbērnu veselību, lai arī pēc pārdesmit gadiem vasīm bandā mūsu bērnu bērnu gābeņi – sākšanā nenāpēkšnāto darbu. Un šajā zinā, jā mūsjām, piemēram, par iepirkumiem pēdējīāja sektorā, mēs varam sasniēdzināt kopēju ietekmi uz vidi, kā arī veicināt, iespējams, ari vietēja patēriņa noietus. Par eko sertifikāciju un zaļajiem iepirkumiem mēs īoden runājam tieši tādēļ, ka cilvēki, sabiedrība jau par to domā un tērēīas. Motīvi, protams, dažādi, bet no jā gana daudz cilvēku, kas saprot, ka, runājot par kaut ko videi draudzīgu, mēs nevaram to "vidē" uzvērt kā kaut kādu trešo personu. Cilvēks un vide ir nesaņemami. Mēs taču katru dienu dzīvojam odeni, elpojam gaisu, nevis vide ir tā, kas ir kaut kur tālu, no varbūt Sāleres mežos.

▶11. lpp.

Biedrības "Ekodizaina kompetences centrs" eksperte Ilze Neimane viesojas Radio SWH raidījumā pie Aindas Rutkovča, kur runā par sociālo kampaņu «Tīra māja un tīra jūra», kas aicina ikdienā izvēlēties videi saudzīgu sadzīves ķīmiju

Ekomarķējuma pamatprincipi

1. Caurskatāmība – tā piešķirtanas kriterij ir pieejami ikvienam un to izstrādes process ir caurskatāms, iesaistot nevalstiskās organizācijas un izmantojot zinātniskās metodes.

2. Zinātniskais pamatojums – tiek izmantotas zinātniskās metodes, lai izstrādātu ekomarķējuma kritērijus un/vai dokumentētu atbilstību ekomarķējuma kritērijiem.

3. Neatkarība – ekomarķējuma īpašnieks ir neatkarīgs no ražotāja, un produkta atbilstību kritērijiem pārbauda neatkarīgs auditors.

4. Dzīves cikla pieeja – kritēriju izstrādes mērķis ir aptvert visus produkta dzīves cikla nozīmīgākos aspektus. Ražotājam nav iespejas izvēlēties tikai vieglāk izpildāmos kritērijus.

5. Pilnveide – kritēriju kopums tiek pastāvīgi pilnveidots un pārskatīts ir augstākas par likumā noteiktajām.

Labo praksi ekomarķējumiem nosaka standarts ISO 14024

Uzticams avots ekomarķējumu izvēlei un pārbaudei – Ekomarķējuma organizāciju tīkls jeb Globālais ekomarķējuma tīkls (GEN) – starptautiski atzīta pasaules vadošo ekomarķējuma organizāciju bezpeļņas asociācija. Tīkla biedri ir tīkai tās ekomarķējuma shēmas, kas atbilst ISO 14024 standartam.

NOVADI ZAĻO

Kā izvairīties no "eko"

▶9. lpp.

Jā, izpratne mainās... Bija tāče laiks, kad visi ārkārtīgi priecājās par kodolenerģiju. Bija reklāma, kur nepazīstamce cop kotletes uz ceriņes, kassi elektrību saņēmušas kodolenerģija. Tāsi velākos gados toner saka domāt par to, kas tad tam visam ārā ir gals... Sobrīd pamazām izpratne ievērojami pieaug, kasā vai, piemēram, pārtāpāma par mikroplastmasu, kas kļūst arvien aktuālāks. Kādreiz tieši plastmasa tika uzskatīta par risinājumu teju visām dzīves problēmām – par plastmassas mainīt tieši tadej tika izgudots (1959. gadā to izgudoja Šveas Gustavs Tulins (Sten Gustaf Thulin), 1965. gadā izgudrojums tika patentēts. – Red.), lai mainītu vides saudzēšanas pārāpāma, ja, sēlē, nākoņā papīra maisiņus tika ieteikti mešī. Mūsu izpratne par šeitām mainās, tapec, manāpr, piemēram, par ekomarķējumiem un to kritērijiem – ne tieši tāpēc periodiski tiek pārskatīti.

Atbilstību nosaka uzticams ekomarķējums

Pieprasījums pēc eko produkcijas, pakalpojumiem ir. Skaidrs, ka, atbildēt uz šo pieprasījumu, sarosās arī ražotāji un tirgotāji, uz preces iesaiņojuma vai mārketinga aktivitātēs atzvēlēm ražotāk izcelot produkcijas un iepakojuma vides ar veselības aspektus – ar pazīpojumiem, simboliem vai citām atzīmēm. Vai un cik lielā mērā mēs – pircēji, pakalpojumu izmantotāji – tām varam uzticēties?

Iesāc preces apraksta? Vai tieši mākslīvais ir jābāti jāmājām, lai nopirktu veselīgu mālīti vai sagādātu videi un cilvēka veselībai draudzīgākus līdzekļus mājas tīrīšanai?

Rīve Neimane kopā ar kolēģi un ekspertu Jānu Simanovsku, sniedzot skolēniem par ekomarķējumu

I. Neimane:

– Skaidrs jau, ka, stāvot veikalā pie plaukta, mums pārāsti nav ne laika, ne iespēju, lai pārlasām pārbaudām katru produktu un novērtētu, cik labs vai slikts tas ir vidēi un mums. Tāpec mēs bieži vien klūstam par maldināšanas upeņem, uzkrītošās uz labi nārķētām mārketinga trikiem. Tādēm ka faktiski jau arkādi nepārbaudāmiem un ne ar ko nepieņēmīsim uzskāsīsim, ka, piemēram, "Videi draudzīgs". "Dabiskas sastāvdaļas", "Bez mākslīnieni", "Bez ķīmiskiem", "Bez ēterlaiks". Vai arī uz kādu vānalu nozīmi – marķējums, kas gan ir savu zaļo krāsu, gan kāda zīme vai dzērvēka ārēm, ko, iespejams, papildīta tādi vārdi kā "eko", "bio" un "zaļā", tieši mēs pārliecināt, ka šī gan mums bīs iespēja iegādāties kaut ko sev un dabai īpaši nozīmīgu un veselīgu. Un te ari nomākam pe

Uzņēmuma «Spodrīte» eko produktu līnija, kas tiek nākota ar zīmēm «Seal», ir kolēģā pārmā, kas segumā

stāsta par ekomarķējumu. Tādēļ – uzticama ekomarķējuma. Tā ne ir vienādākā metode, kā noteikt kādā produkta atbilstību visaugstākajiem vidi un cilvēka veselību saudzējošas produktu un to ražošanas standartiem. Jautājums, ka ekomarķējums norāda produkta (vai pakalpojuma) vides prasīmēm salīdzinot ar citiem līdzīgiem produktiem, ņemot vērā produkta ietekmi uz vidi visa tā dzīves cikli. To pārāpāc ar nāvāja neatkarīga treša puse, bet tikai tad, ja produkts tiešām atbilst noteiktiem vides kritērijiem. Un to, vai šada atbilstība ir, nosaka ar zinātniskām, uzticamām metodēm.

Tieši tāpēc ekomarķējumu piešķir attiecīgās ekomarķējuma programmas īpašnieks, parasīgās uz vārāka produkta dzīves cikla bērīšāko kritēriju izpildi. Ekomarķējuma programma parasī ir neatkarīga organizācija, bet dažkārt ari valsts iestāde. Tādēs, piemēram, ir ari Eiropā populārākais ekomarķējuma zīmes: ES ekomarķējums, ko pārsaga Eiropas Komisija, zīme Ziemeļu gulbis, kuras īpašnieks ir Ziemeļvalstu Ministru padome vai Zālas ērģeļās, kas ir Vācijas Federālā Vides, dabas aizsardzības un kodolīedrošības ministrija.

Labi pārāsi ekomarķējumiem nosaka standarts ISO 14024 (Šveice bāzēta eksperšu organizācija.) Tas nosaka principus ekomarķējumu programmu izstrādei, tostarp produktu kategorāju izvēlei, produkta vides kritērijiem un produkta funkciju qādāmm, ka arī atbilstības novērtēšanai un demonstrēšanai. Tas ari nosaka sertifikācijas procedūras marķējuma piešķiršanai. Tas ir kā standarts "standartam".

Uzticams, jo atbilst pieciem panaatkritērijiem

Mēs – Ekodizaina kompetences centra eksperti – tāpat par uzticamu atzīstam ari tos marķējumus, kas atbilst pieciem konkrētiem kritērijiem. Pirmais, kas īpaši svarīgi – ka zināms, marķējuma īpašnieks ir neatkarīga organizācija. Nu, piemēram, gadījumā, ja zīmi izstrādā pats apģērba ražotāja – pretēns, ka, vārīcamāk, vīnā ieāpāma tikai tos kritērijus, kas pašam ir ievērojā, nevis tos, kas atbilst augstiem vides kvalitātes kritērijiem, kurus izpildīt uzņēmumam nebūt nav vienkārši process. Vēl, kā minēju, svarīgi, lai marķējuma kritēriji ir izstrādāti, balstoties uz visu produkta dzīves cikla kopumu, ne tikai balstā uz atsevišķām pazīmēm. Proti, nepietiek tikai ar to, ka produkts ražots, piemēram, fosātes, lai vārī automātiski varētu devet par ekologāku. Trešais uzticamas zīmes nākšāja ir tas, ka kritēriji ir bērī pārejami, pārbaudāmi, apskatāmi. Jāpiebilst, ka mārketinga par šāja gadījumā ari aesnaust, un ir bijēši gadījumi, kad uz produkta parādās zīme ar "bps", kassi par pievienes kaut kāds numurīņš. Es kā patērētājs izvēlos šādu produktu, bet, kad saiko interesēties, ko tad īstā zīme nozīmē, kas ir tās īpašnieks, kādi kritēriji izāpāda, lai tādu piešķīra, izrādās, ka neko par to īsti nevar atrast. Šāda informācija nepieejamība vai par aerisaulīu pati par sevī nāda pamatotas šaubas. Ne tās tad vai ir bērīšākās vērtēšāji. Bet vēl ievērojām, vai tās ir standartākās standarts, kā ari – vai ir kāda kārī nozīmē pārbaudīs konkrētā produkta atbilstību pašu uzstādītajiem standartiem. Tas ir kārīgi, kā gadījumā – vai pārtiek, ja es pasaku, ka esmu gudrs, vai tomēr man ir ari kādi izglītības dokumenti. Vai bērī gan tā, gan tā, taču, visticamāk, ja manī pieņemsiet darba, gribēsiet redzēt ari dokumentus...

Vēl par marķējumu atbilstību ISO ekomarķējumu standartam. Ir bērīšās diskusijās ari biedru starpā par to, kā klasificēt tos marķējumus, kas neatbilst ISO ekomarķējumu standartam, bet ari ir uzticamas. Tā, piemēram, ir ar kosmētikas standartiem – tā saukto COSMOS- grupu (šajā apvienojās pieces lielākās Eiropas kosmētikas sertificēšanas institūcijas). Kosmētikai ir sava specifika – piemēram, tiek skatīts, vai izejvielas ir no bioloģiskās saimniecības, kas savukārt varbūt nākotnē nāsagādāma lielākā gadījumā nebūs tik būtiski. Un arkal jau – ņemiņš ir visa produkta dzīves cikla izvērtējum, jo, piemēram, tas, ka mākas ziepēm ir pievienota apelsīna eļļa no bioloģiski sertificētas saimniecības, par kopējo ekoloģisko pēdas nospiedumu vēl neko nepasaka. Tātēs dārdā būtiskāk, vai produkta nāvā tā pārāpāc mikroplastmasu, vielas, kas nav vajadzīgas. Tie ir citi kvalitātes kritēriji.

Protams, ka mēs pilnīgi visu izmērīt un pievērstēs izkārtāgi smalkām detaļām nevaram. Nu, piemēram, tam, ar kādu traktoru apaļo laukā, uz kam vēlāk izaugs izejviela, ko izmanto produkta. Tas būtu neiespējami! Tas toner ir tāda komplekso process, kur iesaistās dažādas puses – zinātnieki, NVO, protams, ari valdībā, kas tad ari vienojās par to kritēriju kopumu, kam produktam jāatbīst, lai to varētu uzskatīt par vidēi draudzīgu. Un, atgriežoties pie izsekojamības – ja, tadai ir jābūt, vismaz to ieverto kritēriju kosmētikā. Piemēram, ir kritēriji, kas nosaka, ka trauka saņēmēja lādzekļa nedrīkst satūrēt 18 ķīmiskās vielas, mikroplastmasu, tad tas tur ari nevar būt un ražotājam ir jāsniedz tam pierādījumi.

Vēl jāpatēm vērā, ka katra preču grupā mainās kritēriji vai bērī ari atšķirīgi. Proti, tas, kas varbūt ir ņemīgi trauka saņēmēja lādzekļa gadījumā, nebūs tik būtski T-krekla ražošanā, kur savukārt vestes ārkārtēji kaut ko pārāsam cita.

Ir jāmeklē rakstos jēb rokasgrāmatā!

Un tomēr, neskatoties uz dažādu sapīemu organizāciju, arī vides ekspertu, dabas draugu aktivitātēm, jāpraļāc atbildēs pašiem jautājumu: kā mums – pircējiem, pakalpojumu saņēmējiem – orientēties dažādo un dažādo preces aprāmējoļo uzlīmju jūklī? Kā atpazīt tos

EU Ecolabel
www.ecolabel.eu

FSC

trikiem jeb zaļmaldināšanas

DĪTS, LAI
UDZĒTU

Ecolabel: LV/019/01002

Eiropas Komisijas ekonmarķētāju

ražotājiem, preces, pakalpojumus, kas "neitrāli" saistīti "bio" un "eko" produktu ražotāji?

– Patīkamo preču tas ir vienkāršāk, jo direktīva nosaka, ka nosacījumu "ekoloģiska produkta" var būt tikai tad, ja produkts atbilst bioloģiskas lauksaimniecības kritērijiem. Tur, ja nav tā sertifikāta, nevar būt arī dažādi atvasinājumi nosaukumā "eko" un "bio". Bet nepatīkāks produktiem šāda strikta nosacījuma nemaz nav. Ir vispārīgi skaidrots, ka šīs pazīmjumu nosūtot mārketā, un uzņēmējam, ja tas tiek pausts, ir jāspēj kompetentās iestādēm sniegt savas pretrunīgums par to, ko viņš apgalvo. Bet, ja ir šāda vispārīga "eko", "bio" norāde – kā to ieti var pierādīt vai noteikt? Teoretiski tā ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kompetence. Tieši šobrīd viņiem ir kampiņa pret "zaļmaldināšanu" un ir paredzēts šo nozari uzraudzīt dažādā veidā. Katra gadījuma, domājams, ka, ja varbūt būtu tīkami strādāt no tādām lietām, tad vajadzētu sākt vaicāt. Piemēram, bērnam vārdu "dabīgs". Bet kas tas īsti ir? Protams, ka produktu nevienu neizmantoja no Mēness un tāpēc tas ir dabīgs, tepat – uz Zemes – tajās!

Ja runājam par lielākajiem patērētājiem – audzēmatājiem, negribēto, pastāsta, saskī kosmētās uzņēmumus, bet ka ekspertam vienādā lekšāmam ir gan tādam produktiem, zināms, kas izskatās pēc "bio" un "eko". Nu, piemēram, vīna podelīne ir noklāta ar eodejām, ko pats ražotājs ir izgatavojis, skaidri apzinoties, ka patērētājs neuzmanīgās kādos apstākļos. Tieši tādēļ mūsu biedrībai ir jāvēl teja kā mārketinga cilvēkiem, lai pievērsts uzmanību šiem pazīmojumiem.

Bet, protams, ir arī citas pavisam, ja tā var teikt, legālas zīmes, kas jau pieņēju pastāv. Nu, piemēram, tāda labā domāta nacionālo produktu ketojuma veicināšanas zīme kā "Zaļā karotīte", kas ir mārketinga zīme, dīmdzēl jau biežāk tiek jaukta ar bioloģiskas lauksaimniecības sertifikātu. Bet kāpēc no šīm zīmēm nozīme kaut ko pavisam citu. Proti, bioloģiskās lauksaimniecības sertifikāts nozīme, ka saimniecība atbilst konkrētiem kritērijiem. Ja, var diskutēt par to, cik grūti vai viegli šo sertifikātu iegūt, taču tam ir sava jēga – tas ir saistāms, lai gala galā tas būtu uzticams. Turpreti «Zaļā karotīte» nozīme, ka tas ir Latvija audzēts produkts un arī izejvielas ir no paša zemes rakstāts. Bet, lūk, karotīte ir zaļa un zaļais ir tas, kas vairāk vai mazāk mums asociācijas ar vīdi, ko marketinga cilvēki ar veikli izmanto.

Bez šīm marketinga zīmēm ir arī vides sertifikāti zīmes, kas gan nonāda kāda viena vai, iespejams, pat vairāku videi draudzīgu nosacījumu īspēdi, taču atšķirībā no ekonmarķētājiem neizvēte visus produkta dzīves posmus.

Bet, lai līdzēto dažādajos mārķejošos orientēties, ir izveidots vairākas zīmju rokasgrāmatas jeb gāši. Tādā ir pieminēti mūsu izveidotais ekonmarķējums ir vai Globālais ekomarķējumu tīklā (Global eco-labelling network), kur vai kopumā ar tām ekodizāino zīmēm, kas atbilst starptautiskajiem standartiem.

Ar vides draugu rokām un atbalstu...

Ekonmarķējuma popularizēšana, uzņēmēju, visas sabiedrības izglītošana ir būtiska Ekoģīzatina kompetences centra (EKC) darbības daļa. Tā ietver arī sadarbību ar pašvaldībām saņā lepīrkuma procesiu izpratnē, bet uzņēmēju sniedz atbalstu, lai viņi varētu īspēdīt dažādus ar vidi un preču kvalitāti saistītus kritērijus.

Ilze stāsta:

– Savu nevalstisko organizāciju izveidojām 2012. gadā ar mērķi apvienot nozīmīgākos ekspertus, kas nodarbojas vai ar ir darbojušies ar ekodizainu jautājumiem. Biedri ir sanāci dažādas jomas, iestādes, organizācijās, ari Rīgas tehniskajā universitātē un citur, bet doma bija apvienot to zināšanu kopumi, kas mums jau ir. Pēc būtības tā ir brīnumīga darbošanas nevalstiskajā sektorā, pieņemot partnerus un atrīcēgi ari projektu nauds. Esam partneri Vides konsultatīvajā padomē, tāpat – Starptautiskā Pesticīdu īcēbu tīkla (PAN) biedri. Galvenais, ar ko, piemēram, es biedrībā strādāju, ari ir eko marķējums un tā popularizēšana – sadarbība ar uzņēmējiem, ieīzvērtēju informēšana. Vēlos, lai ekodizaina marķējums būtu arvien redzamāks, saprotamāks, tā skaitā ari pašvaldībām, uzņēmējiem, – ikviešam. Mums uzdevums vairāk ir mācīt ar pārstrādāju, lepīrkumu sekotu, lai, kā iedzīvotāji mēs tomēr spētu sertificēt produktu atšķirt no vilna eko, bio nozīdēm. Tas ir tās vides draugu rokas, kas nozīdā, ka uz vides jautājumiem ir jāskatās savrūmēki. Tajā pašā laikā, tas ir ari saistīts ar uzņēmējiem, stimūti par lepīrkumu, precēm u.tml.

Bet, ja runājam par cēju, tad tie ir gamo ogūomgi monetāli, ko uzņēmumam ir jāīsmaidē, jāapsot, lai viņš varētu sagatavot produkcīju dažādiem standartiem. Nu, piemēram, lai sagatavotos velūspēju testiem. Ar ko ES ekomarķējums atšķiras no citiem līdzgājiem? Te svarīgs ir ari kvalitātes kritērīji. Tas nedaudz atbīdot uz mīru, ka ar bio un eko produktiem, piemēram, nevar tini izmazgāt dažbēs. Ar to ražotāju produktiem, kam pašā sevī par sudzēm ozīmīli, gadījies var visādi, bet ar Eiropas Savienības ekomarķējumu jāspēj, ka produktam tās bērn ari atbilstoša veikspēja, ka tas, sākotnēji ar līdzgājem, ari bīstāk pēdās savu funkciju.

Uz jautājumu, kāpēc sertifikācijas procesā ir ilgi un dārgi, var atbildēt vienkārši: tas tādēļ, lai mēs ka patērētāji būtu droši, ka tas tiešām atbilst tam, ko ražotājs apgalvo. Par izmaksām? Tur dīzāk sarežģītais ir tas, ka jāpielāgo ražošanas līnija, jāizstrādā paši produktu, ne tik daudz sertifikācija, kas gan var būt laikietīpīga kaut vai tikai tāpēc, ka ir nepieciešami laboratorīsti atzīsumi. Taču, cik mums ar zināmām, viņi šīm procesam ir gatavi ari cauri, jo tīgas nomēr to pārpratus – patērētājs arvien vairāk pieprasīs videi draudzīgāku produktu!

Ja, Latvīja varbūt īsbrīd ir nac uzņēmumi, kas to ir pavēlējuši. Tā vinas Baltijas mēnēja kā pirmaināmais sadzīves ķīmijas ražotāju vidū mīnamās ozīmīmas «Spodrīte», kam ir visēm eko standartiem atbilstoša produktu līnija. Domājam, ka šo procesu veicināt. Tā ar Vides pārmaināmās valsts biroju, kas pārīāja ES ekomarķējumu Latvīja, mums ir sadarbības projekts, kuŗa ietvaros jau ranja ir pīmonta seminārs par šīem marķējumiem sadzīves ķīmijā. Tas tādēļ, lai nebūtu tāda situācija, ka, piemēram, veikala plauktā ir «Spodrīte», kas izgājusi visu procesu, bet tuvpat blākus produktes, kas tikai uzrādās, ka nesatur kādas tās vielas, un pats uzlēk, ka ir «Eko».

Vēl vēlos ārīs saukties zaļās publiskās iepīrkums, kur, līdzīgi kā tas ir ar ekomarķējumu, ari ir noteikti kritēriji, kuŗiem tām iepīrkumam ir jāatbīst. Savā praksē esam daudz runājuši par to, kā ekomarķējumu šajos iepīrkumos var integrēt – proti, tas kalpo kā pieņēmums un atvieglo pašvaldībām iepīrkšanu īpaši publiski dzīvi. Piemēram, ja pašvaldībai ir jāpaspēh teātāma īdzekļi, tad to ieturēt ir salīdzināmi vieskārši, elektronīskajā iepīrkumu sistēmā par ir vīna repārcelama informācija. Bet nu, piemēram, par mēbeļu iepīrkšanu – šādu ir nedaudz sarežģīta, jo Latvīja ražotāji pašīvel nav izgājuši sertifikācijas un atbilstības ceļus. Iespejams, to vēl neuzīver kā pievienoto vērtību, bet tikai kā to, ka kāds mums kaut ko prasa... Taču pašvaldībām tam varētu būt arī labāki svari, ievēlotiēs ekomarķējumus. Ir pašvaldības, kas par to domā, piemēram, Smiltene. Skatās, kas ir pieejams tīgā un neaspēk tikai to, kas ir lētākais, bet domā ari par ergonomīku, citēm vēl ozīmīgākīem kvalitātes faktoriem.

Pamākst, tas ir videi draudzīgāk, ozīmē, ES ekomarķējumam ir ari konpejās kvalitātes kritēriji.

IVONNA PJAUDE

Eiropā populārākie ekomarķējumi

Noteiktu kritēriju, kas balstās uz ISO standartiem un Pasaules ekomarķējuma tīklā (GEN – Global Eco-labeling Network) nosacījumiem, apvar plašu preču un pakalpojumu klāstu.

EU Ecolabel jeb **Eiropas Savienības ekozīme** stingri kritēriji vairāk nekā 30 dažādām preču un pakalpojumu kategorijām, kuŗus regulāri pārskata; tiek ņemts vērā visu produkta aptīes cikls, sākot ar ražošanu un beidzot ar pārstrādi vai apglabāšanu; tiek garantēta patērētāju veselības aizsardzība un atbildīga ražošana; ietver kvalitātes kritērijus; atbilst starptautiskajam ekomarķējuma standartam ISO 14024; pasaules ekomarķējuma tīklā (GEN – Global Eco-labeling Network) dalībnieks.

Atbildīgā organizācija, zīmes īpašniece – **Eiropas Komisija**

Ziemeļu gulbis jeb **Nordic Swan Ecolabel**
60 produktu grupu ar vairāk kā 200 dažādiem produktu veidiem. Viens no starptautiska ekomarķējuma tīklā (GEN, Global Ecolabelling Network) dibinātājiem.
Atbildīga organizācija, zīmes īpašniece – **Ziemeļvalstu Ministru padome**

The Blue Angel jeb **Zilais eņģelis**
Vācijas Federālās valdības ekomarķējums kopš 1978. gada, nosaka augstus standartus vīdei draudzīgas produktu izstrādei, ņemot vērā nozīmīgākās ietekmes visa produkta dzīves cīklā. Atbilst starptautiskajam ekomarķējuma standartam ISO 14024. Pasaules ekomarķējuma tīklā (GEN – Global Eco-labeling Network) dalībnieks.
Atbildīga organizācija, zīmes īpašniece – **Vācijas Federālā Vides, dabas aizsardzības un kodoldrošības ministrija**

Good Environmental Choice
Ekomarķējums garantē, ka produkti ir droši patērētāju veselībai un videi visā produktu dzīves cīklā: stādījās, tostarp resursi iegūšanā, preču ražošanā, lietošanā un pārstrādē. Atbilst starptautiskajam ekomarķējuma standartam ISO 14024.
Pasaules ekomarķējuma tīklā dalībnieks (GEN – Global Eco-labeling Network)
Atbildīgā organizācija, zīmes īpašniece – **Zviedrijas dabas saglabāšanas biedrības kancelēja**

Nature Care Product
Ekomarķējums, ka produkti – tīrīšanas līdzekļi, higiēnas produkti, dārzkopības preces, sēnēļlietas – ir pēc iespējas dabiskākā un to ražošanā un lietošanā netiek nevajadzīgi piesārņota vide.
Paredz, ka produktos ir dabiskas izcelsmes sastāvdaļas, netiek izmantota mikroplastika, tie nesatur sālīkumu un vismazākās vielas, produkti netiek testēti uz dzīvnīekiem, iepakojumam var pārstrādāt vai atkārtoti izmantot.
Atbildīgā organizācija, zīmes īpašniece – **Uzņēmējdarbības praktiskās ētikas biedrība.**

Ecogarantie
Marķējums informē patērētāju, ka apzinātie produkti – kosmētika, mazgāšanas līdzekļi, tīrīšanas līdzekļi, gāsu atvaisdītājiņi, zīdaiņu produkti, produkti mājtīrīšanai, sieviešu higiēnas produkti – ir ekoloģiski, un garantē, ka to ražošanā ir vides nekaitīga, izstrādājuma sastāvā nav īsdaļu un cilvēkam vai videi kaitīga vielu un, cik vien iespejams, ir izmantotas bioloģiski iegūtas sastāvdaļas ar minimālu apstrādi, kā arī ekonomisks un bioloģiski noārdāms vai pārstrādājams iepakojums.
Marķējuma atbilstīs komponīnjās, kuŗu ražošanā nav kaitnīcīgu zemes un jūŗu, kā arī cilvēka veselībai. Tā ir bezpeļņas publiska organizācija.
Marķēto produktu sastāvā nav GMO vai petrolejnījās.
Zīmi ir atzīstusi Eiropas ekspertu kopiena.
Atbildīgā organizācija, zīmes īpašniece – **Beļģijas Nacionālā Starpnozaru bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražotāju un pārstrādātāju savienība (Probila-Unitrab).**

NOVADI ZAĻO

Latvijas vides aizsardzības fonds
LVAF

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu

NOVADI ZAĻO

Lai tīri ūdeņi plūst!

Dažkārt viss ar visu ir cieši saistīts. Šeņu valstīs pazemē ar kokiem saista, pīlādžuāgas ar dzīvo radību zālājos, granežu valstīs ar plēsējputnu populāciju un ti tālāk, tā joprojām. Beigām, ir kā pavisam nieciņas izmaiņas šajās sakarībās ļoģēs var izjaukt līdzsvaru konkrētajā ekosistēmas kopumā, un cilvēku radītās izmaiņas dabā, kā zināms, nebūt nav nieciņas...

Līdzīgi kā tas ir, piemēram, ar gaisa piesārņojumu, tāpat ar ūdeņiem – Eiropas Savienībā ir izstrādāti mērķi, ko apņēmušies sasniegt un ievērot arī Latvija (2000. gada «Ūdens ietvardokumentā»). Tā būtība: uzlabot ūdeņu kvalitāti šī vārda vispārīgākajā nozīmē.

Tieši šādēļ pērn, aprēķinājušies 19 organizācijām, tika īstenināts projekts «Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plāna ieviešana labu vērtējumu ūdeņu ūdenskļu sasniegšanai». Projekta aktivitāšu laiks ir plats – sākot ar sabiedrības informēšanu, labdabīlus projektēšanu, beidzot ar konkrētiem pētījumiem un arī pavisam reālām darbībām tā saukstošo riska ūdensobjektos. Mūsupus pēmērā īpaši pievērsīsies Engures un tās ūdeņu kvalitātei, tāpat "dēmo" jeb izmēģinājuma projekts paredzēts Slocenees upes posmā, kas ar novak Rīgas jūras līcim. To vīsu arvalstīskajās organizācijās, kā arī vienkāršā intervenēšanā marā atālāmās veikmēs pazināsīja projekta vadošie pārzeņi.

Latvijas ūdens kvalitāte – zem Eiropas vidēja

Lai pārveidītu ūdeņu resursus, Latvijas teritorija ir iedalīta četros upju baseinu apgabalos – Daugavas, Gauja, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabāls. Katrā analizēta pašūnas dabīnieki par to gan vēl publikācija – oficiālā Tukuma, Kandava, Engures ūdeņi tiek pieskaitīti Ventas upes baseinam, bet Slocenees upe, kaut arī ietāk ir Lielupes baseinā, projektā arī bija pieskaitīta Ventas baseinam...

Latvijas Valtes, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, kas ir ari vienā no projekta dalībniekiem (vebināru to pāsotīvēja **Jānis Šīrs** un **Inese Ūbiņa**) pa pērn izveidoja gan detalētu kārtī, kur ārcīties, kādā tad šaji brīdī ir ūdeņu kvalitāte

> **„...Iaba ekoloģiskā ūdens kvalitāte mūsu valsti ir tikai 32%, kamēr vidēji Eiropā tie ir aptuveni 40%. Nomācošā vairākumā jeb 56% no kopējās ūdeņu platības kvalitāte ir "vidēja", 10% – slikta, bet 2% – pat ļoti slikta. Iaba ekoloģiskā ūdens kvalitāte mūsu valsti ir tikai 32%, kamēr vidēji Eiropā tie ir aptuveni 40%. Nomācošā vairākumā jeb 56% no kopējās ūdeņu platības kvalitāte ir "vidēja", 10% – slikta, bet 2% – pat ļoti slikta.**

Latvija, kā pāmojam citāg uzlabot līdz 2027. gadam, kas ari ir projekta termiņš. Kaut varēn šķiet, ka Latvija esam tin zaļ un ūdeņiem kas, kas īpaši varēsi iztikami ūdens kvalitāti, mums ari nemaz tā ari nav, labu ekoloģisko ūdens kvalitāte mūsu valsti ir tikai 32%, kamēr vidēji Eiropā tie ir aptuveni 40%. Nomācošā vairākumā jeb 56% no kopējās ūdeņu platības kvalitāte ir "vidēja", 10% – slikta, bet 2% – pat ļoti slikta. Īpašībās, ka ekoloģisko kvalitāti vērā, ņemot vērā dažādus parametrus, – gan ūdeņu ķīmisko sastāvu, gan bioloģisko daudzveidību. Tāpat vērā hidromorfoloģisko kvalitāti – piemēram, upes plūdumu, īpaši pārvērtot uzmanību nedabiskajām jeb cilvēka veidotajām šķēršlēm, tai skaitā aizsprostiem. Sliktāka ūdeņu kvalitāte, kas, protams, nepatīkami, ir reģionos, kur ir intensīvāka lauksaimniecība un attīstīgāka – dzīvā lielāka iespēja, ka ūdeņos novērojama bērnu vielu piesārgāšāna, kas veicina upju un ezeru aizaugšanu. Tāpat problēmzonas ir blīvi apdzīvotas vietās, ir īpaši, ja notekūdeņu sistēma kopumā nav dīvz ko sakārtota.

Pētnieki ir konstatējuši, ka Latvijā mērogā 89 upes, 75 ezeriem, 1 tā saukstā pārejo objektus un 4 parkmaņēs ūdeņi ir tā saukstā riska objekti jeb vietas, kur piesārņojums ir īpaši intensīvs vai ari tur ir veikti ievērojami pārveidojumi.

Projekta mērķis ir vismaz 30% no šiem objektiem ekoloģisko kvalitāti cēlā līdz rādītājam, kas tiek atzīti par "labi".

Lai ne pa taisno upē!

Kā tiek uzsvērts projekta uzsākšanā – mērķis ir līgumiņā uzlabot ūdeņu kvalitāti apņemti 30% riska ūdensobjektu, izstrādājot, adaptējot Latvijas apstākļiem un ieviešot dažādus inovatīvus apsaimniekošanas un pārvaldības paņēmienus". Citu starpā plānā ir ūdenstīpu riska objektos samazināt sadzīves notekūdeņu radīto piesārņojumu un barības vielu slodzi. Tieši šīs paņēmienu tika ieviests arī Engurē, kur, kā esam vēstījuši, jau veikts pētījums par tā saukto pārdzīvīdu pieslēgšanu. Ka problēma šajā vietā tika izcelts tas, ka vēl gana daudz mājsaimniecību cieņas teritorijā nav pieslēgušies centralizētajā notekūdeņu sistēmā; grunšūdeņi vietām tīka pārbaudīts (četras akas) ir mikrobioloģiski piesārņoti un tāpēc to nebūtu ieteicams lietot dzeršanai ārvaļu ūdeņi. Tāpat pētījuma ietvaros tika izveidots Engures ciema grunšūdeņu hidroģeoloģiskais modelis, kura redzami grunšūdeņu līmeņi un plūsmas virzieni, tomēr ar laiku tāpat pastāv risks, ka piesārņojums kādā brīdī nonāk Baltijas jūrā...

Ko pāmoes darīt šī projekta ietvaros? Solīnd tas ir petījums, taču eksperti norāda, ka aiksmē vajadzētu izbūvēt jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. Tāpat paredzēti dažādi pasākumi, kā samazināt barības vielu un citu piesārņojuma daudzumu no lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēm – to cita starpā pētīs arī Sloceneē, paraidīt domājot par risinājumiem, kas, piemēram, varētu būt īpašas buferjoslas veidošana. Tas svarīgi, jo daudzos gadījumos no apstrādātiem laukiem notekūdeņi bez jebkādas aistures nonāk ūdenstīpuēs, kas lielā mērā, pārcienoties meliorācijas sistēmām. Lai to izdarīt, būtu jābūr kādam slānim, tīpēdām, kas ļautu barības vielām pirmapstrādāt ūdenim pirtiekamā apjomā izfiltrēties, pirms tas ietek upē vai ezerā. Citviet izmēģinājumu kārtībā vēl ir ieplānots, piemēram, bērvē zīvju ceļus, veikt regulāru ūdeņu kvalitātes monitoringu u.tml.

Iespēja īcsaistīties

Īpašībās, ka lielā mērā, kā atzīra arī vebināra dalībnieki, daudz kas būs atkarīgs no kommunicēšanas un sadarbības, piemēram, un ūdeņu, mežu īpašnieku pārliecina eksperta ieteikse jāmainījumi un vīnī bās gatavi tos īstām ieviest. Īpašībās, ka projekta ir iespēja īcsaistīties dīvīnam, jo ir izstrādrāts gnauto kontkuss, kam katrs var pieteīkt savas idejas, kā ūdeņu kvalitāti uzlabot cīdēju pieteikšanu gan nosūtīdas jau aprīlī. Kā atzīna Latvijas Lauku konsultācija un izglītības centra speciālste **Anita Dzelme**, kopejās finansējuma gramīem ir salīdzīrāli neliels – 70 000, paredzēt, ka vienam projektam var piešķirt līdz 8000 eiro. Šajā gadījumā to iespējams izlietot, piemēram, tehnikas nomai, speciālistu konsultācijām u.tml. Bet darbam gan šajā gadījumā ir jābūt brīvprātīgam. Vasaras laikā idejas ievērēs un atbalstīto ieceru autoriem būs iespēja iesniādz tās līdz projektam un sākt ieviest darīt. Vēstīja, ka tālāk idejas atbalsta, tās gemā vēl, ka tās būtu pēc iespēja atšķirīgākas un lai pašiem tālāk izmēģināti pēc iespējas vairāki variāti.

Pašiem savi purviņi un stādījumi

Ar dažām idejām, ko un kā darīt, vebināra padalījās **Anda Ruskule** (Baltijas Vides Forums). Piemēram, var veidot mākslīgās mitrzemē jeb mākslīgās ūdenstīpues krastos, kas ari kalpo kā filtrs. Tādam pakam mērķim – speciāli izzāti dīķīši, kas izvēr pieņemto ūdeni ari kārtā, piemēram, reiņi tijos gados, izmā. Tāpat pasaulē daudzvēr tiek izmantota tā devera fitoremediācija jeb krastu apstādīšana ar ūdenaugiem; tā devēsis biofiltrācijas joslas laukumālas, kas būtīsi ari ir speciāli veidoti gravīti, kamēr kālij vegetācija. Starp citu, demonstrēja A. Ruskule, daudz kur šīs mākslīgās tiek izmantots ari pāhevīde un tiem ir ari augstā estētiskā vērtība – pāšemi ir iespēja kāpt daude zaļākai. Savukārt upes, kur galvenā problēma ir dažāda mērogā aizsprostī, ekoloģiskā kvalitāti iespējams uzlabot, atjaunojot stāvgāteces, izbūvejot zivju ceļus, kāds, starp citu, pavisam nesen tapis arī Ligatnē.

***

Vairāk ar projektu, tai skaitā ar aktivitātēm, kas jau notikušas vai tikai vēl būs, iespējams iepazīties oficiālajā projekta mājas lapā: http://goodwaterlv/

LIENA TRĒDE

Latvijas Dabas fonds par šī gada dzīvotni pasludinājis upju stāvgāteces un dabiskos upju posmus, kas ir Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu. Dīvaināk dzudzināt upes ir cilvēku pārveidotas, kas spēcīgi ietekmē visas ūdeņu ekosistēmas. Vīnes no risinājumiem, ko ieteikt upēs, kas aizsprostotas, – izbūvēt zivju ceļus

Piemērs par to, kā tiek veidotas caurtekas, kas notekūdeņus ne tikai novada, bet arī izfiltrē

Ātrākās iespējamās pudurīti arī par jūlūtekām daļu

Latvijas vides aizsardzības fonds
LVAF
Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu

Dārzkopji zemes hektāram dod vislielāko pievienoto vērtību

22. aprīlī notika Latvijas dārzkopju konference. To vadīja Stādaudzētāju biedrības valdes priekšsēdētājs un LOSP valdes locekļis **Andrejs Vītoliņš**. Konference notika tiešraidē, tajā pārrunātas arī iespējas saņemt atbalstu, kā arī analizēta patreizējā situācija stādu audzēšanā, augļkopībā un dārzeņkopībā, ka arī apskatītas iespējas apgūt dārzkopības zināšanas un izmantot pētnieku veikumu nozarē.

FOTO: Jānis Porietis

Stādaudzētāju biedrības valdes priekšsēdētājs un LOSP valdes locekļis Andrejs Vītoliņš

Ir izaugsmes iespējas

Tāpat ka visas citas nozares ari dārzkopība šo gadu ir stādājusi, ņēmusies ar pandēmiju. Dārzeņu tirgu Covid-19 ietekme bija ievērojama. Dažādās pasākumu dēļ veikaļu pergalē ļoti konkurējam, tika slēgti svarīgi noieta tirgi dārzeņiem, sabiedrisko ēdināšanas uzņēmumi slēgšanas dēļ realizācijas problēmas. Lai mazinātu ko negatīvo ietekmi, Lauksamniekiem 2020. gadā bezprocentu aizņēmumu ārstēšanai veidā tika nodrošināta vienotā platībmaksājuma avansa samaksāna. Kopā 2020. gadā to saņēma vairāk nekā pusotra miljonu hektāru lauksamniecībā, atbalsta summa samazināta vairāk nekā 11 miljonos eiro. Šādā veidā atbalsts paredzēts turpināt. Dārzeņu audzētājiem platības palielināta. Kā uzsvēra Zemkopības ministrs K. Gerhards, ārstniecībai kociņeņeces dābinieks, vispārēt, šajā ziņā liela nozīme bijusi arī pievienotās vērtības (PVN) nodokļa pieci procentu piemērošanai svaigajiem dārzeņiem, augļiem un ogām. Pretēji baltam par nodokļu ieņēmumu kritumu šajās svaigās pārtikas grupās, nodokļu ieņēmumi esot pārspēti visas prognozes un cerības, tāpēc Saeimā iedevies panākt samazināta PVN likmes 9% apmērā pieminēdami svaigiem dārzeņiem, augļiem un ogām līdz par 2023. gada beigām. Eksportēto augļu un dārzeņu vērtība 2020. gadā ir pieaugusi par 29%, kamēr importā vērtību pieaugumi vien par astoņām procentiem. Augļu koku un ogulāju platības, salīdzinot ar 2019. gadu, palielinājušas par 2,7%. Pārsvarā tas kāpinot platības – platības. Izaugsmes iespējas tātad neizmērā, kā norādīta ministra, Latvija vēl ir ļoti labā.

Problēmas ir, bet noskaņojums – optimistisks

Vaicāts augļkopības darba konference rakstusēja Augļkopju asociācijas valdes priekšsēdētāja **Māra Rudzīte**. Viņa uzsvēra, kaut arī nozarē skārušās pandēmijas ietekmēs nebūtkāmas, nozares pārstāvji joprojām esot optimisti. Upenes un smilšerkšķi tiek eksportēti, notiek arī gatavošanās ciduoju eksportam, kopumā produkcijas realizācija bijusi sekmīga. Pagājušā gadā popularitāti guvusi iespēja klientam pašam salasīt sev ogās un augļos. Šķiet, tas ieskaitījojams ar to, ka cilvēki nevarēja nekur tālu aizceļot un aolēma sagatavot produkciju ziemai pašā. Kā uzsāka asociācijas vadītāja, ir jāpaliek dārzu stādījumā. Jopojām stāpāji momentu dārzu spēlēšanām ir sezonas strādnieki, kuru trūkst. Galvenās problēmas, kuras uzsvēr dārzkopju, ir klimata pārmaiņas, kas rada sarunāmu, neraksīrīgā laika sāsaus, kousu. Tāpēc augļkopji līdz valdibu atbalstīr laistīšanas iekārtu, mēslošanas, pretsāļu un pretkrusas aizsardzības sistēmu ierīkošanu.

Savukārt asociācijas «Latvijas dārzeņieks» (nodaļonbjas ar dārzeņu audzēšanu) valdes priekšsēdētāja **Jānis Bērziņš** teica, ka dārzeņkopji aizvadījuši sarežģītu gadu. Ka vienu no problēmām dārzeņu tirgū viņš min to, ka mums ir tikai divi lielākie vienīgo dārzeņu uzpirkēji un tirgotāji – «Rimi» un «Maxima». Visa šī lieta ir centralizēta Rīgā, lēda ar to ir dārzeņu gēnti dārzeņu tirgū piedalāties reģionālajiem audzētājiem. J. Bērziņš ari norādīja, ka tie lielie tirgotāji ne vienmēr ir godprātīgi un dārzeņu audzētāji ncerēt tejāt, ka tirgus tiek dempingots – šad un tad mēsu tirgū pazūdēs produkcija, kāda ir zemākas cenas nekā tās izcelsmes valstī. Svarīgi būtu atrasties jurāsjumu par to, ka Latvija rūūtaspā produkciju vajadzētu uzrādīt saimniecību, kāna to sāvojusi. Tad būtu vieglāk konstatēt, kas notiek tirgū.

Trūkst sezonas darbaroku

Lai kā ari nebūtu, sezjo pārstāvu dārzniecībā izmantojāts tegat labu rezas. Problēma ir tā, ka moderna, energoefektīvu siltumnīcu platības mums ir ļoti mazas, turklāt vienā daļa no tām novākajās gados izies no ierindas. Tad pastāvēs draudi, ka kāīsam konkurētnespēgi siltumnīcas izaudzēto dārzeņu tirgū. Ja nespēsim pienācīgu siltumnīcas izaudzēto dārzeņu apjomu nodrošināt, mainīsies arī cenas, kuras ēdāmes importā. Par to, ko dārzeņu audzētāji savākajā laika šajā jomā varēs darīt, ari ir jādiskutē. Vēl problēma dārzeņu audzētājiem ir sezonas strādnieki. Sezonas darbos, ka, piemēram, pāļēšāna pavasarī, labpārī gābetu strādāt skolēni, diemžēl noteikumi paredz, ka skolēni drīkst strādāt tikai no 1. jūnija līdz 31. augustam. Ja dokumentos paredzēs, ka skolēni ir strādājuši šajā laikā, vecākiem neizmaksā bērna pabalstu. Laukos ir daudz mazmodoļolnīto pensionāru, bet, tikko viņiem paradīsies cēn lenakmi, tā viņi zaudē pabalstu par nedēļām un citām pakāpēm.

Stādu audzētājiem – pozitīvas tendences

Latvijā ir divi dārzeņkopības kooperatīvi – «Balticja» dārzeņu un «Vitamīnu dārzeņi», bērnu labā, ja nodibināsies kooperatīvi ari reģionos. J. Bērziņš teiksaja, ka valsts atbalsts būtu nepieciešams arī pāļkopēšanas nozarei.

Par stādu audzētāju biedrības darba stāsta **Andrejs Vītoliņš**, kas ir šīs biedrības valdes priekšsēdētājs. Viņš teica, ka pagājušais pandēmijas gads stādu audzētājus skāra dāzāk pozitīvi nekā negatīvi, bet tomēr ir ari mīnuses. Vāsi nozare apgrozījuma pieaudzis par 10,15%. Bet tas ir lielajām stādu audzētavām, kamēr ir lēsnāides tirdzniecības tīklos, kuriem ir pieticīgami labi izvēlēsies stādu ināzēsēšanas laukumi. Tomēr nevajadzētu aizmirsi, ka no tiem 110 audzētājiem lielie ir kādi 30 ieņēmuši 40%. "Tāēn pareijs nedrīkst nonākstu ka negatīvā bilancē. Tā ir mūsu kolēģi, pārvaari audzētāji gados, kuri nespēj ārī pārstrādāties uz digitālo laikmetu, kas ir iestājies tik ļoti pēkšņi," teica A. Vītoliņš. Visas tās vietas, kur mēsu apjomu audzētāji savus stādus varēsu tirgū, ir lielu izaicinājumu priekšā, jo konkurence pāsaig, tā pieaug visā Eiropā. Visu eksporta tirgu, kas agrāk ir bijušī, ir sagrovuši, tie atjaunojas lēnām un mākoņī, un audzētāji melēk vadzādzēkies iespēju – e-pasti, sociālajo sākos, kas ir pieejamāki ar piedāvājumu no ārzemēm, ja pagājušajā gadā lielveikalu tīkli balāijs, ka tika slēgti un ināvēsēs stādus sādos dīndzēsēsēs kā kāpēkā, tad pašlaik nu posts ir ieņēmusi ārēsis un lielu ar to grūtāk savus stādus pārdot mēsu audzētājiem. Tas nes līdzi ari virkni dažādu zuga aizsardzības jomas problēmu.

Darba devēji meklē agronomus

No Latvijas Lauksamniecības universitātes (LLU) konference piedalās sekoce **Irina Pilvere** un lauksamniecības fakultātes dekāne **Dace Siliņa**. D. Siliņa pastāstīja, ka Lauksamniecības fakultāte piedāva bakalaura studijas, kas ir āgūstīgs process: vispirms jāpāgāst vispārīgākajās studiju kursu, tad ari nozares ināzēsākie pamatkursi, ka botānika, mikrobioloģija, augu fizioloģija u.c. Tad, atkarībā no tā, kādā specializācija vēlēsies students strādāt, var apgūt pamatprofesiju, piemēram, kļūt par agronomu dārzkopībā vai par lauksamniecības uzņēmuma vadītāju. Programma ari paredzēs, ka 25 nedēļas students dodas darbnīcībās un profesionālajā praksē. Ari bakalaura darba izstrāde balstīta uz izmēģinājumiem, pētījumiem, eksperimentiem. Darba tīgā uzņēmējiem ir ļoti gēnti arāmi speciālisti, jo lielākotes vēsi, kas izsāzēs, atgriežas savās saimniecībās. Lielākotes studenti nāk no savām saimniecībām un ar to ārgriežas. Bāvie agronomi ir, tā sakot, tur izkārtam.

Dārzkopjus un dārzkopības tehnikus sagatavo ari Bulduru dārzkopības vidusskola, kuru pārzīnēja valdes locekļis **Rafaels Joffe**. Viņš pastāstīja, ka labākajiem Bulduru dārzkopības vidusskolas audzēkņiem ir iespēja studēt LLU budžeta grupās izvēlētajā profesijā. Bulduri aug, izglītojamo skaits ārdrīs no 140 audzēkņiem 2017. gadā līdz 350 pašlaik. Ārzēm nāk ari jauns programmas. Turpmākajos gados paredzēts palielināt audzēkņu skaitu dārzkopībā, vīesnācu pakāpojāmos, arboristu apmācībā. Pagājušajā gadā skolā ākredētas vīsas mācību programmas. Vīsi skolas bērdzēji jau 5. kursā zina, kur strādās, jo ari te ir tādā pati tendence kā universitātē – dāudzi mācīties gribētāji atrāk no savām saimniecībām un tur ari pēc skolas beigšanas dodās strādāt. Ari šeit būtu speciālisti, ko varēs samazināt darba devēji, tikai kā nav.

Iesniegt par skolas zināmu, R. Joffe skaidroja, ka pašlaik bērnu mācības dārzi notiek vīesnācā. Gadā beigās studenti varēs dzīvot modernās īmahās kārā dzīvos divi studenti, ne divām istabām bērs gan sanitārais mezgls, gan virtuve. Bērnībnīkiem ir izvēlēsēs nācība pulēgsus un ar Zemkopības ministrju atbalstu izveidota tanejlīdīmnāca. Nākotnē izaicinājums Bulduru dārzkopības vidusskolai ir kolēģātes statusa iegūšana. Mācību iestāde organizē ari mūžīgās kursus, pēc kursēm ir jēri kārā pārpasājums. Gan audzēkņiem, gan skolotājiem ir iespēja dāsnāmu projektu ietvaros braukt mācīties 11 dālīnvalstīs, kur notiek sadarbība ar 20 partnerorganizācijām. 111 pedagogi un audzēkņi jau ir piedalījušies šajās programmās un iepazīnušies, kā strādā kolēģi citās valstīs. Ir arī vairāki ārēk projekti, kur dārzkopības vidusskola ir kā vadošais partneris. Ir izgatavots dārza projekts, kur paredzēts pārbaudīt Austras Sēnāsas pākuļu dārza arhitektūru, kā to var apriksēt ar jāmākajām tehnoloģijām. Ēna sākotās laistīšanas sistēmas, vāsākā segumu. Šajā vasarā paiāsta ari robots ar multispektrālo kameru, kas bērnēs pa dārzu, kāram dārza augam bērs savā adrese, skārstes, ka augs aug, kādas tam slimības. Šajā projektā strādā LLU, Bulduru vidusskola un partneri no industrijas. Līdz ar to bērs jāmācās zināšanas, kas bērs ievadītas speciālā datu bāzē, un tās varēs izmantot industrijā. Tas palīdzēs ātrāk diagnosticēt slimības. R. Joffe skaidro, ka tas ari stimulēsot ināvēsēs, jo ar šādām kameām pasaule strādā vien aprīnji, astoņi institūti. Bulduru vidusskola ir vīesa no partneriem. Nākotnē projekts ir par dāzādiem kodras kmeģinājumiem kolmanellēja, vīnogu audzēšanā. Ir izveidotas meriešanas, agrāmājas un molekulārās bioloģijas laboratorijas. Laboratorija audzēs mezenēnāus augus, pašlaik strādā ar ināēsēs 15 tukšumiem. Ir nodēgti ligumi ar Somiju, un pirmo reiz Latvijas vēsture par cēnu gadā augi tiek eksportēti. Vīesa no pēdējām projektiem ir kādā mikropavarādzēna, un uzsākti kādā vīesu ināēsēsēs pētījumi. Bez kādām zināēs ārēs ari vēl citus augus, piemēram, ir ināēsēsēs projekts. Šie vīsi projekti ir industrijas pārstāvēs. Vidusskolas sāformācai ir uzāāks ari rojāmas zālolāmas plāns. Tā ir sāformāca, kurā gan mācās, gan ināo, kā audzēkņi nolasīsu, kā vīsi procesi notiek. Ieceerēts, ka vārbūt jāsāja sāformā zālolāmas nosegumāēr stādu pandēi. Strādājākās mācīās ir izveidot Bulduru dārzkopības vidusskolu ka tāgspējīgu kaksammācības zāāba un tehnoloģiju pārnēses centru.

Dārzkopības vidusskolas parks ir bagāts dāzādēm vērtīgām augēm. Konference dālībnēki iēsācēnāja, ka mērsāugu uzturēšana ir dārgs pasākums, vai nebūtu iespējams sadarbība, ka uzņēmējī perk īeksjamnēnāēs stādu izaudzēšanai, uz ko R. Joffe atbildēja, ka Bulduru dārzkopības vidusskolas parkam ir izstrādāts projekts un ari parks tiks uzturēts pienācīgā kārtībā.

Pūres pētnieki – citā īpašumā

Ar Latvijas Dārzkopības institūta veikumu konferences dālībnēkiem iepazīstināja Zinātniskās padomes priekšsēdētāja **Līga Lepse**. Viņa pastāstīja, ka institūts stāpstāstīsies zinātniskās darbības novērtējuma kārtā posmam no 2015. līdz 2018. gadam sagatavo pagājušā gada beigās, ir gada sākumā. Institūts novērtēs kā spēcīgu nacionālās spēlētāju ar starptautiskās atpazīstamības sēzēnēm. L. Lepse teica, ka īoīstā starptautiskā sadarbība ir kļūvusi vēl intērāāka, institūts aprīnēs pētījumā dārzkopības produktu nākotnes ļēdi un kāda tāā gāldam. Pētījumos un projektos pēdējā laikā aksolās ir vīedās tehnoloģijas, robōti, hipospektrālās kameras ne vēāāc zināmie, bet un nākotnē. Tāda nozīme tēā pēšāta vēdi sauzēējošām tehnoloģijām, kāmēr sakāmās kāba potenciāls iseēt dārzkopībai. Šogad Dārzkopības institūta Pūres pētnieciāās centrs tiek pārvērtēts uz jaunu vietu. Bēja iespēja iegādāties spāmnā zemi -Tāurīnē, kas atrodas pieciu kilometru attālumā no Pūres centra. Plānā – devīņu hektāri. Šogad vēāāi pirmie stādījumi – ināsādīsēs pirmie krūmogulāji un kokiņi rindās. –^–

KONFERENCE DĀROSTO
APKOPOJA **RŪTA FJODOROVA**

Gads pēc gada, Latvijai – 100

Turpinājums. Sākums 2018. gada 5. janvāra laikrakstā

1993.

Latvijā un pasaulē

Janvāris

1. janvāris – Latvijas Radio kļūst par Eiropas Raidorganizācija Savienības (EBU) biedru.

20. janvāris – miris japāņu rakstnieks **Kobo Abe** (dzimis 1924. latviešu tulkots romāns «Cetortais ledus bālumets» (Zinātne, Rīga, 1967) un starptautiski atzīstāks – «Sieviete smiltīs» un «Svešā seja» (Liesma, Rīga, 1970))

Aetijs saiet) un bērnu aktrise **Odrija Hepbērna** (dzimusi 1929. lomas filmas: «Sabrina» (1954), «Karš un miers» (1956), «Mūžgens stāsts» (1959), «Brokastis pie Tifānijā» (1961), «Šanāde» (1963), «Mana skaistā ledīņa» (1964), «Kā nozagt miljonu» (1966). Par lomu filmā «Romas brīvdienas» saņēmusi Amerikas Kinoakadēmijas balvu kā labākā aktrise galvenajā lomā. Amerikas Kinostudiju nosauca Hepbernu par vienu no visu laiku labākajām aktrisēm, ierindojot viņu trešajā vietā Dīlako Amerikas ekrāna leģendu sarakstā.

26. janvāris – arkistā Sinode ievēl no 29. augusta Rīgas Domē par Latvijas evangēliski luteriskās baznīcas arhibīskapu kopskolē **Jāni Vanagu.**

Februāris

1. februāris – stājas spēkā līgums par tiesnešu un komercīstāvu un ekonomisko sadarbību starp Latviju un Eiropas Ekonomisko Kopienu;

– Latvija iegūst savu starptautisko telefonu kodu 371. Latvijai no Krievijas nu var piezvanīt caur Stokholmas centrāli, apejot Maskavas starptautisko centrāli.

2. februāris – nodibināts valsts uzņēmums «Latvijas Vēstnesis», 25. februārī klajā nāk pirmais oficiālā izdevuma «Latvijas Vēstnesis» numurs. 30. novembrī saskaņā ar Ministru Kabineta rīkojumu Nr. 158 uzņēmumu nodod Tieslietu ministrijas pārziņā.

5. februāris – Bejāņā no cietāra karātiņes kļūva par federāli mocārhiju.

8. februāris – par Čehijas valstu, nominēt Čehoslovakijas kronu, tiek ieviesta Čehijas krona.

Marts

4. marts – ASV, Losandželosā miet sakumeka žurnālists un glezniņš **Anšlavs Eglītis** (1906-1993) – uzrakstīja vairāk nekā 38 romānu, tai skaitā «Mazeiro» (1956), «Lāgveu medniekā» (1959), «Nestundas» (1940), «Gaismas» (1943), «Nāldemāin Tone» (1944), «Homo novus» (1944), «Kazanovas mēteļis» (1946), «Māna dzīvība» (1950), «Beākaunāja vēra» (1980), «Ērnešu varonis» (1984) darejā kaijāmā «Vānmāls un dzīvotāja» (1988), kā arī lūgas «Kosmo konfūzācija» (1943), «Par pareizo tiesu» (1945), «Galma glezniņja» (1946), «Kazanovas mēteļis» (1947), «Sancha» (1955), «Māna ienācēt ser I un II» (1974).

5. marts – apgrozībā kļūst pirmo atjaunotā latu naudas zīmi – Latvijas Bankas piecu latu banknoti. Atjaunotās Latvijas papīra naudas zīmju mākslinieciskā noformējuma autori ir profesionālais fotogrāfs un sārtspēdes meistars Valdis Olinš un arhitekts Imants Žodžiņš. Monetu dizaina mākslinieki ir grafikas dizaineis Gunārs Linis un diplomēts tēlnieks un pieredzējis mākslinieka medaļu mākslā Jānis Strupaišis. Lata un Latvijas mākja attiecības ir 1:200

Martā apgrozībā laiž piecu latu naudaszīmi. Tā ir līdzvērtīga 1000 Latvijas rubļiem

15. marts – Latvijas ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš un Krievijas ģenerālprokurors Valentins Stepankovs parakstīja starpvalstu līgumu par noziedzīgo ieņēmumu soda izciešanu ārzemēs. Līdz ar to tiek atļauts ar juridisku par bijušā CARON komandiera vārdnīca Sergejs Fadjunina izdošanu Krievijai.

20. marts – Eiropas Kodolpētījumu organizācija CERN paziņo, ka pieejā «World Wide Web» (www) ir brīva visām interešu jomām.

24. marts – Dienvidāfrikas Republika oficiāli paziņoja par kodolieroču izstādes programmu.

25. marts – apgrozībā parādās vienu lata monetas, līdz ar to Latvijā beidzas bezmonetu periods.

Aprīlis

5. aprīlis – ieviesta Gruzijas nauda vārdā – lari.

8. aprīlis – Maļedonijas Republika tika uzņemta ANO.

22. aprīlis – tiek izlaista tīmekļa pārlūkprogrammas NCSA Mosaic pirmā versija. Mosaic attīstību apturēja 1997. gada tīgos zaudējumu dēļ.

Maijs

5. maijs – starp Latvijas Republiku un Eiropas Ekonomisko Kopienu tiek parakstīts līgums par attiecībām zivjrūpniecībā.

10. maijs – «Ventspils» Latvijas basketbolisti **Uļjanu Semjonovu** kā pirmo sievieti no Eiropas ievēra uzņemšanai basketbola slavas zālē Springfīldā, ASV.

14. maijs – tiek izdots Satiksmes ministra pavēle par valsts akciju sabiedrības «Latvijas Valsts telekomunikācijas». Par tā ģenerālīdzīgumu tiek nozīmēts zinātņu doktors, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis, Rīgas Politechniskā institūta pasniedzējs Pēteris Vīdenieks.

15. maijs – darbību uzsāk pirmā komercīālā radiostacija Radio SWH. Tās īpašnieks un vadītājs ir komponists Zigmars Liepiņš (līdz 2007. gadam).

28. maijs – Eritreja un Monako iestājas ANO.

29. maijs – Rīgā, Ilūzijas ielā, pēcnāc no Krišjāņa Barona līdz Brīvības ielai notiek basketbola sacīkstes, jeb «Latvijas Streetball». Tajās piedalās aptuveni 650 komandas un tiek uzstādīts Eiropas rekords dalībnieku skaita ziņā.

Jūnijs

5. un 6. jūnijs – Latvija notiek 5. Saeimas vēlēšanās, kurās piedalās 25 politiskās partijas; vēlētāju aktivitāte bija 89,9%.

25. jūnijs – Lietuva tika atjaunota naudas vienība lita.

27. jūnijs – sākas XXI Vispasaules Ierieda Dziesmu un Deju svētki, kas nosledzas 4. jūlijā.

– «Microsoft» izlaiž pirmo operācijasistēmas Windows versiju Windows NT 3.1.

Jūlijs

6. jūlijs – darbu sāk Latvijas Republikas 5. Saeimas 1. sesija, tā atjauno Latvijas Republikas Satversmi.

7. jūlijs – Latvijas Republikas Saeima par Valsts prezidentu ievēl Guntu Ulmanis. Ievēl par Saeimas priekšsēdētāju Anatolijs Gorbunovs.

Augusts

12. augusts – vēlāgā tiek arkitta pastāstāmā zviedru telekomunikācija kompānija «Ericsson» Latvijas birojs.

21. augusts – NASA zaudēja kontaktu ar Marsa zondi Mars Observer trīs dienas pirms lēktāmas plānotas orbītā.

30. augusts – Krievija pabeidza Brugelo spēku izvešanu no Lietuvas.

Septembris

7. septembris – tiek izveidota Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra.

13. septembris – Palestīnas Atbrīvošanas organizācijas vadītājs Jasirs Arafats un Izraēlas premjerministrs Ičhāks Rabins spēdā vieta otrām roku Vašingtonā pēc mēra līgums parakstīšanas.

24. septembris – Kambodžā tika atjaunota monarhija ar Norodomu Sihanoku kā karali.

25. septembris – Latvijas Universitātes Lielajā aulā dibināšanas pilnsapulcē tiek izveidota politiskā partija – savienība «Latvijas Ceļš» (LC). 1995. gada notikušajās 5. Saeimas vēlēšanās LC ievēr, iegūstot 36 deputātu vietas. Partija līdzdarbojas valdībās līdz par 8. Saeimas vēlēšanām, kādēļ neiekļūva parlamentā. Velak LC apvienojās ar Latvijas Pirmo partiju.

27. septembris – Rīgā tiek atklāta Eiropāskolokīte, kurā dažādu augstskolu studenti bez maksas var klausīties Rietumeiropas universitāšu vieslekcijās ārlietās, ekonomikā, politikā, administrācijā un politiskās zinātnēs. Eiropāskolītai sodīšana Baltijas jūras valstu padome pec toreizējo Vācijas ārlietu ministra Hansa Dīrīha Genšera un Dānijas ārlietu ministra Ūlfa Ellemana-Jensena ieteikumiem. Projekts tek slēgts 2005. gadā.

– kara laikā Abhazijā Gruzijas spēki zaudēja Sukumi.

Oktobris

2.-5. oktobris – Krievijas konstitucionālās krizes kulminācija – ar militāro spēku palīdzību tiek iznīcināts parlaments ekas.

5. oktobris – Kanvesci kodolkaraspēkiem, *de facto* pārtraucot pasaules moratoriju.

– Latvijas Ministru kabinets atdirdz tās prokonstitūtiskas organizācijas «Latvijas Komunāsu savienība, Veterānu tiesību aizsardzības savienība un Krievijas pilsoņu asociācija.

18. oktobri – no apgrozības izņem Latvijas rublja (vel lidz 1994. gada 1. jūlijā Latvijas Banka tos maina pret latiem).

19. oktobris – nosūtīmināsāja Pakistāna par premjerministri tiek ievēlēta **Benazīra Bhuto.**

29. oktobri – Baltijas asambleja 5. sesija tiek rosināts izveidot pastāvīgu starpvalstu sadarbības organizāciju – Baltijas padomi, kas darbosies uz Baltijas asambleju un Baltijas Ministru padomes bāzes. Pēcpēc Baltijas asambleja statūtus, tā ir konsultatīva un koordinācijas organizācija, kuru veido 20 deputāti no katras Baltijas valsts.

31. oktobris – miris ītāļu kino režisors **Federiko Fellini** (dzimis 1920.) Viņā tiek uzskatīts par vienu no 20. gadsimta vislētākajām kājām un cienījamākajām sēžsoriem. Par filmu «Saldā dzīve» (La dolce vita, 1960) ieguva Kannu kinofestivāla galvenā balva «Zelta palmas zars». 1987. gadā saņēma balvu «BAFTA Fellowship», bet 1993. gadā apbalvots ar ASV Kinoakadēmijas goda balvu. Četras reizes Fellini filmām piešķīra balvu «Labākā filma svešvalodā», tās ir «Ceļš», «Kabārijas naktis», «Astonpirpus» un «Amarkorde».

Novembris

1. novembris – Rīgā, Basteja bulvārī, gar ielas malu, tiek ierīkotas pirmās pašvālāmās maksas autostāvvietas Rīgā. Sākotnēji tajās tiek izmantoti nelielākie maksas skaitītāji, kurus ka divīzijām Rīga saņēmusi no Helsinkiem, bet 1994. gadā no franču uzņēmuma «Schlumberger» tiek iegādāti pilnīgi elektroniskie laika skaitītāji;

– spēka stājas Maastrihtas līgums, izdejādi tiek dibināts Eiropas Savienība.

20. novembris – Baltijas valstu ārzemēs spēku vadītāji nolēmuj dibināt Baltijas mēra uzturēšanas bataljonu.

Decembris

2. decembris – starteja Space Shuttle Endeavour Habla kosmiskā teleskopa remonta misija.

8. decembris – mini šahists **Aleksandrs Kobēnes** (1916-1995).

15. decembri – Latvija darbību uzsāk radiostacija «Radio Skonto».

– darbību sāk vieta no pirmajām sejonālajām mobilajām Latvijā «Amanta», nodrošinot 24 stundu mūžīgum dienestu.

26. decembris – mirās **Zviads Gamsahurdija**, neatkarīgās Gruzijas pirmais prezidents (dzimis 1939).

Gads pēc gada, Latvijai – 100 1993.

Pēc 59. gadiem atjaunots Saeimas darbs

1993. gada 6. jūlijā tika ievēlēta Latvijas Republikas 5. Saeima – Latvijas Republikas parlaments laika posmā no 1993. gada 6. jūlija līdz 1995. gada 6. novembrim. Tā bija pirmā Latvijas Saeima kopš 1934. gada, kad darbību beidza 4. Saeima. Līdz 5. Saeimai valsti pārvaldīja Latvijas Republikas Augstākā Padome.

Piedalījās 23 partijas 89,9% balstiesīgo vēlētāju

5. Saeimas vēlēšanas notika 1993. gada 5. un 6. jūnijā. Vēlēšanās piedalījās 23 politiskās partijas. Nobalsoja 1 118 316 vēlētāji, kas sastādīja 89,9% no 1 243 956 balstiesīgo. 4% barjeru pārvarēja un Saeimā iekļuva 8 partiju deputāti:

-Latvijas Ceļš – 36 vietas; -Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustība – 15 vietas; -Saskaņa Latvijai – Atdzimšana Tautsaimniecībai – 15 vietas; Latvijas Zemnieku savienība – 12 vietas; -Labticība – 7 vietas; -Tēvzemei un Brīvībai – 6 vietas; Kristīgo demokrātu savienība – 6 vietas; Demokrātiskā Centra partija – 5 vietas.

5. Saeimā tika ievēlēti 100 deputāti. Mainoties Saeimas deputātu sastāvam, kopā 5. Saeimā laika gaitā bija 114 deputāti. 1994. gadu pavasarī, sašķēloties frakcijai -Saskaņa Latvijai – Atdzimšana Tautsaimniecībai-, izveidojās 2 jaunas frakcijas – Tautas Saskaņas partija un Tautsaimniecīgā politiskā apvienība. 1995. gada 3. martā izjuka arī Demokrātiskās Centra partijas Saeimas frakcija un tās vietā izveidojās Demokrātiskā partija -Saimniekiem-.

5. Saeimas priekšsēdētāju bija **Anatolijs Gorbunovs** (-Latvijas ceļš-).

Saeimā par pozīcijas ideoloģiskajām partijām -Latvijas ceļš- (36 mandāti), kura veidoja aptuā 5. Saeimas laika valdības – **Valda Birkava** koalīcija ar Latvijas Zemnieku savienību, un **Māra Gailja** koalīcija ar Tautsaimniecīgo politisko apvienību. V. Birkava valdība atkāpās, kad koalīcija pametusi Zemnieku savienība.

Lielākie darbi

Saeimā darbojās 15 komisijas, ka arī vairākas apakškomisijas un izmeklēšanas komisijas. 5. Saeimā notika 137 sēdes, kuras ieskaitīja 839 likumprojektus, tika apstiprināta Satversme, 1925. gada likums -Par Ministru kabineta ieksārtu-, pieņemts Pilsonības likums, Komunālās novērtēšanas likums, tika veikta pašvaldibu reforma, noslēgts līgums par Krievijas Federācijas Brunoto spēku pilnīgu izvešanu. 5. Saeimas laikā notika pilnīga pāreja uz Latvijas valūtu – latu, sākta veidot valsts aizsardzības sistēma. Latvija iesniedzās NATO Austrumeiropas pārzīdēta programmā -Partnerattiecības mierā-.

1993. gada 6. jūlijā, līdz ar 5. Saeimas sanāksanu valsti pēc gandrīz 60 gadu pārtraukuma tika atjaunota Saeimas darbība. 5. Saeimas pirmais darbs bija Satversmes atjaunošana pilnā apjomā, un neatkarīgā Latvija atgriezās pie agrākajām parlamentārisma tradīcijām.

Pirmie atjaunotās valsts – XXI – Vispārējie latviešu Dziesmu un XI Deju svētki

XXI Vispārējie latviešu Dziesmu svētki un XI latviešu Deju svētki notika no 1993. gada 27. jūnija līdz 4. jūlijam. Kopīgais koncerti notika Rīgas Mežaparka Lielajā estrādē, bet -Dauguvas- stadionā notika Deju svētki. Pirmo reizi dziesmu svētkos tik plaši uzstājās tautas mūzikas ansambļi. Kopīgoti bija 15 000 dziedātāju, bet deju svētku koncertos piedalījās 10 710 dejotāji. Svētkos piedalījās arī apvienotais pūšļu orķestris (1600 mūzikanti), tautas mūzikas ansambļi (700 dalībnieki), ārzemju latvieši kori un deju kopas (700 dalībnieki).

Ne tik koši kā iepriekšējie – XX svētki

Savā savējojumā unikālie XX Vispārējie dziesmu un deju svētki, iīkat, paliks vēsturē kā gandrīzkārši visgausāks mūzikā mīļotā latvieša kopīgsanākšana. Jau pēc 5 gadiem sasaukties nākamais salidojums 1993. gadā spēja sapulcēt vairs tikai 15 000 dziedātāju, kas daļēji skaidojams ar jaunajiem ekonomiskajiem apstākļiem, kur pidoumje rubļus nomainīja Latvijas rublji jeb tā sauktie „repšīki" un tiem sekoja lati. Dzīdzināt gan bija iespējams norēķināties dolāros, kurus sev ledu veda ārzemju latvieši. Viņu pulks gan dziedātāju, gan skatītāju rindās tomēr bija jūtami samcīs – mīnēmieki dejotāju un dzīdzinātāju skaits samazināsies tikai? skatītāju pusē iepriekšējo svētku aizsāpumus sīnīties. Tāču ārēji satvīries svētku pasākumu apjoms. Ūdzīt pretēji – Rīgas Latviešu biedrības namā tika sarīkotas Nevadu dienas, ko pavadīja Latvijas un ārzemju latviešu kultūras darbinieku konference, un bezbēdu Dauguvmalā atkal aceēnēja skaļa svētku dālbinieku balle,' tā raksta mūzikologe Daiga Mazvērsīte.

Tikai dzimtajā valodā

Šoreiz dziesmu kora dalībnieku vēnēja jau starpnacīsku žūrīja ar pārstāvjiem no Norvēģijas, Somijas, Lietuvas un Igaunijas. Lai pasākums orientēšanās gaumā, vērtētāji ar Imanta Kokara priekšsēdētāju amatā noklausījās 7 vīru, 7 sieviešu, 20 jauktos un 6 kameronos, vērtēja priekšnesumu punktu sistēmā. Uzvara kauna plāca kameroķoris -Mūzikija-, vari koris -Gaudeamus-, sieviešu koris -Austra-, jauktais koris -Sonore-, no kura tikai par dažiem punktiem bīgad atpalika Māra Sīmaņa Rīgas 1. vidusskolas koris -Kamer…-, un tā bija pirmā reize, kad skolēnu koris iekļūva dziesmu kara finālā. Tīgad Māris Sīmaņa vēl nekāpa vīndrīgrīta trībīnē, tolies to pamosināt dāmju Vīestura Gaida, jēkalbs Ozoliņš, Romāns Vanags un Edurds Gāvārs.

XXI Vispārējie latviešu dziesmu un XI deju svētki. Gājiens. Foto – Leons Balodis

3. jūlija koncerts tika atklāts ar Valsts himnu un arhibīskapa Jāņa Vanaga uzruna, kam seloja Lācīņa Gaunas lugāna -Māsa Tīvs debesīs-. Atšķirīgi no padomju gadiem Mežaparka skanēja tikai un vienīgi dziesmas dzimtajā valodā. Repertuārā vedoja skandarbi no vairākiem gadu desmitiem, kas atspoguļoja svētku vēsturi, sākot ar klasika devumu un neatkarīstot arī par Valtera Kaņuika -Dziesmai todien bēla diena-. Dūši sevākt un arī iriadas autora skandarbi dziesmu svētkos izskaņā pirmoreiz, tostarp apvienotais viru koris bēla pacīlītāki noskārdēja Sosnases Jāņa dziesmu -Pie Bālājas jūras-, un vīru kopkoris pirmoreiz skandēja Helmera Pavasara dziesmu -Vasarai- un 1941. gada 14. jūnija izsūtīta Alfreda Feiļa radīto tautasdziesmas apdari -Dīv' pāvīņas es nopāvu-. Bija daudz pienāmkanojumu. To vidū bija ari Pētera Plakāda, Jura Vaivoda, Artura Sakaka, Ilzes Arnes jaundarbi, kā arī Raimonda Pauls dziesma -Pacel galvu, bēla mīā- un Mārtiņa Brauna velījums Andra Slapiņa pieminai -In memoriam, Latvija-.

Īpašā pieminēja koncertā tika godināta Jāzepa Vītola daiļrade, īskaņēja ari latviešu simfoniskās mūzikas un pārēja orķestra koncerts, un dziesmu svētku koncertos piesaistīnāja ne tikai koši, bet ari orķestris Rīga un tautas instrumentu ansamblī un etnogrāfiskās folkloras kopas.

Dots starts Olimpiskajam mēnesim

Jau ierasti katru gadu Latvijas Olimpiskā komiteja organizē Olimpisko mēnesi. Šogad tam starta signāls tika dots 23. aprilī – LOK dzimšanas dienā.

Aicina uz kopīgu vingrošanu

Iniciatīvu aktivitātēm pieteikuši 148 000 dalībnieki no 102 pašvaldībām. Pasākums noslēgsies 23. maijā ar tradicionālo Vidzemīja vingrošanu, kas tiešraide tiks atspoguļota radio SWH, Sorez vieso- jotīes pir vingrotājiem «Adidas». Vingrojumu komplekso autori Mosta Ubeka (veselības sporta speciālists, fitness treneris) un Dmitrs Zaļgens (izaugsmes, motivācijas un fizikas sagatavotības treneris).

Aicina olimpiskajos pārgājienos

LOK prezidents Žoržs Tikmers aicina līdzīgu Latvijas iedzīvotāju iesaistīties un piedalīties aktivitātēs, kuru norises laiki, prozams, tiks ievērojot visi koviddīlika drošības noteikumi. Kā jau ierasti, šajā laikā līdzīem dalībnieks var piedalīties dažādos izaicinājumos un tešanātes veešnos, bet šogad jau ierasušās aktivitātēm ir pievienojušies 11 Olimpiskie pārgājieni maršruti. Pārgājieni ir sagatavoti kopā ar tādiem olimpiešiem kā Mārtiņu Pīrāgu, Anastasiju Grigorjevu, Patrīciju Eiduku un citiem. Ar maršrutiem ir kopēji lepnums Latvijas valsts mēģu mājas lapā un tie ietver visu Latviju. Kā arī līdzīem dalībnieks ir aicināts piedalīties kopēja soļu izaicinājumā, tādējādi atbalstot Olimpiskās komandu Tokijas Olimpiskajās spēlēm, ieņēmot summgr 11 176 km, kas būtu ceļš no Rīgas līdz Tokijai. Soļus var reģistrēt mājas lapā: dzimsmace.eww.

U-17 volejbolistu izlase gatavojas otrajai kārtai

Pagājušajā nedēļā Jēkabpilī pieņēmušās U-17 zēnu volejbola izlases kandidāti sāka gatavoties cīņām pret Horvātiju, Franciju un Baltkrieviju, Eiropas čempionāta kvalifikācijas otrās kārtas ietvaros. Jaunos sportistus gatavo treneris Mārcis Obrumanis.

No nometnes dalībniekiem – 15 jaunajiem volejbolistiem – uz čempionātu dodies 12. Kandidāti vēlu ari divi puiši no Kosovas – Francis Gitmans, kurš savas prasmes attīsta Tukuma novada sporta skolā pie trenera Aivara Bērzemaņa, savukārt otrs – Krists Tārgājā, kurš šobrīd jau volejbola spēle iesācies Rīga. Iepriekšējo reizi pirmajā kārtā uz Grusiju devās tikai Krists. Eiropas finālturnīra kvalifikācijas 1. kārtā latvieši Tbilisi devās komandu konkurence izcīņā pēdējo vietu. Finālturnīrā jau ieklausot 1. kārtā uzvarētāju Polju, bet Latvijas izlases pretiniece Horvātija Baltkrieviju izcīņā 2. vietu. Otrajā kārtā kvalificējās otrās līdz astās vietas ieguvēji.

Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīra otrā posma sacensības plānotas no 7. līdz 9. maijam Horvātijā. Finālturnīrā iekļūs grupas pirmā vieta un divas labākās otrās vietas starp visām grupām. Finālturnīrs plānots jūlija vidū Albānijā.

LAPPUSI SAGATAVOJA **ANNA ZVIRGZDIŅA**

Latvijas Bobsleja un skeletona federācija aicina uz atlases testiem

FOTO: no bobsleja arhīva

Savos sociālajos tīklos Latvijas Bobsleja un skeletona federācija ir izsludinājusi pieteikšanos jaunu bobsleijstu un skeletonistu atlases testiem, kas notiks **15. maijā.**

Uz bobsleja atlasi tiek aicināti spēgi, ari un sevi apliecinot gatboši vālelā, vīriešu no 16 līdz 26 gadu vecumam, augumā no 175 cm un vairāk. Bīnu labi, ja kandidāti spētu veikt 30 metrus gāitā vismaz 3,20 sekundes. Atlases programma būs 30 metru skrējiens gāitā un bobsleja treniņšķēma simulāra. Uz bobsleja atlasi tiek aicināts ari sieviešu. Tāpat tiek meklēti arī jauni talanti skeletonā, kur pretendentiem jābūt atbilstošākiem ir sporta veids specifiski LBSF uzsver, ka pirmās gada pārsteiza atlasē bobsleja izlasei pievienojās jaunais sāmnēja Krists Lindenblats. Ja vēl decembrī Latvijas sporta žurnālisti cēla trauksmi, ka "bobsleijstū Latvijas Olimpiskās vienības sastāvā iestrēg sportistu bez pieredzes", tad divus mēnešus vēlāk tie paši žurnālisti Lindenblāta uzvārdu kociņa jau kopā ar uzsāvušu, jo jaunais bobsleijsts bija Ķīnenmaņa četrniekā, kad pasaules čempionāta izcīņā 4. vietu, visos četros braucienos uzrādot trešieka startu. Lindenblats ir spēlējis pieņēmu, ka spēgā un arī sportisti var ieņāmties "lādēja" izlase un jau februārī nāšmānā uz Olimpiādē. Arī šogad atlases testi notiks neliešās grupās pēc iepriekšēja pieraksta, ievērojot visus valsti tā brīža noteiktos pulcēšanās ierobežojumus. Lai saņemtu uzaicinājumu uz atlases testiem, jāaizpilda anketa. Jaunā sportistu atlase notiks 15. maijā Mūžīņu sporta ģimnāzijas stadionā un mērķīs. Pulksteņa lēks katram kandidātam tiks pacīpots individuāli.

Tukuma sieviešu hokeja komanda aizvadījusi četras spēles

FOTO: Anna Zvirgzdiņa

Tukuma meitenes spēlē pret «Laimu»

Kopē ir atjaunota iespēja augstākās līgas komandām startēt sacensībās, spēļu grafiki nav pārāk sauģīgākie, tādēļ sieviešu hokeja komanda Tukums mazāk nekā trīs nedēļu laikā paspējusi aizvadīt četras spēles Latvijas čempionata ietvaros.

Par pirmo no spēlēm jau ziņojām iepriekš. Nākamā spēle bija tālbraukumā, un tā norisinājās 15. aprīlī Mārupes ledus hallē, kur meitenes cīnījās pret LAL Hope. Spēle noslēdzās ar tukumnieču zaudējumu ar rezultātu 1:7, vienīgos vārtus Tukuma komandas labā trešajā periodā, tā pirmās spēles beigās gāva **Annija Madara Vīnane** no Annas Dimiņas piespēles. 19. aprīlī dīmas tikās ar šo pašu komandu, tikai mājas spēlē, un diemžēl šajā reizē komanda neizdevās gūt nevienu punktu, vārtus ārzem piekāpties ar rezultātu 0:9. Savukārt aizvadītās nedēļas nogale dāmām bija īpaši sporiga, jo 24. aprīlī mēģīs aizvadīt divas spēles pēc kārtas pret komandu «Laima». Spēles notika Tukuma ledus hallē un abās tika piedāvāti zaudējumi. Pirmā noslēdzās ar rezultātu 0:10, savukārt otrā – ar 1:16. Vienīgie vārti tika gāti pirmā perioda ārzonā minūte. Tos gāva **Annija Madara Vīnane** no Annas Dimiņas piespēles. Nākamā spēle meitenēm atkal paredzēta Tukuma ledus hallē un tā notiks 5. maijā, kad viesos ieradīsies komanda SHK Latvos/Prizma».

DZĪVESZIŅA

Mēness dienu kalendārs

16. diena (augošs/pilns (6.31) mēness Skorpiona zīme) – ūdeņa, joti harmoniska diena – aplūkota harmonija starp fizisko un garīgo, tāpēc to var velāmas izjūsāt; iespējamas ārēji harmoniski personāži; agresivitāte var novest līdz degradācijai; labi visa leveiot mērenībai; ne ēst gaļu, sēnes; labi darāt ar tīrīšanu un ārējiem darbiem; iespējams atrisināt finansiālās problēmas; šaja diena dāmaiāle nal ināte, kārtību, labās kārtā, saņemt augu un dzīvnieku valodu; saņems jāpeet pareizi izvēlēties – no 26. aprīļa 19.56 līdz 27. aprīļa 21.56.

17. diena (pilns mēness Strēlnieka zīme) – vīnogu lēkšens, nevēlīgas enerģijas demonstrēšanas un augļīgas dienas; labs laiks atrisināšanai ar pareizo domāšanu un dažādām vērošanām; vērojī segistamo iekšēji bērīšu; var pārcelties, dzert vīnu, nodarbināties ar mīlestību, dāvināt un dejot, jāuzmanās, lai pāri plūstošā enerģija neķēpu nevedama; labs laiks sekstijamo veidošanai; nedrīkst uzsākt neko jaunu; šaja diena dāmaiāle īāgaja pēc vīna, māja cilvēka kārtībiņas; ja saņsi ir pareizi, tas nozīme, ka sevi pareizi realizējam – no 27. aprīļa 21.36 līdz 28. aprīļa 23.17.

18. diena (pilns mēness Strēlnieka zīme) – pertīja, diena, kad mācāmies no apkārtnes, to ārdāmies; vīns notiekošais atspoguļo iznāsu bērīšu; vīns pārēšanās ir pārlieku – ierdēšot apvainoties; jāsagāda vess pens; nedrīkst lietot alkoholu; šaja diena dāmaiāle skārās uz pasaulē zīgēnsi, vīsi var nākāmiekši, kosmiki, saņsi paspēlēšu – no 28. aprīļa 23.17 līdz 30. aprīļa 0.54.

19. diena (pilns mēness Mežāža zīme) – zīmeklis, tālē; viena no cēla smagākajām dienām; bērnam jāmācās apjukumam, depresijai, skumjām, kāešīnajūtīem, jāuzmanās ar jāņaim iedjām neesošai jāņuss darbos; sekmīgs būs vienatnē veicams nāvošais darbs; šaja diena dāmaiāle var būt cīnīšā par saņsiga lietu, saņsi var nobīedēt, taču aspēpēšāla – no 30. aprīļa 0.54 līdz 1. maijs 2.16.

Saules dienu kalendārs

6. diena – 27. aprīlī no 5.49 līdz 21.03 – **Iekšējās pasaules vienotības diena.** Harmonijas, dzīdzināšanas un ēdiens dienu. Iekšējās tīcības un spēka apzināšanās, komplekšu pārvarēšanas diena, kad var atgūt zaudēto, atšķetināt karmiskās problēmas. Apzināties, atpazīnojot spēkus, uzlabojot fizisko veselību, nostiprināt ticīšanas saites, pievērst uzmanību bērniem. Ūsākās nomināšanas kārtu, aplojoties ar auksto ūdeni, stipināšā var pelēkties āķīgā; ārkstajam ēdenim pienāk dzīdzināšānas īpatīnās.

7. diena – 28. aprīlī no 5.47 līdz 21.05 – **Tradīcija stiprināšanas diena.** Mācīšānas un radošu iesākumu diena, iespejami brīnumaini notikumi, paradoksāli situācija rīsinājumi un pozitīvas pārmaiņas. Laiks priekam, jautrībai, sevis apliecināšanai un dzīvesprieksam. Izdarot ko palīdzēšu, nozīmīgu, dodieties ceļojumos, velties laiku mājas uzkopšanai, remontam.

8. diena – 29. aprīlī no 5.44 līdz 21.07 – **Laimes sajūtu diena.** Rīsinām, apgaismības, dzīves jēgas meklējumu, pārvērtīšanas un atjaunošanās diena. Iesākāte vārdi materializējas. Vienu no īāstenīgākajām dienām, kad var notīkt jēkšes, ar jūmas sīpazīšanās, mīlestību no pirmā skatiena. Neko neplānojot, pavadīet laiku svētā gaisā, atbrīvojieties no visa vecā, kas traucē dzīves progresam. Ejiet pāri, atmetīes ar īdeas pārcēlāšanu.

MĪNĒTAJU ŠTURITIS

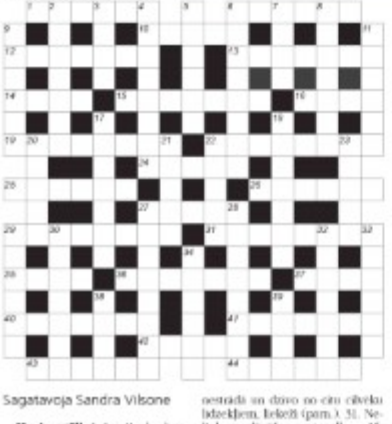

Sagatavoja Sandra Vilsone

Horizontāli. 1. Latvijas basketbola izlases basketbolists (1990). 6. Augstākais gangsta un latvīgais valūnūcis zumūnuoja zemes. 10. Stūsnam bālīgs ādādopēc pūnas Dienvidamerīka. 12. Sakmarināšāgovs, ar govs ar sīkiem rāšumārim. 15. Dārzenīpāpars - melnais nakšņu dzīmas puskūmas. 16. Āzas, strauja, vēklās. 18. Āeēji forma, ārējas izskats. 16. Akmengļēkšnes. 19. Kombinētais elektromērapārāts - ampērmetrs, volmetrs un omūmetrs. 22. Iegūšāt (kapitālu) kādā uzņēmumā. 24. Stienis ar smalku galu, uz kura uzdur ko cepīšanai vai kūpināšanai. 25. Valsts Āfrikas dienvidos. 26. Vēlēšāka stūrū dzīmas zīvs ar vēnīgu, garīgu galu. 27. Latgaļu apdzīvots novads. 12.-13. gs., ietāpu jēnšīas zēme. 29. Dabasapēīgā cilvēki, kas apzināti nestrādā un dzīvo no citu cilvēku īdzekļiem. Ieķešī īpatn.). 31. Neīlels snazīnīcīšas motocīklīns. 35. Tīrsātīrvēdā pārgājušāme mārki. 36. Vēstīgas ēļjāmes kāās, no kā īegūst augstvērtīgu kokmateriālu. 37. Lielī pūčā dzīmtas putni ar drukno īpešmenī, īedzīdīemi apspalojumu, kuri ir melni plankumi. 40. Alkoholīsks īeķīrdīs, kas sastāv no rumā, dzīmsu sulas. 41. Dabas bagātību krājumi, kurus iespejams izmantot. 42. Īrēāma bankā. 43. Dabas skats. 44. Kinofilmas demonstrējums no sākuma līdz beigām.

Vertikāli. 2. Rundene – gatvīešā un īedarīšā īesnīedēšāas augs. 3. Lielī, dabīsksī izvēlojoties dobumā vai cēja zemes garozas sešos. 4. Sevišķi ieculātuvī spēlētāji (futbola, basketbola). 5. Senas garumā mērvienības - apaiveni 95 metri. 6. Romānīs mīnūnāja – mīlestības dievs. 7. Gaismeklis, kas sastāv no kāta un tā galā īestīprināta degošā materiāla. 8. Lakstotes. 9. Pretīnieka pārspēšāna. 11. Piedalīties velēšanās, paust savu viedokli. 17. Heks - nemeņ dzīmtas jūras zīvs, kuram apakšīnūklis ir garāks par augšīnūkli. 18. Salīdzās ēdiens, ko pasniedz mālītes beigās. 20. Īeļgādāns bulgāru gāleēgie (1911-1996). 21. Uz zīgā augums ar sīkumīm piestīprināma ierīce ar īeķīcīku vālusdaļu sedēšanai. 22. Juridīski neizskaisnāms. 23. Vanāgu dzīmtas īkēli, plesigi putni ar nasīvu īņemenī un garīeni, plānām spārnīem. 27. Vingrojumi kopums, kurī atrāsta spēku un veklību. 28. Noviešāmās no tesnāta, īai izīzstīto kādu blakus jautājumu. 29. Īsdīsīnu tempāa – celme ar dzīdīgakājīņīemem. 30. Degšanas īrīsnāmīrādīti īzmīgumā starpsākumeņā skumjās. 32. Amūjā – īāmjoņam par dienesta jautājumem, kuri pēc īeglāmenta noteikās formas mīedz prīekšāstīkam. 33. Kārtu spēle — vienā sēšenā īegūtam kārtu kopums. 34. Zemeslodes odens plūdus daļa, ko sīnoīešīo kostīnesāī. 38. Īkāpādī īnja. 39. Bārība, ko īīeto dzīvīešā pārvīīkāšānā.

SPORTS

Kārtējā uzvara irlavniekiem

Sestdien, 24. aprīlī, florbola komanda «Irlava/Avante» savā laukumā uzņēma viesus no Valmieras – FBK «Valmiera», kas līdz šim rangu tabulā atradās augstajā otrajā vietā (Irlavas komandai – piektā vietā). Spēle norisinājās Irlavas sporta namā.

Irlavas komandas vārtos stājās Ulvis Ansbergs, savukārt Valmieras – Sandis Venevics. Pirmie vārti tika gāti spēles otrajā minūtē, kad no-Irlava/Avante komandas vārtsargu Ulvi Ansbergu pirmpeles vārtus gāva **Krisacs Tīlītājs**. Neilgi pēc tam, spēles piektajā minūtē, vārtus gāva **Renārs Stančiks** no Tomasa Alksniņa piespēles. (Ģipešīlīts, ka Tomasam tās ir pirmās piešķīs ĪRV vārdīņā.) Irlavas komandai vārtus pirmajā periodā gāt vairs neizdevās, bet Valmieras komandā gāva tīs. Tā no pirmās spēles perīoda noslēdzās, mājnieķiem esot īeņēmušās 2:3. Otrā perioda 12. minūtē ar Irlavas komandas vārtiem tiek nozīmēts soda metiens, ko viesiem neizdevās realizēt. Bet neilgi pēc tam valmierieķiem tomēr izdevās gāt vārtus, un otrā perioda noslēdzās, Irlavas komandai atkal esot īeņēmušās – 2:4.

Trešā perioda ceturtajā minūtē savus otros vārtus spēle izdevās gāt Irlava/Avante komandas spēlētājam **Renāram Stančiķam** no Rīcēnīa Rīekstiņa piespēles. Trešā perioda 15. minūtē no Kristera Tīlītāja piespēles vārtus gāva Irlava/Avante komandas spēlētājs **Mareks Stančiks**. Pec sāpināgīem noīkumiem tīešās periods noslēdzās ar neizšķirtu – 4:4. Spēles pagarinājumā neviena no komandām neizdevās gāt vārtus, līdz ar to rezultāts bija pārskaitāmo pēcspēles metienos. Irlavas komandas labā vārtus pēcspēles metienos gāva **Mareks Stančiks, Krišjānis Kažoviņš un Tomsa Zāgmanis**. Pēcspēles metienu sērijā uzvēlās ar uzvārīšu 3:1 mājnieķu – Irlava/Avante – komandas labā. Labā ar to pēc sāpināgīem spēles Irlavai izdevās gāt savu pēdējo uzvaru pēc kārtas. Valmieriešiem 6. spēle bērī bijusī labā iespēja iekļūt reālajā tabulas augstākajā vietā, bet Irlava šo iespēju viņiem atņēma.

Par «Irlava/Avante» komandas labāko spēlētāju tika atzīts vārtsargs **Ulvis Ansbergs**. Irlavai nākamā spēle paredzēta 30. aprīlī, ko tā atvadās izbraukumā pret Kokļavas komandu. Spēles sākums 20:00.

PĒRK

...automašīnas

Automašīnas (1981.–2015.). Tālr. 20294598

Automašīnas. Labas cenas. Tālr. 27426140

Automašīnas. Tālr. 28679476

...zemi

Mazdārziņu kooperatīvā. Tālr. 22428605

SIA «Craftwood» pērk **MEŽA IPAŠUMUS** visā Latvijā, cena no 1000 līdz 10000 EUR/ha. Samaksa darījuma dienā. Tālr. 26360308

...dzīvoklīs

Remontējamo 1 istabas dzīvokli ar ērtībām. Tālr. 29163445

...mājīpum, mājīpuštīus

SIA «Valnīa» pērk **bēļīpum, bujīus, teles**. Svari. Tūlītēja samaksa. Tālr. 29434034

...kokmateriālus, malku

Ozola zāģbļāņus: 3,10 m no 22 cm diametrā. Tālr. 26324898

Visu veidu apaļīņus krautuvēs. Tālr. 26324898

...dīv

Padomju laika traukus. Tālr. 28166327

Ragus. Tālr. 24782241

PĀRDOD

...automašīnas

Mitsubishi Space (2002., 1.9 D, TA līdz 10.03.2022.) – 600 EUR. Tālr. 26543033

Volvo V70 (2000., 2,5 tdi, TA līdz 01.2022.) – 1400 EUR. Tālr. 25482774

...zemi

Mazdārziņu Lauztīņos. Tālr. 26573265

...lauksaimniecības produkciju

Kartupeļus: neļķīroti – 0,12 EUR/kg, **pārtīkas** – 0,25 EUR/kg; **sēklas** – 0,15 EUR/kg. Var piegādāt. Tālr. 26518012

Kūtmēslus, kūdru mēslos ar piegādi. Tālr. 29725484

Kūtsmēslus (ķravā 5 t) un **mēlnzemi** mēslos. Tālr. 26226381

Kūtsmēslus un **mēlnzemi** mēslos. Tālr. 25957284

Kūtsmēslus un **mēlnzemi** ar piegādi mēslos un kravās. Tālr. 26432450; 28773428

Kūtsmēslus un **mēlnzemi** mēslos ar kravām. Tālr. 29239179

Kvietus, mīltus ar piegādi. Tālr. 29121935

Lopbarības kartupeļus. Tālr. 29239813

Sēklas kartupeļus "Solista", "Laura". Tālr. 26157405

Sieņu rujīus (1,2x1,45), glabāšu Skūnī zem jumta īausināts. Tālr. 22000416

Svaigi ārzemītus cūcgaļas pusīemeņus (svīnāti), vidējais pusīemeņa svars 40-45 kg, cena 2,60 EUR/kg, min. pasūtījuma daudz. 1/4. **Vistas gaļu**: 2,00-2,30 EUR/kg; min. daudz. 15 kg. Piegāde, sadale bezmaksas. Tālr. 26850462

Svaigu cūcgaļu ar piegādi. Tālr. 26238682

Z/s «Grūšļi» pārdod **jaunpatnus, dējējvistas**. Iespējama piegāde. Tālr. 29186065

...kokmateriālus, malku

3 m malku. Tālr. 25645067

Iepriekšējās miklas atrisinājums

Bērza **briketes** no ražotāja. Tālr. 28479277

Bērzu, skuju skaidu **briketes, granulas.** Tālr. 27111145

Malku (skaldītu, maisos), **briketes.** Tālr. 29645057

Malku – skaldīta un maisos. Tālr. 27111145

Sausu **25 cm malku** Tālr. 29149725

Sausu, skaldītu **malku** (110 EUR). Tālr. 29239179

Skaldītu **malku** ar piegādi. Tālr. 29729494

Skaldītu **malku** (arī sausu). Piegāde krautā veidā. Tālr. 29103307

Skaldītu **malku:** 6 berkuļi – 150 EUR. Tālr. 28102306

Skaldītu, sausu **malku:** 160 EUR krava, maisi – 2,50 EUR/gab. Bērza **briketes** – 1,70 EUR. Tālr. 29107586

Zāgmateriāli, brusas, grīdas dēļi, ozolīgie dēļi. Tālr. 29418887

PAZIŅOJUMI

Santehnikas veikalā «Sitterntrase» (J. Rainja 7/19) **apkures katlienu izpārdošana.**

Pavasara atlaides
PVC logiem
dāvanā palodzes
Metāla durvis, sētās paketes
Jumta un siltās segumi
Metalokšķerenes, skārda izstrādājumi
Tukums, **Pils iela 14**
Tālr. 26619536, 29221590,
e-pasts: kjserviss@inbox.lv

DĀVĀDI

...transporta pakalpojumi

Kravas basa pakalpojumi. Tālr. 29645057

...dažādi pakalpojumi

Apkures sistēmu izbūve, citi **santehniskie darbi.** Materiālu piegāde. Tālr. 28887761

Automātiske veļasmašīnu remonts. Izbraukums. Tālr. 29481816

Autopocēlāja (Īrste) **pakalpojums. Zāģē** lielus un bistamus **kokus.** Tālr. 26896810

Bistamo koku zāģēšana bez pacēlāja – pie ēkām, pie vadiem un kapsētās; **kokaugu vainagu veidošana.** Tālr. 27833107

Brugšana. Tālr. 29187095

Dažādi **celtniecības** un **remontdarbi.** Tālr. 28870660

Elektromotoru remonts Tukuma nov. Stampes pag. «Rauķīņos». Tālr. 29250411

Ledusskapju, veļasmašīnu u.c. sadzives tehnikas remonts pie klienta mājās. Ātri un kvalitatīvi! Tehnikas remontu veic SIA «RemontservissJu» pieredzējuši meistari. Tālr. 63181225, 26557896

Piegādā smilti, granti, šķembas, ojas. Bobcat iekrāvēja un minielekšķavatora pakalpojumi. Tālr. 27111145

Rokam dīķus un **grāvjus.** Tālr. 26458852

Skārdnieku darbnīca Lauku ielā 30A izgatavo visu veidu **skārda izstrādājumus.** Metāla jumti un notekšķēdēmas no ražotāja. Tālr. 28703643

Skārdnieku darbnīca Tukumā, Spartaka ielā 1: ***jumta segumu tīrdzināšana; *jumta segums mortāža; *skārda izstrādājumu ražošana.** Tālr. 26307172, 26471331

Tīra un remontē akas. Tālr. 27448331

U SVEĀSKIDŌ
BEZ MAKSAS otrās no krūmiem laukus un citas aizaugušas platības
RĒRK zaru, cirsmu atlikumus, šķeldojamo materiālu
☎ 25 705 995 (Dāvis)

Tīram dzijkurbumus. Tālr. 29296773

Veicam jumta darbus, maiņu, remontu u.c., **siltinām fasādes** u.c., pievadam materiālus. Tālr. 26220256

Zāgē malku, kokus, krūmus, grāvjus, privātmežus. Tālr. 25439670

SIA «Tolmets Tukums»
(iepriekš «Vi-ekiem»)
Iepērkam melnos un krāsainos metālūžņus
Griežam, kraujam, vedam
Tālr. 26376008
(Tukums, Stacijas iela 4D)
Papildu informācija: www.tolmets.lv
S., Sv. – slēgts
Tērauds līdz 250 eiro
www.facebook.com/tolmetstukums

...dāvina

Veļasmašīna (parasta). Tālr. 26201240

MAIŅA

...dzīvokļus

2 istabu dzīvokli pret 2-3 istabu centrā ar manu piemaksu. Sīkāk pa tālr. 26969636

ĪRE

Īrē 1 istabas **dzīvokli Tukumā.** Nedēļām. Tālr. 27196120

Sievietē īrē **1 istabu.** Tālr. 26781037

Steidzami meklē 2-3 istabu **dzīvokli ar malkas apkuri Tukumā.** Tālr. 22186043

IZĪRĒ

Labiekārtotu 3 istabu **dzīvokli Laukteknēkā.** Tālr. 29159827

...citu

Dārza daļu Progresa ielā. Tālr. 27098127

PIEDĀVĀ DARBU

SIA «Forest T» (LV4210308327) aicina darbā **šķērsotājus-pakotājus, mehāniķi-darbgaldu atslēdzniekus;** alga: 1000-1500 EUR. Tālr. 28375377, 26547094

SIA «Gabriēla» (LV49002001356) **veikals ELDO Kandavā** piedāvā darbu **veikala vadītājai** (-enei). Alga 750 EUR. Pieteikties gabriela.lietvede@gmail.com vai pa tālr. 63242351

SIA «Kerss Auto» (LV40003958700) vajadzīgi **strādnieki malkas placi.** Tālr. 29645057

SIA «Lobeco» (LV41203042614) – **sezonas laukstrādniekiem(-cēm)** Lubezerē (Talsu nov.) zemeņu saimniecībā no aprīļa līdz augustam. Darba samaksa bruto līdz 800 EUR, atkarībā no pieredzēk. Nodrošinām ar dzīvošanu. Tālr. 27738807

SIA «Mega Wood» (LV40103208911) aicina darbā **kaminmalkas pakotājus.** Alga 1000 EUR/mēn. Nodrošinām ar transportu. Darba pārtraukumos bezmaksas kafija un tēja. Tālr. 26694154

SIA «Pāvali-1» (LV40003335662) zāģētavē vajadzīgi **lentzāģa operatori** (Šķēlonisti) un **palīgstrādnieki** – 20 EUR par gatavu m³. Tālr. 29199950

«Eco Baltia vide» (LV40003309841) – **tekstila šķirotājam** Tukuma filiālē. Tālr. 29502709

MEKLĒ DARBU

Celtnieks meklē darbu. Tālr. 20504184, 27848895

Celtnieks, elektriķis meklē darbu. Veic arī **citus darbus.** Tālr. 25259090

Vīrietis meklē **pagaidu darbu** – malkas zāģēšana, skaldīšana, kraušana, citi darbi. Ir savs inventārs un transports. Tālr. 25430541

Vīrietis **skalda, krauj, ved malku, rok mazdārziņus, grābj lapas,** veic dažādus **saimniecības darbus.** Tālr. 28876905

LĪDZJŪTĪBAS

Dziedot dzimu, dziedot augu,
Dziedot mūžu nodzīvoju.
(L. t. d.)

Izsakām līdzjūtību **Intas Freimanes** tuviniekiem, viņu mūžībā pavadot.
Jaukteku koris «KANDAVA», senioru ensamblis «VIĻŅIEZES»

Ābeļu mūžu nodzīvoji,
Daudz darbiņu paveici.
Lai ou viegli Zemes māte
Aptērpj Tavu aizgumiņu.

Visdziļākā līdzjūtība Ivaram Pujātam, mammu mūžībā izvadot.
Skolasteika Justoviča

Ir apklusuši soļi,
Vien palicis mīlestības
gaišais stars.
(O. Vācietis)

Izsakām līdzjūtību Akselam Dangam un viņa brālim Uldim Freimanim, uz mūžu no veco māmiņas atvadoties.
8.b klases skolēni, vecāki un mutvārdnīcīja

Mēs klusējot palaiksim...
Rīji šaiksa un mieriņš mūs,
Bet Tava vieta,
kur bija Tai dzīvē,
Ir, bija un būs.
(N. Dzirkale)

Sirsnīgam kopā ar dēlu Ivaru, mūžu mīļo skolotāju un draugu **Sofiju Pujāti** pēdējā dzīves ceļā izvadot.
Mārīte Rukmane, Sarmīte un Jānis Goldmanei, Rīga Mīkrīte

Noriet pasaule, aziet gaiši,
aizslēdz aiz mūžu gaiņām...
vēl kādu stāstiņu
grāmatā neatstāj,
klusu pasaiet pakāpes...

Skumstam par mūžībā aizgājušo **Inta Freimani.**
Teātra draugu kopas vārdā Aksīda

Pacelies acīs uz augšu,
Tepat vien jau es esmu:
Debesu ceļš man ejams,
Kļūstot par viņa dvesmu....
(O. Sutejevs)

Izsakām dziļu līdzjūtību piederīgajiem, **Intu Freimani** mūžībā ceļā pavadot.
Kandavas novada dome

Saņem, labā zemes māte,
Vienu sirsnu rukšķīti,
Apsedz viņu siltā, siltā
Savām smilšu vālaiņiem.

Sāpju brīdī esam kopā ar piederīgajiem, mīļo smilti **Intu Freimani,** mūžības ceļā pavadot.
Liepa Ieles 10 kaimiņi

Tu esi vienvienīga,
Kas vienmēr tik vēr būt,
To aizledama palec,
Kā gaismu tevi jūt.
(A. Dāle)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Lolitai Ozoliņai, māmuļīti aizsaulē pavadot.
Tukuma novada speciālās izglītības iestādes kolēģi

Izsaku visdziļāko līdzjūtību tuviniekiem, **Anitai Trīgerei** mūžībā aizejot.
Bijusī kolēģe Anda Stūrmane

Martiņ, izsakām visdziļāko līdzjūtību jums visiem, guldot Andrīti zemes klēpī.
Ruta, Arnis, Marita, Vladimīrs

SĒRU PAZIŅOJUMI

Dēl, Dievēvi, vīnīņ dzīvu
Baltā smiltu kalnīņā.

Mūžības ceļā devusies skolotāja, kultūras darbiniece

Inta Freimane
(27.02.1937. – 20.04.2021.)

Izvadīšana piektdien, **30. aprīlī, 14.00** Kandavas kapos.
Piederīgie

Ir apklusuši soļi,
Vien palicis mīlestības
gaišais stars.
(O. Vācietis)

Dziļās skumjās paziņojam, ka mūžības ceļā devusies mūsu mīļā māte un vecmāmiņa

Sofija Pujāte
(04.04.1931. – 25.04.2021.)

Par atvadām zvanīt 26535336.
Sirsnīgie piederīgie

Šai zemē, šai saulē,
Se atnāca viesoties;
Viņa sauli, viņa zemi,
Tā visam mūžīgam.

Mūžībā aizgājuši:

Astrida Lasmane (1940)
Darute Kučina (1938)
Regina Pluto (1950)
Marta Arbidāne (1940)
Ingrida Upeniece (1952)
Miervaldis Kaņeps (1950)
Regina Legzda (1949)
Guntis Dzenis (1960)
Valentīna Torgašova (1940)
Larisa Indersone (1958)
Tanzela Kostko (1933)
Kristīne Kleina (1974)
Mārtiņš Stāls (1990)
Beata Pušņakova-Radziņa (1968)

Izsakām līdzjūtību piederīgajiem.
«Nozharīgās Tukuma Ziņas»

NTZ.lv
Uzzini pirmais!

NOVADI ZAĻO

Ir jāmaina domāšana un jātaupa enerģija

Saules baterijas elektrībai, LED apgaismojums, iekārtu automatizācija – tie ir tikai daži no risinājumiem, kurus SIA «Tukuma ūdens» ieviesīs, lai taupītu energoresursus.

SIA «Tukuma ūdens» valdes locekļa **Ainārs Feldmanis** skaidro, ka soli pa solim uzņēmums ieteno tā saucamo zaļo politiku: "Esam saprotuši, ka ir jāmaina domāšana – gan ūdenī strādājot, gan plānojot uzņēmuma attīstību, un jālieto lietā energoefektīvi risinājumi. Savukārt, lai varētu piesaistīt Eiropas Savienības projektu finansējumu, ir jāzina, ko paši esam izdarījuši, sasniegušī un ieguldījuši. Turklāt jau līdz šim pievērsāmā ir palielinja sakārtot septiņus hektārus liela notekūdeņu attīrīšanas iekārta teritorija."

SIA «Tukuma ūdens» valdes locekļis Ainārs Feldmanis rāda automātisko skābekļa padeves iekārtu, kas nodrošina vienmērīgu notekūdeņu bagātināšanu ar skābekli

Saules paneļi – viens no ietaupījuma veidiem

Pirms gandrīz gada uzņēmuma teritorijā tika ierīkots saules paneļu parks – uzstādīti 182 saules paneļi ar kopējo jaudu 54,6 kilovati. "Mēs tos sākotnēji tāpēc, lai samāzinātu elektroenerģijas patēriņam, turklāt mums šī enerģija nepārtraukti ir nepieciešama gan dienā, gan naktī, gan ziemā, gan vasarā nepārtraukti. Mēnesī mēs patērējam ap 90 000 kilovatstundu, kas nauda ietēsāme ir vairāk nekā 9000 eiro. Un saules paneļi bija viens no veidiem, kā šo patēriņu samazināt. Vēl gan nav pagājis gads, kopš tie ierīkoti, bet zināmi, ka, piemēram, vasarā, kad ir visvairāk saules, dienas laikā mēs varēsim būt vēl ap 20 kilovatiem, kuros šādi varētu saražot, jo kopējās attīrīšanas iekārtu patēriņš ir ap 70 kilovatiem, līdz ar to vasarā, dienas vidū, kad ir spēcīgākā saule, ar šo saules enerģiju to visu varētu ražēt. Tā kā mums zvēru ir šī 20 kilovati rezerve, šo varētu izmantot, bet mēs uz to raugāmies no cita skata punkta – kā samazināt kopējo patēriņu, izmantojot ar cītu energotaupīšanas veidus."

Vaicāts, kādos vēl risinājumos uzņēmums jau ir izmantojis, lai taupītu energoresursus, A. Feldmanis skaidro, ka plašajā teritorijā ir nomainīti parasto gaismekļi pret LED apgaismojumu: "Iespējo ieguvums nevēsam rēķināsēt, bet tādā noteiktā ir. Pašās attīrīšanas iekārtās esam ierīkojuši automātiskās skābekļa padeves iekārtas. Agrāk operators vienreiz stundā atbilstoši monitora rādījumam ar roku nodrošināja lielāko vai mazāko skābekļa daudzumu notekūdeņos, bet tagad to darā iekārtas – pēc vajadzības. Iekārtas turklāt nodrošina vienmērīgu skābekļa pieņēmšanu, kas arī ir ļoti svarīgi."

Plāno gūt siltumu no notekūdeņiem

Vēl viens risinājums, kā taupīt resursus, ir ēku siltināšana – tā jaunu veidotā ieguvušās vanniņas uzņēmuma ēkas, no kurām viena, kurā uzņēmās darbinieki, ir nosiltināta. "Ēka celta pagājušajā gadsimta 70. gados no silikāta ķieģeļiem, bet pirms mēneša mēs to nosiltinājām un aptuvēm ar metāla materiālu, lai taupītu siltumu. Pāejā saimniecināta ēkas ir vienkārši aplūzusi. Plānojam arī iegādāties jaunu apkures katlu, kas gan – līdzīgi ka esošais – tiks apkurināts ar apkures degvielu, taču tam būs automātiska regulēšanas režīms, kas ietaupīs kurināmo. Un vēl – tā gan ir tālākas nākotnes iecere, bet velamies izmantot notekūdeņus siltuma ražošanai. Piemēram, ziemā notekūdeņu baseinos ir ap +8°C, līdz ar to, izmantojot siltumsūkni, mēs varētu iegūt siltumu. Šīs risinājums, protams, prasa papildu ziņāšanas, bet šādu iespēju esam apsvēruši."

Apkārtnei liela nozīme

Uzņēmuma vadītāja piebilst, ka zaļā domāt nozīmē pievērst uzmanību arī apkārtnei – videi, kurā cilvēki strādā. "Apgūstot krāsas, ierīkot palīgēkas nemaz tik ļoti dārgi nemaksā, bet tas uzņēmumā cēlu sajūtu un arī iekšējo uzņēmuma tēlonīju, tāpēc ka sakārtoti ceļiņi, ēkas. Tā ceļamies sakārtot vienu vietu pēc otras, lai patiem apkārtne patīkami. Tas attiecas arī uz to saukto jaunu laukumu, kuros nonāk notekūdeņu papildkūmi jeb dūņas – tagad attīrīšanas iekārtu teritorijā tīra ir izveidots atsevišķs komposta laukums, savukārt viena daļa dūņu nonāk biogāzes stacijā vai uz zemnieku laukiem."

Par nākotni domājot

"Iespējas iesākto darbu turpināt ir tikai vajadzīgi līdzekļi," skaidro A. Feldmanis. "Plānojam iegādāties efektīvākos sūkņus, kompresorus, mums ir vajadzīga jauna centrifūga, kas ievērojami notekūdeņus, nodalot ūdeni no biezās daļas un kas patērē lielu enerģijas resursu. Šobrīd ir pieejama efektīvāka risinājumi, piemēram, notekūdeņu skrūvju preses ir viens no šādiem risinājumiem. Tāpēc ceram, ka būs iespēja piesaistīt papildu finansējumu ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstības projektu nākamajā kārtā – šobrīd gadījumā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas skrūvējumi, kuriem meklēju finansējumu pašām."

Lai tarifs nepieaugtu

Interesējoties, par kādiem līdzekļiem ietenoti visi uzlabojumi un jaunieveduši, A. Feldmanis skaidrīja, ka tā ir paša uzņēmuma nauda, bet nevēlamies to dēļa un kanalizācijas pakalpojuma pārdošanas, bet no papildus darbiem – no tīklu un pieslēgumu būvniecības, decentralizēto kanalizācijas bedrī izveidoanas utt. Piemēram, siltināšanas darbos tādējādi ieguldīts ap 26 000 eiro.

Vaicāts, vai, samazinot elektrības patēriņu, ieguvums varētu būt tik liels, ka samazināto ūdens un kanalizācijas tarifs iedzīvotājiem, uzņēmuma vadītājs atzīst, ka arī tas būs ļoti daudz, ja izdosies šo tarifu noturēt šī brīža līmenī, jo izmaksas pamazām aug dažādās jomās – aug degvielas cenas, bet visstraujāk kāpj dažādu materiālu cenas, līdz ar to uzņēmumam jārēķinās arī ar to.

Drīz būs jau gads, kopš SIA «Tukuma ūdens» ierīkoja savu saules paneļu parku

AGITA PUĶĪTE

LAIKA ZIŅAS

saule lēc 5.44 rietā 21.08
dienas garums 15:24

OTRDIEN 27.4.	Visu dienu līs lietus. Gaiss temperatūru dienā −6...−7°C, naktī +2...+4°C. Dienā un naktī pūtīs Z/ZR vējš 2 – 4 m/s.
TREŠDIEN 28.4.	No rīta spīdēs saule, pēc tam gaidāms lietus. Gaiss temperatūru dienā −5...−7°C, naktī −2...+4°C. Dienā un naktī pūtīs Z/ZR vējš 1 – 3 m/s.
CETURTDIEN 29.4.	Saule ritēsies ar lietu ražkonem. Gaiss temperatūru dienā −10...+11°C, naktī −1...+6°C. Dienā un naktī pūtīs DA/D vējš 1 – 3 m/s.

Otrdienas sarunas
Šodien no 17.00 līdz 18.00 pa tālr. 28444558 vai 63125216 jūs uzklausīs laikraksta žurnāliste Agita Puķīte

Abonēt laikrakstu kļuvis vēl vienkāršāk!
ar viedtālruni noskēne kodu!
ievadi abonēšanas periodu un piegādes adresi
apmaksā pasūtījumu un saņem jau nākamo laikrakstu!
ABONĒ LAIKRAKSTU!

APTAUJA

Cik svarīgi jums ir tas, ka produktiem, ko iegādājaties, ir piešķirts eko marķējums ?

Kristīne (tukumniece):

– Ne vienmēr noteicošais ir eko marķējums. Bet, ja cenas produktiem būtu vienādas, tad noteikti izvēlētos tādu, kuram būtu kāds no eko marķējumiem. Esmu ievērojusi un labprāt arī iegādājos jogurtus ar zaļo karotīti. Tas ir mārketings, ne eko marķējums. Zaļā karotīte zino, ka produktam izmantota Latvija ražota izejviela. – Red.) Neesmu domājusi, par to, vai uzticēties šiem marķējumiem, bet uzskatu, ka tie ir gan mums vieglāki, gan arī videi draudzīgāki.

Guna (tukumniece):

– Es pievērstu uzmanību tam, vai produkts, ko es pērku, ir ekologisks, vai nav. Un es labprātāk izvēlos iegādāties tādus, kam ir marķējums. Kā aplecinājums, ka tas ir ekologisks. Nu kā tu neticēsi – īpaši Latvijas ražotājiem? Par cik vairāk izvēlamies produktiem gan es neesmu tik droša.

Ella (strādā Tukuma ražošanas uzņēmumā):

– Es noteikti, iegādājoties kādu produktu, nepievērsīu uzmanību eko marķējumiem, jo es tiem neticu. Pati esmu liekas dzīvojusi un es zinu, kādus produktus kur rāžo un kādu ir atšķirība starp produktiem, ko pārdod tīgā un veikalos. Es vairāk uzticos tīgo pirkšanai – pie zināmiem cilvēkiem, jo zinu, ka viņi savus produktus ar ķīmiju nepārstrādā.

Anna (pensionāre):

– Es produktus izvēlos pēc cenas, nevis pēc tā, vai ir ekologiskam marķējums, vai nav. Man tas nav svarīgi, jo es tam īsti neticu un šīs lēmumu atšķirību ne redzu, ne jūtu. Un uzskatu, ka ne vienmēr dārgākais ir labākais; man – jo lētāks, jo labāks.

BAIBA REINSONE